

Worldwide Travel, Inc.

Your One Stop Shop For International Travel Needs

Michigan Office Serving Community Since 1975.

29211 Ford Rd.

Garden City, MI 48135

Tel: 734-525-7304

Toll Free: 800-504-3044

Fax: 866-300-9725

Lowest Fare Guaranteed

Los Angeles Office

2701 E. Chapman Ave.

Ste.No.108, Fullerton, CA 92831

Phone: 714-449-7766

Toll Free: 866-889-1203

Fax: 714-449-7767

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

Howard Johnson
Louisiana

41 Units, Interior Corridor

I-10 Exit Location

Asking \$2,850,000

Seller Financing

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Tenth Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 21, May 23, 2009

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਲਿੱਟੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ
ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ

ਬਿਦਰ ਬਸਰਾ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨਤੀਜੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਅਣਕਿਆਸੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਭਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਲਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਔਕਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਖੁਦ ਹਵਾ 'ਚ ਲਟਕ ਗਏ। ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਤੈਅ ਹੈ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆਂ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਵਧਾਈ ਕਬੂਲਦੇ ਹੋਏ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਤੀ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਪੁਰਾਣਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਵੀ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਐਡੀ ਭਾਰੀ ਜਿੱਤ ਪਿਛੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਅਕਸ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੇਗੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

ਹਲਾਕ

ਕੋਲੰਬੋ: ਫੌਜ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿੱਟੇ ਮੁਖੀ ਵੇਲੂਪਿਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਲੰਘੀ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਖਾਸ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ

ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹਿੱਲੇ, ਦੁਆਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਮੁੜਿਆ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਕਾਰਨ ਬਾਗੇ ਬਾਗ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਇਸ ਚੋਣ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲ ਮੋੜੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਵਿਚ ਕੀ ਛੁਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰੁਝਾਨ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਿਆਸ ਹੀ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੀ 30-35 ਫੀਸਦੀ

ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਸਰਵੇਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਆਸੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ।

ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਗੁੱਝ ਗੁਝਾਟ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ

ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੀ. ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਵੋਟਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਉਲਟ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ

ਹੈ, ਵੋਟਰ ਦੇ ਸਮੂਹਕ ਰੁਝਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੀ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਮਾਝੇ ਅਤੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਤਬਕਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਭੁਗਤਿਆ ਸੀ। ਦੁਆਬੇ ਮਾਝੇ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 11 ਉੱਤੇ)

North American Truck Stop

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!!

ਕੈਰੀਅਰ ਬਰਮੋਕਿੰਗ ਐਂਡ
ਕੈਰੀਅਰ ਯੂਨਿਟ
ਇੰਜਣ ਇਥੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ
ਉੱਤੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ

909-350-3310, 909-697-5808

balwindernats@yahoo.com

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

MICHIGAN WORKS
APPROVED!

ALL STARS

★ TRUCK DRIVING SCHOOL INC ★
151 MILITARY ST. ★ DETROIT, MI 48209

313-841-2222

CDL A, B, P & S
WITH AIR BRAKE

CDL LICENSING IN JUST 3 WEEKS!

WE ARE AFFILIATED WITH NWLB

WE OFFER FULL TIME, PART TIME, AND WEEKEND
CLASSES TO ACCOMMODATE YOUR SCHEDULING NEEDS

- ★ Assist in job placement
- ★ Flexible hours, fit your Schedule
- ★ More than 25 years experience
- ★ UP TO \$750 TO \$900 PER WEEK!
- ★ REFRESHER COURSES AVAILABLE
- ★ ONE-ON-ONE TRAINING

VISIT US ONLINE AT ALLSTARSCDL.COM

EMAIL US AT WWW.ALLSTARSTRUCKSCHOOL@YAHOO.COM

Finally the wait is over...

Now, watching a movie in Chicago
will be a BIG experience

Grand Opening May 30th, 2009

*Featuring Bollywood, Tollywood & International Films
Catering to a diverse film going audience & the cultural community of Chicago*

5 luxury screens | digital 2k projection | stadium seating
urban stylish decor | introducing EBONY LOUNGE restaurant & bar

www.BigCinemas.com

9180 Golf Road, Niles IL - 60714

Tel: 847-299-2366

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਹੋਰ ਭਖਿਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਧਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਪਾੜਾ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਰਚੇ ਵੰਡੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਜਾਹਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਲ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਸਰੇ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੇਸਰੀ ਪੱਗਾਂ ਅਤੇ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਸੀ, ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਘੱਟ ਸੀ। ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਖੌਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ' ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂਘਰ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਜਾਂ ਢਾਲ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕੁਝ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਰੋਸ ਸੀ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਵਰੇਜ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੰਡੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਅਰਜੀ ਮੰਗਣੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਸਾਰੀ ਕਸਮਕਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਸਾਈਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੇਠ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਦਾਸ ਨੇ ਹੰਸਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੰਸਰਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਉਪਰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਜੇ ਵੀ ਕਰੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਹੈ।'

ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਹੰਸਰਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਆਇਆ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਾਈਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੰਸਰਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਯੋਗ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਅਸਾਂ ਚਾਹੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਾਈਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਟਰੈਕਟ ਬਾਰੇ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।'

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਕੰਟਰੈਕਟ' ਤੇ ਸਾਈਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਨ ਕੀਤੇ। ਅਰਜੀ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹੰਸਰਾ ਜੀ ਨਾਲ ਇਹੋ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੋਈ ਸੀ।'

ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਡਾ. ਹੰਸਰਾ

ਨੂੰ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਅੜਚਣਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। 30 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਕਾਪੀ 4 ਮਈ ਨੂੰ ਡਾ. ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਭੇਜੀ। 3 ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਡੈਡਲਾਈਨ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। 5 ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਪਈ ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂਘਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਉਚ-ਨੀਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਚਿਕਾਰਤ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚਿੰਨੀ ਦੀ ਨਕਲ ਵੀ ਵੰਡੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੋਰਡ ਨੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਜਾਹਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਵਿਚ ਪਰਚੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਦੋਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਬੁਲਾਉਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ 10 ਅਤੇ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਮੁਜਾਹਰੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਿਰੁਧ ਪਰਚੇ ਵੰਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉਲੰਘ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਕਿਉਂ? ਜੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ? ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਟੇਕ ਇਟ ਬੈਕ'। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪੰਜ ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਤੀ 9.30 ਵਜੇ ਲਿਆ ਤਾਂ 11.30 ਵਜੇ ਸੁਨੇਹੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲ ਕਿਧਰ ਗਏ? ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਕਿੱਦਾਂ ਵਿਖਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ?

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗੱਲ ਛੇਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਪਹਿਲਾਂ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੌਣ ਉਸਨੂੰ ਹਾਇਰ ਕਰੇਗਾ? ਜੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਰਖਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੋਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਉਤੇ ਹੀ ਅਮਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂਘਰ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂਘਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੇ ਹੀ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਸਵੰਧ ਵਿਚੋਂ ਮਾਇਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅੱਗੇ? ਕੀ ਇਹ ਮਾਇਆ ਗੁਰੂਘਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਧ ਉਤੇ ਸਿਰਫ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ-ਭਗਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਾਈ-ਭਗਤੀ?

ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਟਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 501 (ਸੀ) 3 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਕਨਫਲਿਕਟ ਆਫ ਇੰਟਰਸਟ (ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਓ) ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਈ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਨ ਪ੍ਰਾਫਿਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਸਾਸਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ (ਰੈਫਰੈਂਡਮ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਲੀਨਾਏ ਨਾਨ ਪ੍ਰਾਫਿਟ ਲਾਅ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ 30 ਜੁਲਾਈ, 2002 ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਭਾਈ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ (ਰੈਫਰੈਂਡਮ) ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਉਲੰਘਣਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਅਪਰੈਲ 2002 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ 2002 ਤੱਕ ਇਸ ਤਬਾਦਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਟਾਂਦਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਲਾਟ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ।

Matrimonials

Gursikh Family seek well educated professional match MD/Lawyer/Businessman for their 27/5'5", slim, fair, beautiful daughter with strong family values. Working as a Telecom Engineer in a reputed Telecom Company on H1B Visa. Contact: Mobile: 847-414-7033, simran.alliance@gmail.com

Suitable, educated Jatt US citizen/Green Card/H1B holder for jatt sikh girl 5'7" 26yr studying Phd in USA. Call-704-930-1734. sandhu_rajpal@hotmail.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੈਂਸ, ਕੱਦ 5'9", 24 ਸਾਲ, ਐਮ.ਏ. ਬੀ ਐਡ, ਮਲਟੀਪਲ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 847-852-6912

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੇਰਵਾ

ਫਰੀਦਕੋਟ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਪਰਮਜੀਤ ਗੁਲਸ਼ਨ
ਵਿਰੋਧੀ - ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਭੈਨੀ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (457725)
ਕਾਂਗਰਸ (395668)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 62057

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ	ਕਾਂਗਰਸ
ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	56787	51072
ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ	47380	45966
ਮੋਗਾ	48990	54010
ਧਰਮਕੋਟ	52234	40226
ਗਿਦੜਬਾਹਾ	63833	37113
ਫਰੀਦਕੋਟ	44051	42068
ਜੈਤੋ	48091	39276
ਕੋਟਕਪੂਰਾ	42496	41035
ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ	46586	44209

ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ
ਵਿਰੋਧੀ - ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ
ਕਾਂਗਰਸ (474188)
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (376799)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 97389

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਕਾਂਗਰਸ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਨਾਭਾ	58106	41055
ਪਟਿਆਲਾ	63996	34032
ਰਾਜਪੁਰਾ	48806	37433
ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ	52794	43680
ਘਨੌਰ	44862	41837
ਸਨੌਰ	57792	54228
ਪਟਿਆਲਾ	59554	19784
ਸਮਾਨਾ	52145	44325
ਸੁਤਰਾਣਾ	48376	48254

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ
ਵਿਰੋਧੀ - ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ
ਕਾਂਗਰਸ (447969)
ਭਾਜਪਾ (439610)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 8359

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਕਾਂਗਰਸ	ਭਾਜਪਾ
ਸੁਜਾਨਪੁਰ	44922	44340
ਭੋਆ	47076	45633
ਪਠਾਨਕੋਟ	42496	41048
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	44377	50715
ਦੀਨਾਨਗਰ	54181	50737
ਕਾਦੀਆਂ	61175	49242
ਬਟਾਲਾ	61711	40099
ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ	42709	52810
ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ	49322	60986

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ
ਵਿਰੋਧੀ - ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਕਾਂਗਰਸ (392554)
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (359255)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 34299

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਕਾਂਗਰਸ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾਂ	36055	35966
ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ	43548	30920
ਅਮਲੋਹ	38451	7272
ਖੰਨਾ	46204	36446
ਸਮਰਾਲਾ	47849	47401
ਸਾਹਨੇਵਾਲ	46818	43947
ਪਾਇਲ	47143	45867
ਰਾਏਕੋਟ	45906	44299
ਅਮਰਗੜ੍ਹ	46264	38668

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ
ਵਿਰੋਧੀ - ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਚੀਮਾ
ਕਾਂਗਰਸ (404818)
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (335629)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 69189

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਕਾਂਗਰਸ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	46040	44926
ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ	53218	43436
ਖਰੜ	59130	34589
ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ	36047	38863
ਬਲਾਚੌਰ	30367	30157
ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ	38572	37587
ਬੰਗਾ	38024	33895

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ
ਵਿਰੋਧੀ - ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਕਾਂਗਰਸ (435720)
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (467980)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 32260

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ	ਕਾਂਗਰਸ
ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ	48338	46061
ਤਰਨਤਾਰਨ	48529	48866
ਖੇਮਕਰਣ	65874	51092
ਪੱਟੀ	57195	47389
ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ	56018	51353
ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ	51800	49178
ਕਪੂਰਥਲਾ	34198	45836
ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ	41745	43295
ਜੀਰਾ	52608	64266

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਈ ਛਿਟ-ਪੁਟ ਹਿੰਸਾ, ਦੋ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਮੋਗਾ : ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਅਤਿਕਾਰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਤੇ ਇਕ ਕੈਮਰਾ ਮੈਨ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕਰਕੇ ਫੱਟੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੋਗਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਫੱਟੜ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਇਸ ਮਾਰਕੁੱਟ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋਗਾ ਨਿਵਾਸੀ ਇਕ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੋਗਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਜੈਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 382, 323 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਿਧਾਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਜੈਨ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਧਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਅਮਲ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬਾਘਾ

ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਬੂਝਾਂ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਤੱਦ ਤਕ ਉਸ 'ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੜਾਈ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਰਈਏ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝ ਨੰਬਰ 99 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਖਮੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਥੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰਈਆ 'ਤੇ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਟੁਣਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਿਵਾਲਵਰ ਅਤੇ ਹਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਖਮੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਸਠਿਆਲਾ

ਦਾ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਟੁਣਕੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਗਲ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਟੁਣਕੀ ਵਾਸੀ ਰਈਆ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 71 ਵਿਖੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪੋਲਿੰਗ ਏਜੰਟ ਤਿਲਕ ਰਾਜ ਉਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ

ਅਫਸਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕਰਾਏ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ 1398 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 1398 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 999 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ 399 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਾਲੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕਿਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ 152, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ 132, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ 111, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ 100, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ 99, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 99, ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ 89, ਐਸ.ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ ਤੋਂ 73, ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ 64, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ 57, ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੋਂ 55, ਮੋਗਾ 53, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ 49, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ 45, ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ 43, ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ 42, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 40, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ 38, ਰੋਪੜ ਤੋਂ 25, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 22, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਤੋਂ 10 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਚੋਣ ਜਾਬਤ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀਆਂ 823, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ 270, ਹੋਰ 159, ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ 38, ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ 25, ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ 19, ਹੋਮ ਟਾਊਨ ਦੀਆਂ 13 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਹੀਟਰ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲੂਹਿਆ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ : ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸ਼ੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਵਾਸੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਕਾਲੋਨੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ. ਕੱਟਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸ਼ੇਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 13 ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਣਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁਲਸ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਾਣਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਉਸ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਬਾਣੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸ਼ੇਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਨਸ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਥੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਖੁੰਦਕ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਚਾਹਿਆ। ਸ਼ੇਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ-ਕੁੱਟਣ, ਚੱਲਦੇ ਹੀਟਰ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਲਗਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕਿ ਤੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਨੀਆਂ ਖੋਹਣਾ ਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈਂ।

ਹੁਣ ਬਿਊਟੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ ਸੌਖਾ

ਜਲੰਧਰ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਓਰੇਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬਿਊਟੀ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਥੇ ਬਿਊਟੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਿਊਟੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਓਰੇਨ (ਭਾਰਤ) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਰੇਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਨੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਓਰੇਨ (ਭਾਰਤ) ਤੋਂ ਬਿਊਟੀ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਰਸ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਰੇਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਕੈਨੇਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਊਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਰੇਨ (ਭਾਰਤ) ਨੂੰ ਬਿਊਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਮੰਨੀ-ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿਟੀ ਐਂਡ ਗਿਲਡਜ਼ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਓਰੇਨ ਦੀਆਂ ਬਿਊਟੀ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸੰਸਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ, ਦੋਨਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 25 ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ 79 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸਤੋਂ ਅਧੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ, 34 ਸੀ।

ਸੰਕੇਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਲ 71.40 ਕਰੋੜ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਬਾਰ 4.30 ਕਰੋੜ ਨਵੇਂ ਜੁੜੇ ਸਨ। ਯਾਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਬਾਰ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਮਾਰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿਆਦਾ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਤਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ, 114 ਸਾਂਸਦ ਚੁਣ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।

15ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 53.03 ਸਾਲ ਹੈ। 13ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰ ਇਸ ਵਿਚ 2.2 ਸਾਲ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 46.5 ਸਾਲ ਸੀ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਸਥਿਤੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਨਿਚਲੇ ਸਦਨ, ਹਾਉਸ ਆਫ ਕਾਮਨਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 50.6 ਸਾਲ ਹੈ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 52.3 ਸਾਲ ਹੈ।

15ਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਜੇਕਰ 79 ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਂਸਦ ਹਨ ਤਾਂ 36 ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ 70 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਉਮਰ ਦੇ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸੁਮੇਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। 'ਭ' ਤੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੈਂਬਰ ਰਾਮਸੁੰਦਰ ਦਾਸ (88) ਹਨ, ਜੋ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ ਤੋਂ

ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰਡ ਵੀ ਖੂਬ ਚਲਿਆ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਰਜਨ ਹੀ ਜਵਾਨ ਸਾਂਸਦ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਬਾਰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਚੋਣ ਤੇ ਪੈਰ ਰਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ ਵਾਈ ਐਸ ਆਰ ਰੇਡੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਗਨਨਾਥ ਰੈਡੀ, ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ੋਕ ਤੰਵਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਕੱਤਰ ਭੰਵਰ ਜਿਤੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਨਟਰਾਜਨ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਣੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੀਲੇਸ਼ ਰਾਣੇ, ਮੌਸਮ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੂਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਬਾਰ ਸੰਸਦ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਜੋਤੀਰਾਦਿਤਯਾ ਸਿੰਘਿਆ, ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ, ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ, ਪ੍ਰਿਆ ਦੱਤ, ਮਿਲਿੰਦ ਦੇਵਤਾ, ਜਿਤਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਦੀਪੇਂਦਰ ਗੁੱਡਾ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਦੀਕਸ਼ਤ ਜਿਹੇ ਨੇਤਾ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਣ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ ਐਸ ਯੇਦਯੁਰੱਧ ਦੇ ਬੇਟੇ ਬੀਵਾਏ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿਖਣਗੇ। ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਧੂਮਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ, ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਨਵਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਰਣਨੀਤਿਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਯੂਪੀਏ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਐਨ ਐਸ ਯੂਆ ਈ ਦੇ ਆਗੂ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤਿ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਚੋਣ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਲਈ ਵਕਤ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਨਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰਿਆਂ ਮਸਲਨ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਨੇ ਮੰਦਸੌਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੱਠ ਬਾਰ ਦੇ ਸਾਂਸਦ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਡਾ. ਲਕਸ਼ਮੀਨਰਾਇਣ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹੀ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਯੂਪੀਏ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ, ਕਮਲਨਾਥ, ਕਪਿਲ ਸਿੰਘਲ, ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ, ਯੂਪੀਏ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੀਡਰ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ, ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਦਯਾਨਿਧਿ ਮਾਰਨ, ਅਝਾਗਿਰੀ ਅਤੇ ਫਾਰੂਖ ਅਬਦੁੱਲਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਰਹਿਨੁਮਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ, ਦੀਪੇਂਦਰ ਗੁੱਡਾ, ਜੋਤੀਰਾਦਿਤਯਾ ਸਿੰਘਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਨਵਰੀਤ ਬਿੱਟੂ, ਵਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਸ਼ਰੂਤੀ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਤੰਵਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ, ਯਸਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਣਗੀਆਂ। ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਚ ਡੀ ਦੇਵਗੌੜਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਵੀਰਭਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ।

ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ ਯੂਨਾਈਟਡ ਦੇ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਾਮਿਲ ਮਨੀਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫਾਰੂਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਜਿਹੇ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਥੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਔਰਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀ 58 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਔਰਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ 23 ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ 13 ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 13 ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਔਰਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਲੈਮਰਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਇਸ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੈ ਪ੍ਰਦਾ, ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਸਿਨਹਾ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਾਊਥ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਚਿਰੰਜੀਵੀ ਅਤੇ ਵਿਜੈ ਸਾਂਤੀ, ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਸਟਾਰ ਅਜਾਹਰੂਦੀਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤੀ ਅਜਾਦ, ਰਿਆਲਟੀ ਟੀਵੀ ਸਟਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੰਜੇ ਨਰੂਪਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਧਾਂਤ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਰਹਮਪੁਰ ਵਿਚ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਾਹੂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਸਾਹੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।

ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਨੇ ਬਿਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਚੋਣ ਲੜੀ।

ਫਿਲਮ ਸਟਾਰਾਂ ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂ ਵੀ 15ਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਸ਼ੋਦਰਾ ਰਾਜੇ, ਜੋਯਤੀ ਰਾਦਿਤਯਾ ਸਿੰਘਿਆ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੰਦਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੋਧਪੁਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਇਕ ਰਾਇਲ ਫੈਮਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲੀਕੇਸ ਸਿੰਘ ਦਿਓ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਅਹੁਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ 'ਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਲੰਬੀ 19 ਮਈ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਮੁੜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦਾ ਆਗੂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਵੀ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ 2 ਜੂਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਸੰਸਦ ਭਵਨ 'ਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਸੰਸਦਾਂ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ।

SIDHU & ASSOCIATES REALTY COMMERCIAL REAL ESTATE

**GAS STATION, HOTEL, LIQUOR STORE
RESIDENTIAL REAL ESTATE IN ILLINOIS**

**ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ,
ਮੋਟਲ, ਹੋਟਲ,
ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ
ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ/
ਵੇਚਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ**

ਬਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ

Baljit (BJ) Sidhu, Broker

Cell: 630-862-0941

Fax: 630-423-4024

sidhu-realty@hotmail.com

RK

**ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ,
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ**

Carpet & Flooring, Inc.

*Commercial
*Residential
*Industrial
*Sales
*Installation
*Cleaning
*Repair

6346 N. Claremont Ave.
Chicago, IL 60659

Ravinder Singh Ravi

**Ph. 773-761-6888
Fax: 773-761-6865**

**COLDWELL
BANKER**

KARN GILL

Canton, MI

REALTOR

LOAN OFFICER

(Evergreen Mortgage)

-New Purchase, Home Loans
-Existing Mortgage, Refinancing
-Lowest Possible Closing Cost, 0 Point
-Lowest Possible Bank Interest Rates
-Lowest Possible Monthly Payments

REALTOR

(Coldwell Banker Preferred)

-Help Buying a House -Help Selling a House
Discount on Sale Commission Rates
Trust, Honesty, Understanding PLUS

734-612-9984

KarnGill@Hotmail.com

www.KarnGill.com

Karn Gill

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

California Bureau:

Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:

Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorse the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਬਰੰਗ ਪਰਤ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਉੱਜ ਹੀ ਤਰਸ ਜਿਹੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਹਿਲ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਵੀ ਹਾਰ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 206 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ 55 ਸੀਟਾਂ ਬਟੋਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀਆਂ। ਉਧਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 116 ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 43 ਸੀਟਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋਈਆਂ। ਤੀਜੇ ਫਰੰਟ ਨੂੰ 78 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਚੌਥਾ ਮੋਰਚਾ ਕੁਲ 26 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ 261 ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 11 ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਸਲਾ ਹੁਣ 2004 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਜਿੰਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 145

ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿ 15ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣੇਗਾ, ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਥਾਰ ਪਾਉਣ 'ਚ ਜੁਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਹਣੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਉਲਝ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੇਟਰਾਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਾਰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹਾਰ ਲਈ ਕਈ ਤੱਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੇਤੂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਆਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਲੱਦ ਜਾਣਗੇ। ਉਤੀਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ), ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਰਗੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਕ ਵਾਲੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੁਲ 10 ਵਿਚੋਂ 9 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ

ਸੀਟਾਂ ਦੁਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀਆਂ 80 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 20 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ 18 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਕਿਉਂਕਿ 2004 ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 283 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ ਕੇ 321 ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੁਲ ਵੋਟ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 48.7 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 48.9 ਫੀਸਦੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਲਾਲੂ ਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 3 ਸੀਟਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜਿੱਦ ਕਰਕੇ ਆਪਸ 'ਚ 26 ਤੋਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਵੰਡ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 24 ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 4 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਵੀ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੀ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਖੁਦ ਹਾਜੀਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ।

ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਜੋ ਬਸਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ 36 ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 23 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਮਾਇਆਵਤੀ, ਜੋ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ

ਅਤੇ 40 ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੰਜੋਈ ਬੈਠੀ ਸੀ, 21 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਅੱਪੜ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ। ਰਾਜਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਝੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕਿਆ।

ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਿਆ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ, ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਟੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐਸ) ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਖਿੱਡਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ। ਖੱਬੇਪੱਖੀ, ਜੋ 100 ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਵੀ ਮੁਧੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 59 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ 25 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 19 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ 'ਨੈਨੋ' ਨਾਲ ਨੈਣ ਮਿਲਾਉਣਾ ਖੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਨੇਤਾ ਜੈਲਲਿਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੀ 8 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਈ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐਸ) ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇਵਗੌੜਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈਆਂ। ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਜਿਥੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਮਾਰਕਸੀ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹਿੱਲੇ, ਦੁਆਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਮੁੜਿਆ

ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੇ ਡੱਟ ਕੇ ਖਲੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵਾਲੀ ਵੋਟ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਭੁਗਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੀ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਈ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਭੁਗਤੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਪਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਬਿਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਹਿੰਦੂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉੱਪਰ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਦੂ ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਕਦਰ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ। ਉਹ ਵੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਢਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਆਪਣੀ ਲੋਕ ਹਿਤ 'ਛਵੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨਕੋ ਇਸ ਮਾਣ ਦੀ ਘੁਮੇਰ ਵਿਚ ਹੀ

ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਵਜੋਂ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਰ ਵੋਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਫੌਜੀ ਹੋਣ ਦਾ

ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਮਾਣ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸੀ, ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਵਰਗੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸੁਖਬੀਰਕਿਆਂ ਨੇ ਵਿੱਢੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਜਾਤੀ-ਸਮੀਕਰਨ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਫੂਟ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਉਲਟੀ ਪਈ। ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਫੁੱਟ ਨੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸੇ ਦੀ ਹਾਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤੀ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ

ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਫੁੱਟ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦਾ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਰੌਲੇ ਰੱਪੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਖਿੱਚ ਸਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਠੋਕ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਵਿਖਾਈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾ ਆਉਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਕਾਰਨ ਕੱਟਤਪੱਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਵੋਟ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਲਟ ਭੁਗਤੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ

ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੋਟਰ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਲ ਕੀ ਪਹੁੰਚ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਉਤੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੀ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੂਬਾਈ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮੁੜ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਫੌਰੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਤੱਕ ਵੋਟਰ ਉਸ ਵਲ ਮੁੜ ਪਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅੱਗਾ ਸੁਆਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇਜ਼ਮੀਨੀ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਲ ਬਰਾਬਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਚਾਲੇ ਤੁਰਿਆਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਮਾੜਾ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ

ਬਠਿੰਡਾ : ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਕਟ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 1,20,948 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਲੀਡ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 5,29,472 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 4,08,524 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਦੇ 20 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨੂੰਹ ਤੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 10,49,412 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ 1184 ਵੋਟ ਲੰਬੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਦਿਹਾਤੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਕਾਰਨ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਨਾ ਆਈ। ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਆਈਆਂ 99 ਵੋਟਾਂ 'ਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 40 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 52 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੌਰ ਬਾਅਦ ਬਣੀ 7,289 ਦੀ ਲੀਡ ਹਰ ਦੌਰ ਬਾਅਦ ਵਧਦੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲੀਡ 1,20,948 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਲੀਡ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡ 15,289 ਦੀ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਮਾਨਸਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਹ ਲੀਡ ਅਖੀਰ ਦੌਰ 'ਤੇ ਆ ਕੇ 1506 ਉਪਰ ਸਿਮਟ ਗਈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੋਂ 60,951 ਵੋਟ ਮਿਲੀ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 45,662 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 62,663 ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 61,157 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਾ ਪਹਿਲਾਂ 32 ਪਿੰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਅਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਹੀ ਵਾਹਦ ਬਠਿੰਡਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਲੀਡ ਦਿਵਾਈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਖੇਤਰ
ਲੰਬੀ
ਭੁੱਚੇ ਮੰਡੀ
ਬਠਿੰਡਾ
ਬਠਿੰਡਾ
ਤਲਵੰਡੀ
ਮੌੜ
ਮਾਨਸਾ
ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ
ਬੁਢਲਾਡਾ

ਜੇਤੂ - ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ
ਵਿਰੋਧੀ - ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (529472)
ਕਾਂਗਰਸ (408472)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 120927

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
66924
6364
45662
49870
51233
55730
61157
68757
68451

ਕਾਂਗਰਸ
32029
4491
60951
39016
36984
41624
62663
43569
46642

ਉਪਰ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਉਲਾਂਭਾ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਬਠਿੰਡਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸੱਤ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹੀ ਲੀਡ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧੌਣੇ ਹੀ ਧੌ

ਸੁੱਟੇ।

ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ 34,895 ਵੋਟਾਂ ਵਧੇਰੇ ਭੁਗਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 2007 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ 9187 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦੂਜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ।

ਇਥੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 23,188 ਵੋਟਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ 66,757 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 43,569 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 2007 'ਚ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਨੇ 4352 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੀਡ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹਲਕਾ ਬੁਢਲਾਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 21,809 ਵੋਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲੀਆਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 68,451 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 46,642 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਸਾਲ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਰਬੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾਤੇਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੰਗਤ ਰਾਏ ਬਾਂਸਲ ਨੇ 11,815 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਭੁੱਚੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 18,654 ਵੋਟਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲੀਆਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ 63,648 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 44,994 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਬਾਣਾ ਹਲਕੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ ਤੁੰਗਵਾਲੀ ਨੂੰ 6650 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡ 14,249 ਦੀ ਰਹੀ। ਇਥੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 51,233 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 36,984 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜੀਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਸਿੰਘ ਖਾਨਾ ਨੂੰ 3790 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਜੋਗਾ ਹਲਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਬਾਅਦ ਮੌੜ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 14,106 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਲੀਡ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 55,730 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 41,624 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ 4322 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਦਿਹਾਤੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡ 10,854 ਦੀ ਰਹੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ 49,870 ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 39,061 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਹੋਰਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਹੀ ਨੂੰ 35,094 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸਾਲ 2004 'ਚ ਬਸਪਾ ਦਾ ਇਹ ਵੋਟ ਆਧਾਰ 31,727 ਸੀ। ਪਰ ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇਮ ਚੰਦ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20,020 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਚ ਦਿਆਲ ਚੰਦ ਨੂੰ 8379, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਮਾਓਂ ਨੂੰ 8135, ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 7804, ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਹਿਰੀ ਨੂੰ 5262 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਗੀਤਾ ਰਾਣੀ ਨੂੰ 1108, ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੂੰ 1085, ਨਵੀਨਤ ਨੂੰ 1937, ਰਾਜ ਕਮਲ ਘਾਟੂ ਨੂੰ 1167 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਨੇ ਹਰਾਇਆ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸੇ ਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੂੰ

ਸੰਗਰੂਰ : ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 40,872 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 3,58,670 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ 1,15,012 ਵੋਟਾਂ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਮੀਲ-ਉਲ-ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ 69,943 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 33,714 ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਬਰਨਾਲਾ ਧੜੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੇ ਰੋਸੇ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪਿਛੋਂ ਇਸ ਧੜੇ ਦੇ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਗਗਨਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਕੁੱਲ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਹਲਕਿਆਂ ਬਰਨਾਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਧੂਰੀ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਭਦੌਂਡ ਤੇ 17,548 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ 15,082, ਧੂਰੀ ਤੋਂ 8351, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ 9740, ਭਦੌਂਡ ਤੋਂ 3541 ਅਤੇ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ 1557 ਵੋਟਾਂ ਦੀ

ਅਤੇ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੀਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ, ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਦਿਤੂਬਾ ਤੋਂ ਹੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੀ। ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਬਰਨਾਲਾ ਹਲਕੇ

ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮਾਣ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦੇ ਜੱਦੀ ਹਲਕੇ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਨੇ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਥੇ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ 10,967 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਤੋਂ 2425 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਦਿਤੂਬਾ ਤੋਂ 1693 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 33,174 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2,16,989 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਨੂੰ 1,15,012 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਮੀਲ-ਉਲ-ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ 69,943 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹਲਕੇ 'ਚ ਬਸਪਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 38,125 ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਮਾਰੀ ਹੈਟ-ਟਰਿੱਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂ.ਟੀ. ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹੈਟ ਟਰਿੱਕ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੱਤਪਾਲ ਜੈਨ ਨੂੰ 58967 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੂੰ 1,02,075 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

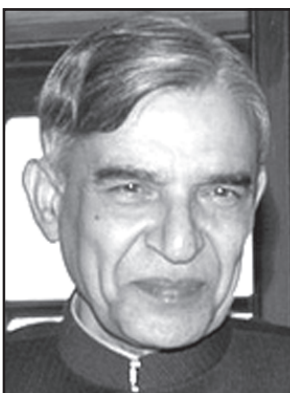
ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਜੈਨ ਨਿਊਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਸੈਕਟਰ-22 ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੱਤਿਆ ਭੂਸ਼ਣ ਜੈਨ ਦਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 5,24,444 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 3,43,557 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਨ ਧਵਨ

ਸ਼੍ਰੀ ਧਵਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 17,762 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕੁੱਲ 14 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਫਿਜ਼ ਅਨਵਰ ਉਲ ਹੱਕ ਨੂੰ 11,549 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸ.ਕੇ. ਸੂਰੀ (2776), ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ (927), ਰਾਮ ਪਾਲ ਹੰਸ (774), ਗੋਸੁਆਮੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਭੂਸ਼ਣ ਭਾਰਤੀ (658), ਦੇਸਰਾਜ (491), ਅਜੇ ਗੋਇਲ (465), ਹੇਮ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ (387), ਪਾਰਸ ਨਾਥ (366), ਕਾਫਿਲ ਅਹਿਮਦ (321) ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (292) ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1991 ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਲ 1999 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰੰਤਰ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ

ਸੱਤਪਾਲ ਜੈਨ

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

Aero Travel & Tours Inc.

8401 N. Crawford Ave #105, Skokie IL 60076

A.R.C.

Serving The Community Since 1981
Most Economical Fares & Confirmed Seats to Indian,
Pakistan, Bangladesh, Europe and Middle East.

Consolidators For All Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

Toll Free: (800) 679-1328

or (847) 677-2021

e-mail: aerotravel@gmail.com

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਗਗਨਜੀਤ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੰਘੀ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਸੀਟ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਬਰਨਾਲਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਢੀਂਡਸਾ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਥੇ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਏਗੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ

ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਗਨਜੀਤ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ

ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਹੈ। 1999 ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਸੂਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਅੰਦਰ ਧੜੇਬੰਦਕ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਧੜੇ (ਬਰਨਾਲਾ) ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਰਤਰਫ਼ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਹਮਾਇਤੀ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਸਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡ ਜਿਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਹ ਪੂਰੀ

ਢੀਂਡਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਹੁਣ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ

ਬਰਨਾਲਾ : ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂਗੋਵਾਲ) ਸੂਰਜੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਜਾਬਤੋਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਸਫ਼ਾਂ 'ਚ ਰੋਹ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ।

ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿਸ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਬਾਦਲ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਦਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਝੰਡਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਬਾਦਲ ਦਲ 'ਚੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕੀਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਬਰਨਾਲਾ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੀਡਰ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਤ੍ਰਬਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ 1700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਸੁਨਾਮ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 1557 ਵੋਟ ਘੱਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਦਿਤ੍ਰਬਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਧੂ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਜਾਬਤੋਂ ਦਾ ਕੁਹਾੜਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਚਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ

ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰ ਕੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਲ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਨਾ ਇਧਰ ਦੇ ਰਹੇ-ਨਾ ਉਧਰ ਦੇ ਰਹੇ' ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਉਹ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਲ ਦੀ ਸਫ਼ ਵਲੋਟਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਨਾਮੀ-ਗਰਾਮੀ ਜਥੇਦਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਝੁਕੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਬਤੋਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਲ ਨੂੰ ਸੂਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ 8358 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਰਤਰਫ਼ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਜਦੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਵਾਂਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨੀਲੋਖੇਤੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ ਰਿਹਾਅ

ਬਰਨਾਲਾ : ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੀਲੋਖੇਤੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਘੀ 13 ਮਈ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਿੰਡ ਧੋਲਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਕਰਨਾਲ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਬੀਬੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਬਣਨਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ।

ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਰਕ ਖ਼ਿਲਾਫ ਗੈਰਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ

ਮੁਹਾਲੀ : ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁੱਖੀ ਸਰਬਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਦੇ ਗੈਰਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁਧ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਫ਼ੌਜ 8 ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਐਸ.ਕੇ. ਗਰਗ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਇਥੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅ-ਪੋਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਦੇ ਗੈਰਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ-ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 18 ਮਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਰਕ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਿਆ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦਾ ਪੱਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੂਬੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਸਪਾ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਬਸਪਾ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਇਕ ਅੱਧ ਸੀਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ

ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 4,000 ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਪੜ ਹਲਕੇ 'ਚ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 70,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਬਸਪਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 2004 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 70,000 ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 93,592 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ।

ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਨੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜਿਥੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ, ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ 29713 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ 1992 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਬਸਪਾ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 1996 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਸਪਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਸਵਰਗੀ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਸਪਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵੀ 1997 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਸਪਾ ਖਾੜਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਜਮਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਂਜ ਵੀ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕੈਂਬ, ਹਰਭਜਨ ਲਾਖਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂ ਵਰਗੇ ਦਲਿਤ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ

ਤਿੰਨੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਤਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ, ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਅਤੇ ਸਿੱਕਮ ਵਿਚ ਸਿੱਕਮ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਫਰੰਟ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਵਰਗਾ ਮਿਹਨਤੀ ਲੀਡਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ-ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਸਾਡਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੱਭੇ ਜਾਣਗੇ।

ਹਿਮਾਚਲ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 1 ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 3 ਸੀਟਾਂ

ਸ਼ਿਮਲਾ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 4 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ 3 ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ 5 ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਵੀਰਬੱਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਮੀਰਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਧੂਲ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ ਨੇ 7607 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਵੀਰਬੱਦਰ ਹੱਥੋਂ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਹਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ 13343 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗੜਾ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜਨ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 1784 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 19 ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਚੋਂ 17 ਹਾਰੇ

ਜਲੰਧਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ 19 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਮੀਆਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵਧ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਵਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ 5 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੱਠਜੋਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ

ਸੁਜਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਗਣੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਭੋਆ ਤੋਂ ਬਿਸ਼ੇਂਬਰਦਾਸ, ਦੀਨਾਨਗਰ ਤੋਂ ਸੀਤਾਰਾਮ ਕਸ਼ਯਪ, ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸ਼ਾਮਲ

ਸਤਪਾਲ ਗੋਸਾਈਂ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਨੂ, ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਰਾਜਪੁਰਾ ਤੋਂ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਉੱਤਰੀ ਕੇ.ਡੀ. ਭੰਡਾਰੀ, ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਭਗਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰੇ ਹਨ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹਾਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ ਕਾਫੀ ਵਧ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਾਰੇ ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਰੁਨੇਸ਼ ਸ਼ਾਕਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਨੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਸ਼ਾਕਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ ਲਗਭਗ 1500 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਿਆਨੀ ਲਗਭਗ 2200 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ

ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੈਂਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਲਕਸ਼ਮੀਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉੱਤਰੀ ਤੋਂ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਦਸੂਹਾ ਤੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਾਰੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ, ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰੀ ਤੋਂ ਹਰੀਸ਼ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ

ਮਾਝੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਥਕ ਸੁਰ ਨੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ

ਤਰਨਤਾਰਨ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 32,260 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 13,32,001 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 9,46,683 ਵੋਟਾਂ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਡਾ. ਅਜਨਾਲਾ ਨੂੰ 4,67,980 ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 4,35,720 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ।

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 13 ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਨੂੰ 13,333 ਭਾਰਤੀ ਗਾਉਂ ਤਾਜ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 2005,

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ

ਹਾਸਰਜ ਕਲਾਕਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਰਿਖੀ ਨੂੰ 4538 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ। ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ 48,866 ਅਤੇ ਡਾ. ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ 48,529 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 45,836 ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 34,198 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਨੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਤਰੱਕੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹੀ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 33 ਕਰੋੜ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸੈਲਾਨੀ ਲਈ ਜਿਥੇ ਇਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਦਮੀ ਇਕ ਬਿਹਤਰ ਇਨਸਾਨ ਵਜੋਂ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਹਾਈ ਟੈਂਪਲ ਸੱਭੇ ਬਾਵਾਂ

ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਬਾਬਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ (ਦੁਪਾਲਪੁਰ): ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸੁਰਧਾਲੂ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਬੇਕਰਜ਼ੀਲਡ ਤੋਂ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਾਬਾ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰੱਖ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਥਾ-ਵਿਖਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ. ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਾਬਾ ਬੇਕਰਜ਼ੀਲਡ ਦੇ ਸਟਾਈਨ ਰੋਡ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕਥਾ-ਵਿਖਿਆਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਖਸਲਤ ਬਾਰੇ ਸ. ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ਼੍ਰੀ ਛਿੰਦਾ ਉਪਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਬਾਬੇ ਦਾ ਬੇਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁਕਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਣ ਜਾਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਬੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ. ਪੰਨੂੰ ਨਾਲ ਫੋਨ 661-808-5664 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰੀ ਲਈ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਮਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ, ਆਪੇ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਉਯਾਰਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਕਸਬੇ ਦੇ ਹੋਟਲ ਰੈਨੇਸਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਇਕ ਸੈਲਾਨੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਅਤਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੂਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਟੂਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਨੂੰ ਇਕ ਅਸਲੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਭਾਰਤ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀਨਾਂ ਲਈ ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਮੁੰਦਰ

ਕੰਡੇ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਗੋਆ ਦੀ ਧਰਤੀ। ਡਾਕਟਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ ਭਾਰਤ।

ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਨ 2004 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 34.6 ਲੱਖ ਸੀ ਜੋ 2008 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 53.7 ਲੱਖ ਹੋ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ 57 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਵਿਚ 14 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2004 ਵਿਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਆਮਦਨ 6.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 2008 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 11.7 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ 90 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕੋਈ 8 ਲੱਖ ਯਾਤਰੂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਏਅਰ ਟਰੈਫਿਕ ਫਿਊਲ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਕਮੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਤੇ ਸਰਵਿਸ ਵੀ ਵਧੀਆ

Lowest Air Fares For INDIA

AB TRAVEL SERVICES

Ph.847-630-2096

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography

(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syانvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

Desi Bazar

Now Proudly Serving You At Two Locations

916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040

Fax: 317-888-2050

6663 W Washington St
Indianapolis, IN 46231

Tel: 317-247-7240

Fax: 317-247-7250

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY

• FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਹੈ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਫਾਸੂਨੇਸ ਹਕੂਮਤ

—ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਅਲਸਲਵਾਡੋਰ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 80 ਲੱਖ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਈਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਛਾਪਾਮਾਰ ਜੰਗ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨ ਫਾਰਾਬੁੰਦੋ ਮਾਰਤੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ (ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ.) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਾਰਚਿਸਿਓ ਫਾਸੂਨੇਸ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ 'ਖੱਬੇ ਪੱਖ' ਦੀ ਤਰਫ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਸਮੇਂ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਕੂਮਤ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 'ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ' ਉਭਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਲਸਲਵਾਡੋਰ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਵਬਸਤੀ ਪੂਰੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਨਵਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦਾਸਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੇ 1980 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ

1992 ਤਕ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਚਲਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਫੌਜੀ ਸੱਤਾ ਵਿਰੁਧ ਚਲੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਅੰਤ 1992 ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਇਕ ਖਾਤਮ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਸੀ ਸੰਗਠਨ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹਾਕਮ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਇਹਨਾਂ ਛਾਪਾਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿੱਛਾਥੜੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਿਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। 12 ਸਾਲ ਲੰਬੇ ਘਰੇਲੂ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ 70,000 ਸਲਵਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਾਰੇ ਗਏ 600 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪਿੱਛਾਥੜੀ

ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਗਿਰੋਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਦਾ ਨੇਤਾ ਮੇਜਰ ਰੋਬਰਟੋ ਡੀ. ਅਬੀਸਨ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਆਰਚ ਵਿਸ਼ਪ ਆਸਕਰ ਟੋਮਰੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ "ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ" (ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਥੀਓਲੋਜੀ) ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਤੇ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕ ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਬਰਸਾਏ ਕਹਿਰ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਸੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੂੰ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ 'ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਦ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੇ ਵਿਵਸਥਾ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤਦ ਵੀ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਾਂਗੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਨ। ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਤੱਕ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਐਫ.ਐਮ.ਐਲ.ਐਨ. ਨੂੰ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪਾਰਕ ਵਰਗੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੁੱਟਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਲ ਸਲਵਾਡੋਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ

ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਲਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਕੂਲ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 'ਪਲਾਨ ਕੋਲੰਬੀਆ' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਬੁਸ਼ ਵਲੋਂ ਹਕੂਮਤ 'ਪਲਾਨ ਮੈਕਸੀਕੋ 2008' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਲ ਸਲਵਾਡੋਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਅਮਰੀਕੀ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਊਨੇਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਊਨੇਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1992 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਗਾਇਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਦੀ ਜਨਤਾ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਫੈਲੀ ਹੈ।

ਫਿਊਨੇਸ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਦੀ ਲਗਭਗ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਆਬਾਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਲਗਭਗ 17 ਫੀਸਦੀ ਆਮਦਨ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆਈ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਖਿੰਡਿਆ ਪੁੰਡਿਆ ਹੈ। ਮੰਦੇ ਨੇ ਹੋਰ ਵਧ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਫਿਊਨੇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਧੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਗੇ। ਉਹ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਪਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਉਂ, ਬੋਲੀਵੀਆ ਤੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਭਰਮਾਉ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਹਰੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਾਤਿਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਖੱਬੇਪੱਖ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੰਨਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਹੀ ਅਲ-ਸਲਵਾਡੋਰ 'ਚ ਖੱਬਿਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਸਦ 'ਚ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚਾਰ ਬੀਬੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ : ਆਏ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ ਦੁਗਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 10 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੇਤੂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਉਕਤ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਵੀ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਕੁਲ 218 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਔਰਤਾਂ ਸਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ 4 ਬੀਬੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੁੱਜਣਗੀਆਂ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫ਼ਿਲੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਪਿਛਲੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਜਿੱਤ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸ. ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਗਹਿਗੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਰਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸੰਸਦ ਪੁੱਜਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ 9 ਮਹਿਲਾ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਘਬੀਰ ਕੌਰ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਾ ਰਾਣੀ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ, ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਦਲਿਤ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਟਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਯੂ ਪੀ ਏ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ

ਲਖਨਊ: ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲਗ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਂਤੜਾ ਬਦਲਿਆ ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪੱਤਰ ਵੀ ਜਾ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਜਨਤਾ ਦਲ ਸੈਕੂਲਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵਗੌੜਾ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਯੂ ਪੀ ਏ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਸਪਾ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੇ ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸ਼ਰਤ ਬਾਹਰੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਵੇਰੇ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਬਸਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਿਸ਼ਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ

ਸੌਂਪਣਗੇ। ਬਸਪਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਵਾਂਗੋ ਹੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਨਵੀਂ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਅੱਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਪੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਅਸੀਂ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਮੌਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ

ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਬੀਬੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਤੂ ਰਹੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦੋ

ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ

ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਨੀਤ

ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ

ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ

ਹਰਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਚੋਰ ਮੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਡਾਕੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਸਮਾਣਾ : ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੋਰ ਮੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਓਂ ਸਮਾਣਾ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਅਜੀਮਗੜ੍ਹ (ਹਰਿਆਣਾ) ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸੂਬੇ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸੂਬੇ ਵਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਵੀ ਚੱਲ ਚਿਹਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੈਲੇ, ਪਾਈਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ

ਸਾਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਟੱਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਈਪ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੁੱਲ ਨਾਰੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਦਾ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਹੋਰ ਆਰਜ਼ੀ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਤਕਰੀਬਨ 300 ਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਈਪਾਂ ਨਾਲ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਉਸ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਟੋਅ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਲਿੰਕ

ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਪਿਕਨਿਕ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਐਸ.ਈ. ਕੈਥਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਦਾ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ 22 ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਜਿੱਥੇ ਟੱਕ ਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਾਈਪ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੈਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਦੋਂ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਸਮਾਣਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇਜਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਕੰਮ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਦਾ ਮਾਣ

ਜਲੰਧਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਲੰਧਰ (ਰਾਖਵਾਂ) ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ 36,445 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦੋਆਬੇ ਦੀ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ 8 ਹਜ਼ਾਰ 103 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ 71 ਹਜ਼ਾਰ 658 ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ।

ਪਿਛਲੀਆਂ 2004 ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 93 ਹਜ਼ਾਰ 592 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਨਾਹਰ ਨੇ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟ ਲਏ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 1977 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ 11 ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚੋਂ 7 ਵਾਰ ਇਥੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਜਿੱਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ

ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.
ਵਿਰੋਧੀ - ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ
ਕਾਂਗਰਸ (408103)
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (371658)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 36445

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਕਾਂਗਰਸ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਸੈਂਟਰਲ	44219	34094
ਸਾਊਥ	45066	32108
ਨਾਰਥ	55591	36815
ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ	47804	36018
ਫਿਲੌਰ	42045	40602
ਨਕੋਦਰ	44151	50271
ਸਾਹਕੋਟ	40557	56505
ਕਰਤਾਰਪੁਰ	48661	46355
ਆਦਮਪੁਰ	39793	38808

ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਣਾ ਰਿਹਾ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਾਰਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ, ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ, ਜਲੰਧਰ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ

ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ 13,498, ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ 10,125, ਜਲੰਧਰ ਉੱਤਰੀ ਤੋਂ 18,776 ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਤੋਂ 11,786 ਦੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਲੰਧਰ ਦੇ 10 ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ 9 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਕੋਦਰ ਅਤੇ ਸਾਹਕੋਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅੱਗੇ ਰਹੀ। ਆਦਮਪੁਰ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 39,793 ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 38,808, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 48,661 ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਜਦਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 46,355 ਵੋਟ ਮਿਲੇ, ਫਿਲੌਰ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 42,045 ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 40,602 ਵੋਟ ਮਿਲੇ। ਨਕੋਦਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ 50,271 ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. 44,151, ਸਾਹਕੋਟ ਤੋਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ 56,505 ਅਤੇ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ 44,577 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ 32,560, ਨਕੋਦਰ ਤੋਂ 15,659, ਸਾਹਕੋਟ ਤੋਂ 3,668, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ 7,440, ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ 3,083, ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ 3,546, ਜਲੰਧਰ ਉੱਤਰੀ ਤੋਂ 4,086, ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਤੋਂ 8300 ਅਤੇ ਆਦਮਪੁਰ ਤੋਂ 15,236 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ 12 ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਸਨ।

ਡਾ. ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਪਟਿਆਲਾ : ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਤੋਂ ਆਏ ਡਾ. ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੇਸਕੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਚੇਅਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ, ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ ਡਾ. ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਗਰਦਾਨਦੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਾਈ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬੰਨੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੇਨੀ ਨੂੰ 6858 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਹੈਟ-ਟਰਿਕ ਮਾਰੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ 3,92,046 ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੂੰ 3,85,188 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਆਖਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਲਾਇਆ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੀ.ਕੇ.ਐਨ. ਨੇ 10,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 12,05,336 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 8,15,299 ਵੋਟਾਂ

ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਦੂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੇ 41,926 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਮਜੀਠਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਵਿਚੋਂ ਪਈ। ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਹਲਕਾ ਮਜੀਠਾ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 20,401 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਤੋਂ 15,249 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਅਟਾਰੀ ਤੋਂ 5760 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪੱਛਮੀ ਜਿਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ

ਹਨ, ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 20,897 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ 9464 ਵੋਟਾਂ, ਹਲਕਾ ਉਤਰੀ ਤੋਂ 5108 ਵੋਟਾਂ, ਹਲਕਾ ਪੂਰਬੀ ਤੋਂ 8331 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਦੱਖਣੀ ਤੋਂ 1874 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 2007 ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ 77,626 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਝਗੜਦੇ ਰਹੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ

ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਰਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ

ਜੇਤੂ - ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਵਿਰੋਧੀ - ਓ.ਪੀ. ਸੇਨੀ
ਭਾਜਪਾ (392046) ਕਾਂਗਰਸ (381588)
ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਰਕ 6858

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ	ਭਾਜਪਾ	ਕਾਂਗਰਸ
ਅਜਨਾਲਾ	47109	39095
ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ	57518	42329
ਮਜੀਠਾ	52956	32555
ਨਾਰਥ	45800	50908
ਸੈਂਟਰਲ	35145	45209
ਅਟਾਰੀ	48351	42591
ਸਾਊਥ	35778	33894
ਈਸਟ	33075	41406
ਵੈਸਟ	36008	56905

ਲਿੱਟੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹਲਾਕ

ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਲੜਾਈ ਹੁਣ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ 'ਖਾਮੋਸ਼' ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ ਫੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਉਦੈ ਨਾਨਏਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹਾਲੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਲਾਮੂਲੀਵਾਇਕਲ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਿਖਰਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ, ਪੋਟੂ ਅਮਾਨ ਅਤੇ ਸੂਸੇਈ ਨੂੰ 100×100 ਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿੱਟੇ ਦੇ 220 ਹੋਰ ਮੋਹਰੀ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤ ਚਾਰਲਸ ਐਂਥਨੀ, ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਾਲਸਿੰਘਮ ਨਾਦੇਸਨ ਤੇ ਅਮਨ ਸੱਕਤਰੇਤ ਦਾ ਮੁਖੀ ਐਸ. ਪੁਲੀਦੇਵਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਸਿਖਰਲੇ ਆਗੂ ਮਾਰੇ ਗਏ

ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਦਾ ਮੁਖੀ ਐਸ. ਰਮੇਸ਼, ਪੁਲਿਸ ਵਿੰਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਲਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੁੰਦਰਮ ਤੇ ਕਪਿਲ ਅਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਹਵਾਈ ਵਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ 24 ਸਾਲਾ ਐਂਥਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਵੇਰੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਲੀ। ਨਾਦੇਸਨ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਐਸ. ਪੁਲੀਦੇਵਨ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਅਮਨ ਸੱਕਤਰੇਤ ਦਾ ਜਦਕਿ ਐਸ. ਰਮੇਸ਼ ਬਲੈਕ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਂਥਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਵੇਰੇ ਉਦੈ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਐਂਥਨੀ ਨੂੰ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਵੱਖਰੇ ਤਾਮਿਲ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਲਿੱਟੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸੀਟ : ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਨੇ ਅਵਾਜ਼-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਖਾਮੋਸ਼ ਕੀਤੀ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ : ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਉਲਟ ਫੇਰ ਵਾਪਰਿਆ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਘਾਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 21071 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਥੀ ਜਿੱਤ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਹਾਰੀ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਘੁਬਾਇਆ ਵੀ ਇਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪੱਤਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਕੁੱਲ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ 13 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ 341 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 9 ਲੱਖ 56 ਹਜ਼ਾਰ 840 ਵੋਟਾਂ ਪੋਲ

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ

ਹੋਈਆਂ, ਜੋ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਕਰੀਬ 71 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀਆਂ 60 ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈਆਂ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ, ਪਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਰਾਹੁਲ ਵਲੋਂ ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਝੁੰਗੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸੌਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੁੰਭਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

900 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ 29 ਹਜ਼ਾਰ 829 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਬਸਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾਹੀਆ ਨੂੰ 29713 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੂੰ 4161 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਬੋਹਰ ਵਿਚ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 31453 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 41942 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੋਂ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 49921 ਅਤੇ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 46678 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 70789 ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 50258 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਹਰਸਾਹੇ ਤੋਂ ਘੁਬਾਇਆ ਨੇ 53421 ਅਤੇ ਬਰਾੜ ਨੇ 44573 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 67198, ਜਦੋਂਕਿ ਬਰਾੜ 47884 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਸ਼ਹਿਰੀ) ਵਿਚ ਘੁਬਾਇਆ ਨੇ 35663 ਤੇ ਬਰਾੜ ਨੇ 53514 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬੱਲੂਆਣਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 43545 ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 47536 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 46939, ਜਦੋਂਕਿ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 51661 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਮਲੋਟ ਵਿਚ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ 51887 ਤੇ ਬਰਾੜ ਨੂੰ 44840 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਕਾਫੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਗਿਆ ਰਾਹੁਲ ਦਾ ਪੱਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 1989 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ 'ਪੱਤਾ' ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ 106 ਚੋਣ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਈ ਰੱਖੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜੰਮੇ ਜਮਾਏ ਗੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਲਾਈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 30 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ 'ਯੂਥ' ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਦਿਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ 4, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਪੱਕੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 106

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਮਈ, 2009

ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਿਨ ਖਿਨ ਭੁੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਹੋਣਗੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੋਥੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀ, ਭਾਜਪਾ, ਲਾਠੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੰਦਰਾਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.-ਕਾਂਗਰਸ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਯੂ.ਡੀ.ਐਫ. ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਥੇ ਵੀ ਮੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਸੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਨਤੀਜਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਆਸ-ਅਰਾਈਆਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ 1991 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਪਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਮਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਭਾਣਾ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ, ਅਡਵਾਨੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਫੀ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਵੱਕਾਰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖੇਰਾ ਲੱਗਿਆ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸਮੁੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਟਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਜ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ/ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਟਫੇਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਤਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਰਜੇ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਹਾਰ ਨਾਲ ਕਾਰਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧਾਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਟਰਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਥਿਤ ਚੋਥੇ ਮਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਠੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਫੇਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਓਨੀਆਂ ਕੁ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਏਨਾ ਕੁ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਇਕ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਉਲਟਫੇਰ ਬਠਿੰਡਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਨੇਤਾ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਆਗੂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਮਿਲੀ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਹੈ। ਉਂਜ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ 2 ਤੋਂ 5 ਕੁ ਸੀਟਾਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇਗਾ, ਉਥੇ ਕੁ ਹੀ ਤੋੜਾ ਝੜਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਪਕ ਸਿੱਖ ਰੋਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਰਾਇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲਈ

ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮੁੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾ ਸਮਝਿਆ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਉੱਪਰ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ

ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਸਰ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਸ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਹੀ ਕਹਿਸ਼ਮਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਲਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਅਸਰ ਪਿਆ, ਸਗੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਹਲਕਿਆਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿਥੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖੜੇ ਸਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰਥਕ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੁਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਅਸਰਦਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋਈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਫੇਰੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰਥਕ ਅਸਰ ਛੱਡੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਗਲੈਮਰਸ ਦਿੱਖ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਪਰ ਅਸਰ ਛੱਡ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਰਵੀਨੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇਸੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਕੱਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੱਦ-ਕਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲੈਮਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਹੋਣਾ ਆਦਿ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਸੱਟ ਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਉਭਰ ਨਾ ਸਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧੇਰੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਤੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹੀ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ 2 ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਾਲੇ ਬਹੁਤਾ ਸਹਿਯੋਗ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤੇ ਸਰਗਰਮ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਤੱਦ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਹ ਹਾਰ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਣਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਹਾਰ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਖਿੰਡਾਅ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਸਾਂਭਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਓੜੀ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜੀ ਕਰਨ ਦੇ

ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਜਿੰਡੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਸਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ। ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਬਠਿੰਡਾ ਉੱਪਰ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਓਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 5500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਰਕਰ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਗੇੜਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਉਲਟ ਭੁਗਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਸ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਰੱਥ ਕੇਂਡਰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਢੇਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਲਾਇਆ, ਓਨਾ ਜ਼ੋਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਾਧਨ ਇਥੇ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੋਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕੋਈ ਢੰਗ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇ। ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿਚ ਢੇਹ ਕੇ ਬੂਥਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਿੱਖ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੇ ਵੀ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨਕਿਆਂ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾਇਆ। ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਪਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਪਿੱਛੋਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਵੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੌਰ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਹ ਹੁਣ ਹੈ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਏਨੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਂਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੁੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ!

ਕਾਰੀਗਰ ਸੁਨਿਆਰੇ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਕੇ,
ਡਲੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣਦੀ ਏ ਰਿੰਗ ਮੀਆਂ।
ਹੋਵੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਲਿਖਿਆ,
ਬਣ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਖਰ ਉਹ ਕਿੰਗ ਮੀਆਂ।
ਕਿਸਮਤ ਦਿੰਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ,
ਲੱਗੇ ਫਟਕੜੀ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਹਿੰਗ ਮੀਆਂ।
ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਹੰਭ ਚੁੱਕਾ,
ਰਿਹਾ ਬਹੁਤ ਅਡਵਾਨੀ ਅੜਿੰਗ ਮੀਆਂ।
ਦੇਖੋ ਕੈਸੀ ਵਿਧਾਤੇ ਨੇ ਕਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼,
ਵਜ਼ੀਰੇ-ਆਜ਼ਮ ਫਿਰ ਬਣੇਗਾ 'ਸਿੰਘ' ਮੀਆਂ!

ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਤੇ ਕਰਜ਼ਈ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਭੇਟ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੁਸ਼ ਸਮੇਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਿੰਨ-ਪੱਖੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ, ਅਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਹੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨਾਲ ਵੀ ਪਾਕਿ-ਅਫਗਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਏ। ਦੋਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਂਸਦ (ਕਾਂਗਰਸ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੋਵਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਾਰਤਾ ਵੀ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਆਖਰ ਮੂਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ। ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਦੋ ਅਫਵਾਹਾਂ ਜੋਰ ਫੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ-ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅੱਗੇ ਗੋਏ ਟੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਕੰਮ ਤਾਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਫੌਜ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਦੂਜੀ ਅਫਵਾਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਪਲੋਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਰਾਏ ਪਠਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਮੰਤਰੀ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ। ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਇਸ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਓਬਾਮਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਈਡਨ ਕਾਬੂਲ ਗਏ ਸਨ। ਕਰਜ਼ਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਗਰਮਾਗਰਮੀ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਇੱਥੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ।

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਅਭਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਕਰਜ਼ਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ਈ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਈ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜਲਮਈ, ਖਲੀਲਜ਼ਾਦ, ਅਸ਼ਰਫ ਗ਼ਨੀ, ਅਲੀ ਜਲਾਲੀ ਜਿਹੇ ਅਫਗਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਲੋਕ ਅਫਗਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰਜ਼ਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਅਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਈ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਬੁਲਾ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਉੱਜਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ 20 ਅਗਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਲੁਕਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਲੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਓਬਾਮਾ, ਹਿਲੇਰੀ, ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਟੁਕ-ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮਦਦ ਬਿਲਕੁਲ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਨੇਤਾ, ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਫੌਜਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਜੇ ਵੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਅਫਗਾਨ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ, ਅਤਿਵਾਦੀ ਔਡਿਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸਤਾਨਾ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 21ਵੀਂ ਡਵੀਜ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਪੱਛਮ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਮਦਦ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟਣਗੇ। ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੂਤ ਰਿਚਰਡ ਹੋਲਬਰਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਭਗ 31 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ

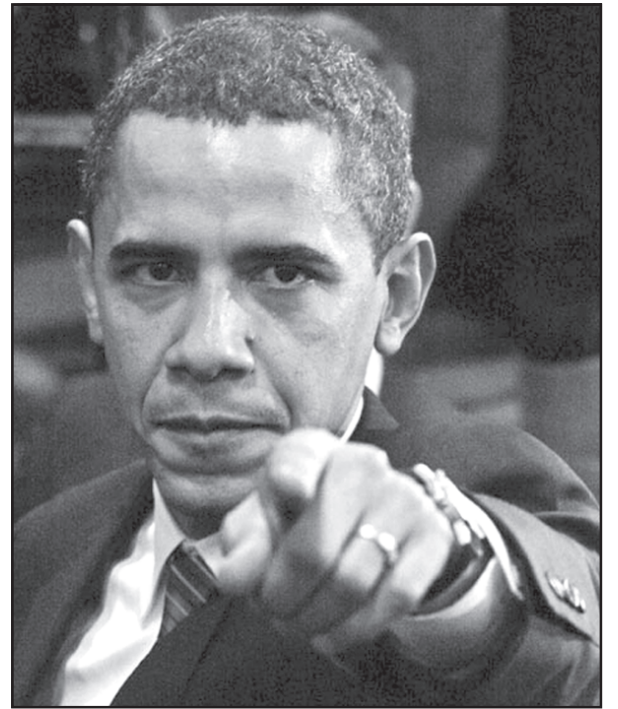
ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਲਈ 83 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਮਦਦ ਦਾ ਸਿਰਫ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੱਥ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ 40-50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੇ ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ ਅਤੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਰਗੜਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਸ਼

ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ

ਅਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ

ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ।

ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਵਰਵੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਫੁਕ ਮਾਰ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਫੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਾਲਿਕਾਂ ਯਾਨੀ ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਕਚਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਲੀ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਛ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਚੰਮ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਚੀਨ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਭਾਰਤ ਦੀ

ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਇਸ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਇਕ ਚਰਚਾ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, 'ਭਵਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੈ ਚੀਨ ਦਾ ਨਹੀਂ।'

ਚੀਨ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ

ਗੁਰਚਰਨ ਦਾਸ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਸਤ-ਵਿਅਸਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਚ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਧਰਮ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮ ਜਾਤੀ ਕੰਫਿਯੂਸ਼ਿਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਚੀਨ ਸੂਧ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਸਲਾਦ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਲੇਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਸਬਜ਼ੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ, ਸਾਮਾਜਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਚੀਨ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਜਨੈਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼, ਆਉਟਪੁਟ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਯੋਗ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉਥੇ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਰਤ ਕਈ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਈ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੌਲਪਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੇਫਟੀ ਵਾਲਵ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੂੰ ਉਦਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਦਮੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਓਨੇ ਸਾਹਸੀ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੋਵਾਂ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੂੰ ਉਦਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਦਮੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਓਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਜਿੰਨੇ ਕਿ ਨਿਜੀ ਉਦਮੀ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਾਕ ਜਮਾਈ ਹੈ। ਉਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਤੋਂ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਖੀਰ ਸਾਡੀ ਸਰੱਖਿਆ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਕਦੇ, ਜਿੰਨੇ ਕਿ ਨਿਜੀ ਉਦਮੀ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਾਕ ਜਮਾਈ ਹੈ। ਉਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਪਦਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਤੋਂ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਖੀਰ ਸਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਸ ਹਵਾ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਦੋਂ ਜਾਗੀ, ਜਦੋਂ 1919 ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਆਰ. ਡਾਇਰ ਨੇ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ 379 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਛੱਲਣੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਲ 1989 ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਤਿਆਮੈਨ ਚੌਕ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਨਰਸੰਹਾਰ ਚੀਨ ਦਾ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 300 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੀਨ ਭਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਆਸ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬੁਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੌਕੇ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਟਾ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੀਆ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਦ ਤਕ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਪਰ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਿਕਾਊ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੇਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਲ 1991 ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਨਤਾ ਨੇ ਵੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦੁਸਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੌਲੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਟਿਕਾਊ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਹਫਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਸਰ

ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੱਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਫਤਰਾਂ ਤੱਕ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੈਬਨਿਟਾਂ ਤੱਕ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੱਕ, ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਕਪਾਹ ਖਿੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੱਸ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਨੂੰਹ। ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੋਅਬ ਕਾਰਨ ਛੜੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਵੀ ਖੂਬ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਉਤਲੇ ਬੋਸ ਦੀ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਹੇਠਲੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚੌਧਰਪੁਣੇ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਨਿੰਤਰ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਵਾਸਤੇ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਚੰਮ ਦੀਆਂ

ਪਰਿੰਦਾ, ਇਕ ਦਮ ਫੁਰਰ ਕਰਕੇ ਉਡਿਆ। ਡਰ ਕੇ ਘੋੜਾ ਐਸਾ ਤੁਝਕਿਆ ਕਿ ਸਣੇ ਅਸਵਾਰ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਅੱਯਾਸ਼ੀ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਤੈਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਦੇਵਨੇਤ ਨਾਲ ਲਾਗੇ ਹੀ ਇਕ ਮਾਸ਼ਕੀ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਕ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਣ-ਕੱਪੜੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਹਾਅ 'ਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਰੰਗੀਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖੀਵਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਸ਼ਕੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਗਰੀਬ ਮਾਸ਼ਕੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਆਈ, ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- “ਜੀ ਹਜੂਰ, ਜੇ ਤੁੱਠੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿਉ!”

ਇੱਥੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ‘ਹਾਂ’ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ-

ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਸ਼ਕੀ ਰਾਜ ਮਹਿਲੀਂ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰੀ, ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਝੁਕ ਝੁਕ ਸਲਾਮਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸ਼ਾਹੀ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰ 'ਮਾਸ਼ਕੀ ਮਹਾਰਾਜੇ' ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਸਾਦਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕੱਟ ਕੱਟ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਪਏ ਸਿੱਕੇ ਆਦਿਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਝੱਟ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਦਿਨ 'ਚੰਮ ਦੀ ਕਰੰਸੀ' ਚੱਲੇਗੀ। ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਜਿਹੀਆਂ ਅਤਿ ਕੀਮਤੀ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਰੁਪਏ ਸਿੱਕੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਚਮੜੇ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਲੈਣੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਫੌਰਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਸੁੱਟੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ' ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਜੀਭਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਬੱਸ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰੂਵੀਂ ਹੋਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲੀਕ ਵਰਗੀ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਇਸ ਅਖੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਗਈ ਕਿ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਨੇ...

ਚਲਾ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਝੁਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚੋਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੁਲਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਦੇ ਹਾਕਮ ਵੇਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉੱਥੇ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਰਸੰਘਾਰ ਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਕਿੱਸੇ ਛੇਤਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲਈਏ ਕਿ ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਿੱਥੇ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬੱਝਿਆ? ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ ਪਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਘੁਮਾਵਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ 'ਜੋਬਨ ਰੁੱਤੇ' ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾਏ, ਕਿਤਨਿਆਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਦੁੱਭਰ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਉਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖਤ ਉੱਤੇ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਰੰਗੀਲਾ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਿਰੇ ਦਾ ਰੰਗੀਨ-ਮਿਜ਼ਾਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਤਖੱਲਸ 'ਰੰਗੀਨ' ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਅੱਯਾਸ਼ ਇਤਨਾ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਆਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਂਦ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ 'ਹਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਹੈ।' ਇਸੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸੈਨਿਕ-ਕਮਾਂਡਰ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਨੂੰ ਵਧਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਧਾੜਵੀ ਫੌਜਾਂ ਬਾਰੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਗਿਉਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਇਆ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਪੁੱਛ ਕੇ, ਇਉਂ ਆਖ ਛੱਡਦਾ- “ਹੁਨੂਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਅਸਤ।” (ਭਾਵ 'ਹਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਹੈ')

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਇਹ ਨਸ਼ੇਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਕੰਢੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਦਾ ਹਿਣਕਣਾ ਸੁਣ ਕੇ, ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੋਈ

“ਠੀਕ ਹੈ, ਕਲ੍ਹ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹੋਵੇਂਗਾ!”

ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਸ਼ਕੀ ਰਾਜ ਮਹਿਲੀਂ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰੀ, ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਝੁਕ ਝੁਕ ਸਲਾਮਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸ਼ਾਹੀ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰ 'ਮਾਸ਼ਕੀ ਮਹਾਰਾਜੇ' ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਸਾਦਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕੱਟ ਕੱਟ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਪਏ ਸਿੱਕੇ ਆਦਿਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਝੱਟ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਦਿਨ 'ਚੰਮ ਦੀ ਕਰੰਸੀ' ਚੱਲੇਗੀ। ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਜਿਹੀਆਂ ਅਤਿ ਕੀਮਤੀ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਰੁਪਏ ਸਿੱਕੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਚਮੜੇ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਲੈਣੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਫੌਰਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਸੁੱਟੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ' ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਜੀਭਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਬੱਸ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਣ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰੂਵੀਂ ਹੋਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲੀਕ ਵਰਗੀ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਇਸ ਅਖੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਗਈ ਕਿ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਸਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ।

ਸਦਾ ਮੌਜ-ਮਸਤੀਆਂ 'ਚ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨੇ ਇਕ ਦਫਾ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਦਾ, ਡੁੱਬਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ 'ਸ਼ੌਂਕ' ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ 'ਚ ਠਿੱਲੀ ਹੋਈ ਇਕ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਪਲਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡੁਬੇਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗਰਭਵਤੀ ਬੀਬੀ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤੇ ਹਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਕੇ, ਬੇਗਮ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਪੂਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਮਨਾ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੀ ਜਾਂਦੀ ਉਸ ਬੇ-ਗੁਨਾਹ ਔਰਤ ਨੇ ਬਦ-ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ- “ਹੈ ਔਲਾ, ਸਾਨੂੰ ਬੇ-ਦੋਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਰੱਬ ਕਰੇ ਉਸਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਇਸੇ ਜਮਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਡੁਬਦਿਆਂ ਹੋਵੇ।” ਉਸ ਬਦਨਸੀਬ ਔਰਤ ਦਾ ਸਰਾਪ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਫਗਾਨ ਧਾੜਵੀਆਂ

ਨੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਗਮਾਂ ਨੂੰ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਪਾਰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨੇ ਜਿਸ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ ਬਣ ਕੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਰਚ ਕੇ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ 'ਤੇ ਗਰਮ ਰੋਤਾ ਪੁਆਇਆ, ਸੜਦੀ ਲੋਹ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕ 'ਚ ਨਕੇਲ ਪਾ ਕੇ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਉਸਨੂੰ ਘੜੀਸਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਕਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਕੜਛੇ ਨਾਲ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਰੋਤ ਪਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਕੜਛੇ ਨਾਲ ਚੰਦ ਪਾਪੀ ਦਾ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ 'ਰਤਨ' ਬੀਰਬਲ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕੀਆਂ, ਹਾਜ਼ਰ-ਜਵਾਬੀਆਂ ਦੇ ਟਿੱਚਰ-ਕਿੱਸੇ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਰੱਜਦੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਚਮਚਾ-ਗੀਰੀ ਵਾਲੀ ਮਿਸਾਲ ਸੁਣ ਲਉ। ਸੰਨ 1586 ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਯੂਸਫਨਈ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਕੁਚਲਣ ਲਈ, ਲਾਮ-ਲਸਕਰ ਸਮੇਤ ਆਗਰੇ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ। ਅਕਬਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਤੋਂ ਇਕ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਉਗਰਾਹੁਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੀਂ ਲੰਘਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੱਤਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਰੁਪਈਏ ਮੰਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਉਗਰਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੱਤਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਅਕਬਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਚਲਾਇਆ ਧਰਮ, ਦੀਨੇ ਇਲਾਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਗੀਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਹੈਕੜ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- “ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੰਗੀ-ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ' ਹੁੰਦੇ ਹੋ?” ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਕੁਝ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਖਿਆ- “ਭਾਈ ਸਿੱਖੇ, ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਉਹ ਮੁੜਕੇ ਆਵੇਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ!” ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਹਾਥੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਹਾਥੀ ਦਾ ਪੈਰ ਪੁਰਾਣੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਧੱਸ ਗਿਆ। ਬੀਰਬਲ ਉੱਤੇ ਡਿਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸਮੇਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਹ ਡੋਗਰੇ ਵਲੋਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੋਂ ਕੌਣ ਵਾਕਫ਼ ਨਹੀਂ? ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਆਨੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਪਟੀ, ਵਧਦਾ ਵਧਦਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਵਲੋਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਤੇ ਦਰਦ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ 'ਸੀਤਲ' ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ?' ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਨੇਕ ਸਲਾਹ' 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਲਾਹੌਰ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਸੰਧਾਵਾਲੀਏ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਏ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਡਿਗਦੇ ਸਾਰ 'ਹਾਏ ਪਾਣੀ!' ਆਖਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਏ ਨੇ, ਪਲ ਪਲ ਪੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ- “ਰਾਜਾ ਜੀ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਈਏ?...ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤੜਫ ਰਹੇ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿਲਾਇਆ ਸੀ? ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤੂੰ ਕੱਚਾ ਸੰਖੀਆ ਘੋਲ ਕੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਤੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪਿਆਇਆ ਸੀ?”

ਰੱਬ ਜਾਣੇ, ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਧਿਆਨ

ਸਿੰਹ ਨੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣੇ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਵਕਤ ਨੇ, ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਘ੍ਰਿਣਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਸਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਲਈ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ 'ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਬੂ' ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹ-ਰੀਤਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਇਸ ਦਾ 'ਸੇਵਾਦਾਰ' ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਵਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਮਿਸਟਰ ਲੌਗਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲੇਡੀ ਲੌਗਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਲੌਗਨ-ਦੰਪਤੀ ਨੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਇਕ ਤਾਂ ਕੰਵਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਈਸਾਈ ਬਣਾ ਧਰਿਆ। ਦੂਜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਜਿੰਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇੰਤਹਾ, ਇਕ ਦਿਨ ਕੰਵਰ ਦੇ ਕੇਸ ਕੱਟ ਕੇ ਲੇਡੀ ਲੌਗਨ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਂ ਜਿਊਂਦੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਵਰ ਨੂੰ ਮਾਂ-ਮਹਿੰਟਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਬੜੀ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਪਾਪ ਕਮਾਂਵਦਿਆ ਤੇਰਾ ਕੋਇ ਨਾ ਬੋਲੀ

ਰਾਮ॥

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਲੇਡੀ ਲੌਗਨ ਦੀ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੌਗਨ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਇਕ ਥਾਂ ਝੂਰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ-

“ਦਫਤਰੋਂ ਘਰ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਮਹਿੰਟਰ ਬੱਚੇ ਸਹਿਮੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਜਦ ਮੇਰੇ ਵਲ ਤੱਕਦੇ ਨੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ, ਉਸਦੀ ਜਿਊਂਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜਿਆ ਸੀ-...ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।” ਅਬ ਪਛਤਾਏ ਕਿਆ ਹੋਤ...!

ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਸਰਹੰਦ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲੋਹੇ ਦਾ ਸੁਹਾਗਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਜੀਦ

ਰੁਪਿੰਦਰ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ

ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਸੜਕਾਂ ਲਹੂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਲਈ ਦਰਿਆ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ
ਘਰ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ
ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਤਪਦੀ ਧਰਤੀ ਅਮਨ ਦਾ ਮੀਂਹ ਮੰਗਦੀ ਸੀ
ਮੈਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਸਿਰਜ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਲਈ
ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਕੋਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਮਖ਼ਮਲੀ ਘਾਹ ਦਾ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ
ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦਾ
ਜੁਲਫ਼ਾਂ ਸਹਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੰਨ ਵਾਹੁਣ ਦਾ
ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਦਾ, ਆਉਣ ਦਾ
ਜਾਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹਵਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਮੱਚਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਹਰਫ਼ ਨਾ ਧਰ ਸਕਿਆ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਖਾਨ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਭਿਆਨਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਰੂਖਸੀਅਰ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ, ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਲੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਸਲਾਖਾਂ ਧੱਕਣ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਬਣ ਕੇ ਕਈ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਏ, ਪਰ ਸਭ ਦਾ ਹਸਰ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਹੋਇਆ। ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ, ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਅਬਦਾਲੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਸੱਭ ਨੂੰ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਉਪਰੰਤ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਨੱਪਿਆ। ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰੀ ਟੋਡੀਆਂ, ਜੈਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਅਤਿ-ਭੈੜਾ ਹਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਆਏ ਹੈਂਕੜਬਾਜ਼ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਵੋਟ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੱਪਣੀ 'ਚ ਨੱਕ ਡੋਬਣ ਵਾਲੀ ਹਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਹਸਰ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਆਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਘੜਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ-

ਖਿਜਾ ਜਬ ਆਏਗੀ, ਉਸ ਵਕਤ ਦੇਖਨਾ ਵੇਹ ਕਿਆ ਕਰੇਗਾ

ਜੋ ਪੱਤੋਂ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਰਹਿਤਾ ਹੈ।

The spice of life

Lets feel the spice of our country, see the color of our heart, taste the flavour of moms hand and bring back the spirit of life. Welcome to **Taj Grocers**, your largest one stop asian grocery store in North Texas. We carry a large variety of fresh fruits & vegetables, excellent assortment of frozen foods. Great selection of rice, flour & spices for your every day needs. We also carry all DVD's, VIDEO rentals & CD's in all languages. Now introducing, a T-mobile authorized dealer, for your wireless needs and a ARC approved Travel Agent to find your travel deals. So lets enjoy the spice of life.

The spice of life

1009 W. Rochelle Road, Irving, Tx 75062. Tel: 972-570-2504 / Fax: 972-570-3033

ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਵਿਚ 'ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਈਟ' ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬੀਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ): ਵਿਸਾਖੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਲੰਬੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਜੁੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਸ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲਮਜੂ-ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਈਟ-2009' ਲੇਕਵਿਊ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਕਰੀਕ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਲੰਬੀ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੰਨਣ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤ 'ਓ ਜੱਟਾ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੇ 'ਰੌਣਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਨ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੰਨੀਆਂ-ਮੁੰਨੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਈਟਮ 'ਸ਼ੋਕੀਨ ਪੰਜਾਬਣਾ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ 'ਵੈਲੀ ਗੱਭਰੂ'। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਭੰਗੜੇ ਦੀ ਟੀਮ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। 'ਕੁੜੀਆਂ ਪੰਜਾਬਣਾ' ਤੇ 'ਧਮਾਲ' ਆਈਟਮਾਂ ਵੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਸਨ। ਬਚਿੰਤਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੀਤ 'ਡੌਲੀ' ਗਾ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਡੌਲੀ ਦੇ ਬਾਲੀਵੁਡ ਸਟਾਇਲ ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ-ਸੈਫ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕਿੰਗ ਆਈਟਮ ਵਿਚ ਐਨਬਨੀ ਕੁਕ ਅਤੇ ਕਰਮਵੀਰ ਗਿੱਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਅਮੀਰਕਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਂਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

'ਅਣਖੀਲੇ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਅਤੇ ਲੈਨਸਿੰਗ ਤੋਂ ਆਏ 'ਸ਼ੇਰ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜ਼ੋਹਰ ਦਿਖਾਏ। 'ਵਿਰਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਟੀਮ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਕੈਲਮਜੂ ਦੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਦਾ ਗਿੱਧਾ 'ਐਂਡੀ-ਟੱਪਾ' ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਝੀ ਹੋਈ ਐਂਡੀ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਤਾੜ ਤਾੜ ਵੱਜਦੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲੀ ਰੱਖਿਆ।

ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਨੱਚਦੀ ਜਵਾਨੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗਿਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਗਾਇਕ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾ ਕੇ

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਨਣ, ਬੀਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲੇਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਖਾਸ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼ ਤੋਂ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੀਰਜ ਸੈਣੀ, ਅਵਤਿੰਦਰ ਚਾਵਲਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਤੋਂ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਰੂਪਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸੈਗਨਾਅ ਤੇ ਡਾ. ਬੀ.ਜੇ. ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਅਤੇ ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਲਮਜੂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 24 'ਤੇ)

ਹੋਸ਼ ਵਾਲੇ ਕੋ ਖਬਰ ਕਯਾ, ਬੇਖੁਦੀ ਕਯਾ ਚੀਜ਼ ਹੈ...

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਗਾਇਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਪੁੱਖਤਾ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ, ਗੀਤ, ਨਜ਼ਮਾਂ ਕਾਫੀ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਗ-ਰਾਗੀਨੀ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਕੜ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਹੈ।

ਲੰਘੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਵਿਲਾ ਪਾਰਕ ਦੇ ਓਡੀਅਮ ਸਪੋਰਟਸ ਤੇ ਐਕਸਪੋ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਖੁਦ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਮੰਚ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਲ ਤਕੀਏ, ਫੁੱਲਾਂ, ਗੁਲਦਸਤਿਆਂ, ਹੋਰ ਸਾਜੇ ਸਮਾਨ, ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਜਗਮਗ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਮਾ ਨਾਲ ਸਜਾ ਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮੁਗਲਦੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਾਜਿੰਦੇ ਬੰਸਰੀ ਵਾਦਕ, ਗਿਟਾਰ ਵਾਦਕ, ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ, ਸਾਰੰਗੀ ਵਾਦਕ ਬੜੀ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਜੁਗਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਉਸਨੇ ਗਜ਼ਲ "ਤੁਮਨੇ ਬਦਲੇ ਹਮਸੇ ਗਿਨ ਗਿਨ ਕੇ ਲੀਏ" ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਖੂਬ ਤਾੜੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸ ਘੋਲਦੀ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮਹਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ 'ਚ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਰਹਿ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾੜਾ ਕਲਾਕਾਰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਸੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚੰਗਾ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਗਜੀਤ ਨੇ। ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਸੁਰ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਸਨੇ "ਝੁਕੀ ਝੁਕੀ ਸੀ ਨਜ਼ਰ ਬੇਕਾਰਾਰ ਹੈ" ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਦੂਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਹਾਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਜਗਜੀਤ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਗਜ਼ਲ 'ਸੁਣਤੇ ਹੈ ਮਿਲ ਜਾਤੀ ਹੈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੁਆ ਸੇ', 'ਹੋਸ਼ ਵਾਲੇ ਕੋ ਖਬਰ ਕਯਾ, ਬੇਖੁਦੀ ਕਯਾ ਚੀਜ਼ ਹੈ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਫ਼ ਭੂਪਾਲੀ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗਜ਼ਲ 'ਝੂਮ ਝੂਮ ਕੇ ਜਬ ਰਿੰਦ ਨੇ ਪਿਲਾ ਦੀ, ਏਕ ਕਮੀ ਬੀ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਮੇ, ਹਮਨੇ ਤੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਸਜਾ ਦੀ' ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਇਤਹਾ' ਵਿਚੋਂ 'ਖੂਬ ਨਿਭੇਗੀ ਹਮ ਦੋਨੋ ਮੇ, ਮੇਰੇ ਜੈਸਾ ਤੂ ਭੀ

ਹੈ' ਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਗਜ਼ਲ 'ਨਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨੀ, ਨਾ ਸੰਦੇਸ਼, ਨਾ ਜਾਣੇ ਕੌਣ ਸੇ ਦੇਸ਼ ਤੁਮ ਚਲੇ ਗਏ' ਉਲਾਂਭਾ ਸੀ ਤੁਰ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ। ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜਾ ਕੀਤੀ 'ਵੇਹ ਕਾਗਜ਼ ਕੀ ਕਿਸਤੀ, ਯੇ ਦੌਲਤ ਭੀ ਲੈ ਲੈ, ਯੇ ਸ਼ੇਰਤ ਭੀ ਲੈ ਲੈ, ਮਗਰ ਮੁਝਕੇ ਲੌਟਾ ਦੇ ਬਚਪਨ'।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀ 'ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਸ਼ਬਾਬ ਲੈ ਬੈਠਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਤੱਕ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਗਜੀਤ ਨੇ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਰ ਛੇੜੀ ਕਿ ਆਮ ਤੇ ਖਾਸ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਮਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਸਕ ਛੇੜੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਹੁੰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਅਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹਰ ਰੁਚੀ, ਵਿਸ਼ੇ, ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਕਹੀਆਂ। ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਅਸਾਨ ਸੰਗੀਤਮਈ ਤੇ ਰਵਾਂ-ਦਵਾਂ ਬਹਿਰ ਵਾਲੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਫੁਲਕੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਉਥੇ ਤਰਹੀਂ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਝਲਕ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਪਾਸ ਚੋਖੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੇ ਪੇਚੀਦਾ ਬਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਵੀ ਬੜੇ ਸੁਖੈਨ ਤੇ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੂਫੀਆਨਾ, ਆਸ਼ਕਾਨਾ, ਰੁਮਾਨੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਕਹੀਆਂ। ਆਜ਼ਾਦ ਨਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਗੀਤ ਵੀ ਬਖੂਬੀ ਇਕ ਲੈਅ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੇ।

ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਆਏ ਸਰੋਤੇ ਹਰ ਪਲ

ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੰਟਰਵਲ ਅਨਾਉਂਸ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਅਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰੋਤੇ ਕੋਈ ਇਧਰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਫਿਰ ਰਹੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕਦੀ ਰਵਾਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਅਟਕਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਗਜ਼ਲ 'ਠੁਕਰਾਉ ਯਾ ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਮੈ ਨਸੇ ਮੇ ਹੂੰ' ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਉਰਦੂ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਗਜੀਤ ਨੇ 'ਬੋਲ ਮਿਟੀ ਦਿਆ ਬਾਵਿਆ' ਗਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਵਜਦ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਮਿਰਜਾ ਗਾਲਿਬ ਦੀ 'ਹਜ਼ਾਰ ਖਵਾਇਸ਼ੋਂ ਐਸੀ, ਹਰ ਖਵਾਇਸ਼ ਪੇ ਦਮ ਨਿਕਲੇ', 'ਮੁਖ ਸੇ ਨਕਾਬ ਆਹਿਸਤਾ, ਆਹਿਸਤਾ' ਤੇ ਫਿਲਮ ਅਰਬ ਦੀ 'ਤੁਮ ਜੋ ਇਤਨਾ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਯਾ ਗਮ ਹੈ ਜਿਸੇ ਛੁਪਾ ਰਹੇ ਹੋ' ਤੇ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਫਾਕਿਰ ਦੀ ਲਿੱਖੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੇਮ-ਗੀਤ ਦੀ 'ਹੋਨੋਂ ਸੇ ਛੂਹ ਲੋ, ਮੇਰਾ ਗੀਤ ਅਮਰ ਕਰ ਦੋ' ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਕਿ ਸਰੋਤੇ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਸਮਾਂ

ਅਜਿਹਾ ਬੱਝਾ ਕਿ ਬਕਤੇ ਔਰ ਸੁਨਤੇ ਯਾਨਿ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮਿਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਲਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਅਲਾਪ ਯਾ ਧੁਨ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਜਾਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਗਜ਼ਲ ਹੈ, ਉਹ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ-ਗੁਨਗੁਨਾਉਂਦੇ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਿਸਰਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸ਼ਿਅਰ ਦਰਸ਼ਕ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਗੀਤ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕ ਤਾਂ ਖੁਲ ਕੇ ਨੱਚੇ ਹੀ, ਬਾਕੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਥਿਰਕ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਕੁੜਤੀ ਮਲ ਮਲ ਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਹੀ ਮੋਹ ਲਿਆ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੰਝੇ ਹੋਏ ਸਾਜਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜੁਗਤ ਭਰਪੂਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿੱਖਾ ਕੇ ਚੋਖੀ ਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਸ਼ਾਇਦ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ੋਅ) ਸ਼ਿਖਰਾਂ ਛੋਹਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਵਿੱਲਖਣ ਛਾਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਸਰੋਤੇ ਅੰਤ ਤਕ ਬੈਠ ਰਹੇ ਤੇ ਪੁੱਖਤਾ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ।

ਇਸ ਮਹਿਫਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੋਟੀ, ਮਾਜਿਦ, ਧਿਤੂ, ਰਾਜੂ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨੇ।

ਗਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ੋਕ ਅਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੀ.ਐਚ.ਓ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ

ਜੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ (ਪੀ.ਐਚ.ਓ.) ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪੁਨਰ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਸ੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ ਫੋਨ 630-728-5490 ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਬਰਸੀ 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲਾ ਜੁਲਾਈ ਜਾਂ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

SINGH

PINLESS COMMUNICATION

www.singhpinless.com

NO Hidden Charges
Connection Fee
Monthly Fee
Rental Fee
Other Charges

\$100 ਵਿੱਚ 79 ਘੰਟੇ
2.1¢ Per Minute

ਇੰਡੀਆ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਲੈਂਡ ਲਾਈਨ ਤੇ 2.4 ਸੈਂਟ (69 ਘੰਟੇ 30 ਮਿੰਟ)

ਇਕ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਮਿੰਟ ਹੀ ਕੈਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਜੋਂ ਮੰਗਣ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਾਲ ਹਿਸਟਰੀ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਤੀਆ ਸਸਤੀ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀ

ਕਾਲ ਕਰੋ 661-889-1927

(ਇਸ ਸਾਈਟ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਫੋਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।)

Ask us about our Pay at Pump Specials.

We Will Beat Any Deal

On a Discounted Rate for Credit Card and ATM Processings Best Deal for all Business Owners Save Money

Hotel POS System

Wright Express
Voyager
Fuelman
Fleetscards

Credit Card Loans ATM INSURANCE

Check Guaranteed

Credit Card Advance Funding

Need Financing?
We do Financing for Hotel/Motels, Gas Stations, and other Commercial Properties

Call Mr. Amrit Patel
ATM Credit Card Services
1-877-ATM-0003

ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰੱਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗਠਜੋੜ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ 260 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੌ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਰਾਜਗ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਲ 160 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਸੌ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਤੇ ਸਾਥੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ 81 ਤੇ ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ 27 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ 14 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਤੂਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ, ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ, ਜੈਪ੍ਰਦਾ, ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ, ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਆਦਿ ਮਹਾਰਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰ. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਅਜਿਹੇ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 5 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ। ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਉਖਾਤ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 7 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸੰਦੀਪ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜਤਿਨ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ 2.40 ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਮੇਸ਼ ਭਗੋਰੀ ਨੂੰ 93219 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ.ਪੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੀ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਦੱਖਮੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤੀਰਥ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੀਰਾ ਕਾਮਰੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ 6 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਘਟਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2009 'ਚ 23.47 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਕੇ 8.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸਪਾਤ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਮੰਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕੁੱਲ ਨਿਰਯਾਤ 22.63 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 5.22 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੋਤੀ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਯਾਤ 6.75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ 24.9 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਕੇ 2.96 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 3.94 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2008 'ਚ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਾਰੋਬਾਰ 10.69 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਨਿਰਯਾਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਫਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੰਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ 2010 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਕਿਹੜਾ ਜਿੱਤਿਆ ਕਿਹੜਾ ਹਾਰਿਆ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (80)

ਕਾਂਗਰਸ	20
ਭਾਜਪਾ	10
ਬਸਪਾ	21
ਸਪਾ	23
ਹੋਰ	6

ਬਿਹਾਰ (40)

ਰਾਜਦ	04
ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ)	20
ਭਾਜਪਾ	12
ਕਾਂਗਰਸ	02
ਹੋਰ	02

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (42)

ਮਾਕਪਾ	09
ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ	19
ਕਾਂਗਰਸ	06
ਭਾਜਪਾ	02
ਹੋਰ	06

ਕਰਨਾਟਕ (28)

ਕਾਂਗਰਸ	06
ਭਾਜਪਾ	19
ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐਸ)	03
ਸਪਾ	00
ਹੋਰ	00

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ (39)

ਕਾਂਗਰਸ	08
ਐਮ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.	01
ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.	18
ਏ.ਆਈ.ਏ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.	09
ਹੋਰ	03

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (42)

ਕਾਂਗਰਸ	33
ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ.	06
ਭਾਜਪਾ	00
ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਸ.	02
ਹੋਰ	01

ਪੰਜਾਬ (13)

ਕਾਂਗਰਸ	08
ਭਾਜਪਾ	01
ਅਕਾਲੀ ਦਲ	04

ਦਿੱਲੀ (7)

ਕਾਂਗਰਸ	07
ਭਾਜਪਾ	00
ਹੋਰ	00

ਕਸ਼ਮੀਰ (6)

ਕਾਂਗਰਸ	02
ਨੇਕਾ	03
ਹੋਰ	01

ਗੁਜਰਾਤ (26)

ਕਾਂਗਰਸ	11
ਭਾਜਪਾ	15
ਹੋਰ	00

ਰਾਜਸਥਾਨ (25)

ਕਾਂਗਰਸ	20
ਭਾਜਪਾ	04
ਹੋਰ	01

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (29)

ਕਾਂਗਰਸ	12
ਭਾਜਪਾ	16
ਹੋਰ	01

ਉਤਰਾਖੰਡ (5)

ਕਾਂਗਰਸ	05
ਭਾਜਪਾ	00
ਹੋਰ	00

ਹਿਮਾਚਲ (4)

ਕਾਂਗਰਸ	01
ਭਾਜਪਾ	03
ਹੋਰ	00

ਝਾਰਖੰਡ (14)

ਕਾਂਗਰਸ	01
ਭਾਜਪਾ	08
ਹੋਰ	05

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (48)

ਕਾਂਗਰਸ	17
ਭਾਜਪਾ	09
ਹੋਰ	22

ਗੋਆ (2)

ਕਾਂਗਰਸ	01
ਭਾਜਪਾ	01

ਹਰਿਆਣਾ (10)

ਕਾਂਗਰਸ	09
ਭਾਜਪਾ	00
ਹੋਰ	01

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ (11)

ਕਾਂਗਰਸ	01
ਭਾਜਪਾ	10

ਕੇਰਲ (20)

ਕਾਂਗਰਸ	13
ਮਾਕਪਾ	04
ਹੋਰ	03

ਅਸਾਮ (14)

ਕਾਂਗਰਸ	07
ਅਸਾਮ ਗਣ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ	01
ਹੋਰ	06

ਉੜੀਸਾ (21)

ਕਾਂਗਰਸ	06
ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ	13
ਹੋਰ	01

ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ

ਅਰੁਣਾਚਲ	ਕਾਂਗਰਸ 2
ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ	ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ 2
ਨਾਗਾਲੈਂਡ	ਐਨ.ਪੀ.ਐਫ. 1
ਮਣੀਪੁਰ	ਕਾਂਗਰਸ 2
ਦਾਦਰ-ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ	ਭਾਜਪਾ 1
ਅੰਡਮਾਨ-ਨਿਕੋਬਾਰ	ਭਾਜਪਾ 1
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	ਕਾਂਗਰਸ 1
ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ	ਭਾਜਪਾ 1
ਲਕਸ਼ਦੀਪ	ਕਾਂਗਰਸ 1

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰੋਇ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

PUNJAB AUTO WERKS Akai Transport Corp

1930 W. Hubbard St., Chicago, IL

For Excellent Auto Body Work, Taxi Cab
Leasing, 24 Hours Towing, Complete Auto
Repair of Domestic & Foreign Cars

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ ਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ
ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ
ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Call
Gurcharn Singh Jhaj
Jaidev Singh Bhattal
Sukhraj Singh Takhar

Tel. 312-243-3344, 312-243-2255

Fax: 312-243-2277

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ

—ਕਰਨ ਬਾਪਰ

24 ਘੰਟੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਈਏ, ਪਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 5 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਕਿਵੇਂ ਚੇਤੇ ਰੱਖੇਗਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਸਰ ਮਨ ਵਿਚ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਉੱਝ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਕਈ ਵਾਰ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ—ਕਦੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸੱਜਣ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਸਨ' (ਭੂਤਕਾਲ) ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀਤੇ 5 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਨਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਜਣਤਾ ਦੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ

ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਡ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸ਼ਿੰਬੂ ਸੋਰੇਨ, ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ, ਤ ਸ ਲੀ ਮੂਂ ਦੀ ਨ, ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੱਤਿਆ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਕਬਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਤਸਲੀਮੀ ਦੀਨ

ਵਿਰੁਧ 9 ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿੰਬੂ ਸੋਰੇਨ ਅਤੇ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੇ ਚਰਚੇ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰੈੱਸ 'ਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਚਰਚਾ 'ਚ ਹਨ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ

ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਵਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪੈ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼, ਪੈਨਸ਼ਨ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੁਧਾਰ, ਬੀਮਾ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰੀਤੀ 'ਚ ਵਾਧਾ, ਕਿਰਤ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ

ਵੀ ਇਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪੈਸਾ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਸਨ।

ਉੱਝ ਸਾਡੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਹੁਣ ਕੀ ਲਿਖੇਗਾ? ਕੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ?

ਹੁਣ ਜੋ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਸੱਤਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਰਿਟੇਲ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਦਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਬਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

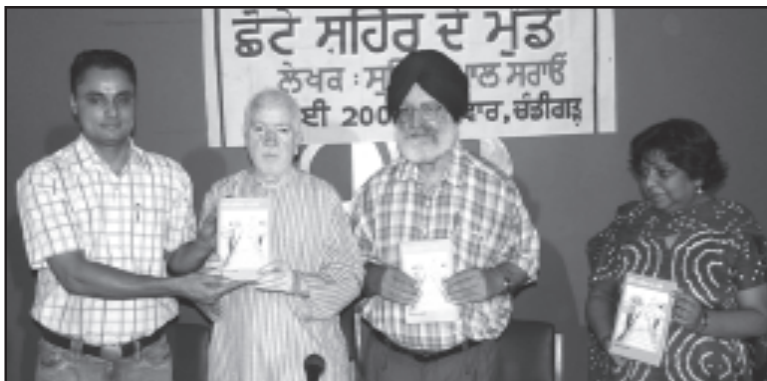
ਪਿਛਲੇ 5

ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ। ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ, 70 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ, ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ ਯੋਜਨਾ ਆਦਿ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ? ਇਹ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਰਾਓ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਰਾਓ ਦੇ ਪਲੇਨੋ ਨਾਵਲ 'ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ' ਹੈ, ਪਰ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਇਕ ਨਿੰਦਰ

ਦੇ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਰਾਓ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ

ਨੂੰ ਉੱਘੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਮੇਘਾ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਵਲ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਕਦਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਇਕ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਨਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨਿੰਦਰ ਦੀ ਏਕਾਂਤ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਰ ਵਲ ਨੂੰ ਮੁੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਬਜੈਕਟ ਅਤੇ ਔਬਜੈਕਟ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੜ੍ਹੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਦਾ ਨਾਇਕ ਸਿਸਟਮ ਵਿਰੁਧ ਖਾਮੋਸ਼ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸੀ। 'ਈਡਾਟ' ਦਾ ਨਾਇਕ ਵੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਹੀ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ

ਲੇਖਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਪਾਤਰ-ਉਸਾਰੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ, ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਣ

ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਦਿ ਸੰਡੇ ਇੰਡੀਅਨ' ਦੀ ਸੰਪਾਦਕ ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤਵਾਰ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ। ਡਿਪਟੀ ਡਿਰੈਕਟਰ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਡਾ. ਮੇਘਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਣਗੌਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਮਾਲ ਹੈ।

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਾਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਣਗੌਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਫੋਕਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਫ ਦੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਸਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੇਖਕ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਰਾਓ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਵਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਿਚ 13 ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਕੁਲਬੀਰ ਦੇ ਨਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਤਰ ਦੂਜੇ ਪਾਤਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਨੈਲੋ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੁਲ 10 ਵਿੱਚੋਂ 9 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਹਨ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਇਕ ਸੀਟ ਜਨਹਿੱਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਗ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਬੜੀ ਦੁਰਗਤ ਹੋਈ। ਰੋਹਤਕ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਭਜਨ ਲਾਲ ਹਿਸਾਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਅੰਬਾਲਾ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਸ਼ੈਲਜਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਤਨ ਲਾਲ ਕਟਾਰੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁੜਗਾਓਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਿਰਸਾ ਤੋਂ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ੋਕ ਤੰਵਰ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸੈਰਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਦੀ ਪੋਤੀ ਸ਼ੁਰਤੀ ਚੌਧਰੀ ਭਿਵਾਨੀ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਿਟਿੰਗ ਐਮ.ਪੀ. ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਸੋਨੀਪਤ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਤਿੰਦਰ ਮਲਿਕ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਦਾਣਾ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਰਨਾਲ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਿਕੋਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਖਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਇਹ ਸੀਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਹਰਿਆਣੇ 'ਚ ਰਾਜਗ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ।

CUSTOM CARPENTRY

ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਘਰ, ਰੂਮ ਅਡੀਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਕਿਚਨ, ਨਵੇਂ ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਸਾਈਡਿੰਗ ਤੇ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਰੂਮ, ਨਵੀਂ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਕਲੇਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

GIAN SINGH SEEHRA

Ph: 630-841-6537

ਅਣਕਿਆਸੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ

—ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਸਾਰੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਇਕੋ ਗੱਲ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਉਚੇਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਬੜੇ ਸ਼ੋਰੀਲੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਇਕੱਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਸਾਡਾ ਹੀ ਬਹੁਮਤ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਤੇ ਹਾਰ ਵੀ।

ਸਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰ, ਉਹ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ, ਇਕ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਰਲਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਮੋਰਚਾ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾ ਦੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੁਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰ ਵੀ ਏਡੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਾਅਵੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਮੋਰਚਾ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਇਕ ਸੌ ਪਦਵੇਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਉਹ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਹੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਇਕ ਸੌ ਪੈਂਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੱਖਦੇ, ਪਰ ਮੋਰਚਾ ਉਸ ਦਾ ਜੇ ਡੇਢ ਸੌ ਤੋਂ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਆਪ ਉਹ ਸਵਾ ਸੌ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਅਟਕ ਗਈ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ, ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿਉਂ? ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਸਿਲੈਕਟਿਡ' ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ 'ਇਲੈਕਟਿਡ' ਆਖਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ' ਵੀ ਆਖਿਆ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਨਿਕੰਮਾ' ਵੀ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਇਟਲੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਨੌਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਨੋਕ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਏਨੇ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਾਗੇ। ਜਨਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੇਹੁਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਡੀ ਐਮ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਤੁਰ ਕੇ ਲਾਹੇ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਤੁਰੇ ਲਾਲੂ

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ

ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਪਾਸੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖੱਟ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੈਰ ਅਸਲੋਂ ਉੱਖੜੇ ਪਏ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਘੱਟ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਤੀਜੇ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਪਲਟ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਇੱਕੀ ਸੀਟਾਂ ਸਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ, ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਤੇ ਵੀਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਆ ਕੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਦੇ ਪੇਟੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਸਭ ਲੋਕ ਬਾਰਾਂ-ਤੋਰਾਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਦੋ ਬਾਈਂ ਵੰਡ ਦੇ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਤਰਾਂਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮੁਧੇ ਵੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ ਫਿਰ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧਾ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਤ ਸੀਟਾਂ ਹੁੰਝ ਲਿਜਾਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਤਾਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਛੱਡਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣੇਗਾ। ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਤਕਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ

ਲਿੱਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ-ਬੁੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤੇ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਰਗੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲੈ ਗਈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਬਣੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੈ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਚਲਾਉਣ ਤੱਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਧ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਧਿਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਟਾਟੇ ਬਿਰਲੇ ਕੀ ਜਾਗੀਰ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ ਹੈ', ਪਰ

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਟਾਟੇ ਸੇਠ ਦਾ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜ਼ਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ

ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ

ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਲਈ ਏਦਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਸਟੈਂਡ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚਲੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਰਹੀ ਕਸਰ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੋਰਲਾ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਮਾਰਕਸੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ

ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਪਿੱਠ ਲੱਗਣ ਨੇ। ਦੋਵੇਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਵਲੋਂ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਚੋਖੇ ਮੱਤਭੇਦ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਦੇ

ਕਾਮਰੇਡ ਨੰਬੂਰਦੀਪਾਦ, ਸੁੰਦਰਈਆ, ਬਾਸਵਾਪੁਨਈਆ ਤੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਵਰਗੇ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਤੇ ਹਲਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦੀ ਕਮਾਨ ਕੋਰਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਨ ਰਹੇ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਹਵਾਂ ਟੱਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਫ਼ ਆਪੋ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸੇ ਰਹੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਡੁੱਬੇ ਹੀ, ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਦਾ ਬੋਤਾ ਵੀ ਡੋਬ ਛੱਡਿਆ।

ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹੁਸ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ, ਆਖਰ ਉਹੋਂ ਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ

ਪੱਖ ਵਿਚ ਡਟਵਾਂ ਪੈਂਤਤਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਜੇ ਹੁੰਝਾ ਨਾ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕੀ, ਦਸ-ਗਿਆਰਾਂ ਸੀਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਕੁਤੱਤ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਪੂਰਾ ਬੈਠ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਬਠਿੰਡੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ। ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਵਿਕਾਊ ਮਾਲ' ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖਾਤਰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾਅ ਉੱਤੇ ਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਾਊ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਬੇਸੁਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ, ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਤਕੜੀ ਚਲਾਈ, ਪਰ ਬੇੜੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰ ਤਦੇ ਲੱਗੀ, ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਧੜੇ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮੇ ਨੂੰ ਭੁਆਂਟਣੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

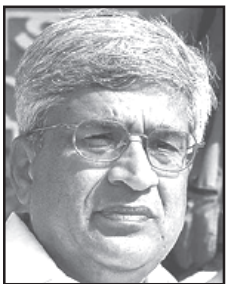
ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨੇ ਦਾ ਹਾਰਨਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦਾ ਪਾਰ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਣਾ। ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਹਰ ਵਾਰੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਜਾ ਵਤਦਾ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ ਕਿ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰਨੇ-ਪਰਨੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਮਾਹਰ ਹੋਵੇ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣ ਲੱਗਾ। ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਉਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਹਰੇ ਆ ਡਟਣ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਪਿੱਠ ਲੱਗਣ ਨੇ। ਦੋਵੇਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਵਲੋਂ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਥਾਂ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 'ਵੱਡੇ ਘਰ' ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਨਵੀਂ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਕਾਰਨ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਉਠਿਆ ਤਿੱਖਾ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਪੌਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲੰਘੀ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਰ ਲਈ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨਿਕ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੌਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਮੈਂਬਰ ਨਿਰੁਪਮ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ

ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਤੇ ਬੁੱਧਦੇਵ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਵਲੋਂ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਭਾਰੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਮਰੇਡ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਉਦਯੋਗ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਪੌਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਨਿਕ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਿਰੁਪਮ ਸੇਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਮਾਨ ਬਾਸੂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ, ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੇਚੂਰੀ, ਪਿਨਾਰਾਈ ਵਿਜਯਨ, ਐਮ.ਕੇ. ਪੰਧੇ, ਐਸ.ਆਰ. ਪਿੱਲੇ ਅਤੇ ਕੋਰਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਤਾਨੰਦਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ

ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹਨ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਕੁਲ ਹਿੰਦ

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੇ ਕੋਰਲ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਰਣਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਬੈਠਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਆਪਣੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ

ਰੱਖਦਿਆਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਰਫ਼ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਜਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਉਹ ਜਿੱਤਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ

ਪਤਨੀ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਆਪਾਂ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਸੇ ਤੁੜਾ ਲਏ ਹਨ। ਨਾ ਰੰਨ ਹੈ ਨਾ ਕੰਨ; ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਪਉੜੇ ਤੋਂ ਸਿੰਧੀ ਫਰਸ਼ ਤਕ ਪੁੱਠੀ ਛਾਲ ਮਾਰਾਂ, ਕਾਰਪੈਟਾਂ ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਸਮੇਤ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰਦਾ ਫਿਰਾਂ, ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਿਲਾਰਾਂ, ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਲੋਟਣੀਆਂ ਲਵਾਂ, ਟੀ.ਵੀ. ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸੋਂ ਦੇਖਾਂ... ਮਾਰ ਸਾਰਾ ਘਰ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਛਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਮਰੇ, ਕੰਧਾਂ, ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ... ਲਗਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਭਾਰਹੀਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ... ਪਰ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਖੁਸ਼-ਫਹਿਮੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ—ਫਿਰ ਵੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਤਾਂ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਲੰਮੀ ਸੋਚਾਂ, ਹਵਾ ਵਿਚ ਮੁੱਕੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰਾਂ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੰਗੇ ਧੜ ਲੜਨੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਯਥਾਰਥ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਵਸਤੂਜਗਤ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਨਿਹਾਰਨ ਲਗਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਜਗਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿੰਨਾ ਧੁੰਦਲਾ ਧੁੰਦਲਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਮਾਲ ਹੈ ਅੱਜ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜਲੋਂ ਵਿਚ, ਪੂਰੀ ਸਥੂਲਤਾ ਸਹਿਤ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਣਕਾ ਕਿਣਕਾ ਸਪਸ਼ਟ ਫੋਕਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਨਿਕਟਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਤਕਿਆਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕਾਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਲਗਾਉ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਗਾਉ ਖਾਤਰ ਉਹ ਪਰਸ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਕੁਸ਼ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇ, ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਆ ਜਾਵੇ, ਮਿਸਿਜ਼ ਜੌਹਲ ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਤਿਲਮਿਲਾਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਤਲੀ ਤੇ ਖਾਜ਼ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ: ਬੱਸ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੁਣ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਰਹੇਗੀ। ਜਗਿਆਸਾਵਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਮਾਲੂਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੱਥ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਕਿੰਨਾ ਬੇਫਜ਼ੂਲ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਹੈ ਘਰ ਵਿਚ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵੀ ਪਸਰਦਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨੱਕੋ ਨੱਕ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਹੈ, ਜੇ ਮਰਦ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਇਕ ਪੀਪੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਲੋਟੜ ਪੋਟੜ ਇਕ ਕਰੀਨੇ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ; ਸੁਹਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਹਰ ਜੁਜ਼ ਸਮੁੱਚਾ ਦਾ ਅਨਿਖੜ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਆਲਤੂ ਫਾਲਤੂ ਨਹੀਂ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਇਕ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮੰਜ਼ਰ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਸੁਹਜ-ਸਾਸਤਰ ਵਖਰਾ ਹੈ। ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਹੋਰ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ—ਭੀੜ ਪੈਣ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਲੋੜ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਝਾਕਦੇ, ਬਲਕਿ ਵੈਸੇ ਵੀ ਆਪਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਵੱਲ ਝਾਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਡਰਾਇਰ ਦਾ ਫੌਰੀ ਮਸਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਤਣਿਆ ਖੜਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿਠਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਪ ਵੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਸੋਟੀ ਵੀ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਹਫਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਨੂੰ। ਪਤਨੀ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਚਲਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਚਲਦਾ ਚਲਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਕੈਨਿਕ ਨੂਹ ਕਰਦਾ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਡਾਲਰ ਧੂਹ ਕਰਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣੇ ਸੀ। ਇਲੈਕਟਰੀਸ਼ੀਅਨ, ਪਲੰਬਰ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਗੀਕਸ, ਲੈਂਡ ਸਕੇਪਰ, ਗੱਲ ਕੀ ਸਭ ਮੁਰੰਮਤਕਾਰ ਮਿਸਤਰੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਡਾਲਰ ਖਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੰਮੀ ਪਲੈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ। ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਣ ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵਕਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਬੜੇ ਠਰਮੇ ਵਾਲੇ, ਤਰੀਕੇਬਾਜ਼ ਤੇ ਸਕੀਮਚੀ ਹਾਂ। ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਨੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਰਖਣਾ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨੰਡਾ ਦਿਮਾਗ ਲੜਾਈ ਜਾਣਾ ਆਪਣੀ ਯੁਧ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਫੁਰਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਿਰ ਚੁਕਦੇ

ਹਨ। ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਬੱਤੀ ਜਗੀ ਹੈ, 'ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮੈਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਦਿਨ ਵਾਸ਼ਰ ਡਰਾਇਰ ਦੀਆਂ ਚਰਖੜੀਆਂ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਕਿਧਰਲੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ? ਅੰਦਰਲੇ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਜੇ ਨਾ ਵੀ ਪਾਓ, ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪ ਕਿਹੜੇ ਕਦੇ ਵੇਖੇ ਹਨ।' ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹਊ ਪਰੇ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕੋ-ਵਰਕਰ ਜਦ ਲਾਗੇ ਢੁਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੇਜ਼ ਹਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨੂੰਹੋਂ ਡਿਗਦੇ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਿੱਠ ਹੀ ਦਿਖਾਲੀ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਤੇਜ਼-ਤ੍ਰਾਟ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਕਾਰਨ ਸਮਝ ਲਿਆ ਤੇ ਦਾਅ ਪੇਚਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਲਈ। ਆਪਾਂ ਘਰ ਦੇ ਵਾਸ਼ਰ ਵਿਚ ਧੋਤੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਵਾਕਿਫ਼ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ, "ਆਹ ਡਰਾਇਰ ਦਾ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਪੇਚ ਢਿੱਲਾ ਹੈ, ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ, ਮਾੜੇ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣੇ ਹਨ, ਸੋ ਲੈਂਦਾ ਆਇਆ, ਉਂਜ ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਘਰ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਸੁੰਨਾ ਸੁੰਨਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।" "ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਲੰਗਰਪਾਣੀ ਏਧਰ ਹੀ ਛਕ ਜਾਇਆ ਕਰੋ।"

ਹਫਤਾ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਹੱਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨੰਡਾ ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਪੂਰਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ ਦੇ ਤੇਵਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਾਂ ਪੈਂਤੜੇ ਬਦਲ ਲਏ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਮੈਲੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਂਡਰੀ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁਝ ਹੀ ਡਾਲਰਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਆਪਾਂ ਫੌਰਨ ਸੰਭਾਲ ਗਏ। ਸੋਚਿਆ ਹੁਣ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਡਰਾਇਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ; ਧਮਕ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਤਨੀ ਵੀ ਪਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਝੜਨਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਡਾਲਰਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਨਹੀਂ ਮਰਵਾਉਣਾ। ਆਪਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਸੁਚੇਤ

ਹਾਂ। ਮਸਲਨ ਏਨਾ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਆਪਾਂ ਬੜੇ ਅਣਤਕਨੀਕੀ ਯਾਨਿ ਕਾਰੀਗਰੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਇਲੂ ਦਾ ਨਾਂ ਇਲੂ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ, ਕੁੱਕੜ ਨਹੀਂ। ਹਥੋੜੀ ਚੱਕੀਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਾਰ ਲਈਦੀ ਹੈ, ਪੇਚਕੱਸ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਉਲਟਾ ਚਲਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ, ਜੰਗ ਲੱਗਾ ਪਲਾਇਰ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ, ਪਾਨਿਆਂ ਦੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਆਪਣੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪਲਾਸਾਂ, ਚਾਬੀਆਂ, ਜੰਬੂਰਾਂ, ਵਰਮਿਆਂ, ਰੈਚਾਂ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਏਨਾ ਬੋੜਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਗਵਾਇਆ ਨਹੀਂ।

ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਰਗਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਥਾਂ ਤਰਕੀਬ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।... ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਢਿਡ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੀਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪੋਥਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਣ

ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਰਮ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਵਿਜ਼ਿਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ ਦੇ ਚਾਲੀ ਡਾਲਰ, ਖਰਾਬੀ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਪੈਸੇ, ਤੇ ਨਵੇਂ ਪੁਰਜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਲੱਗ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਲਾ ਪਾ ਕੇ ਦੋ ਸੈਂਕੜੇ ਤਕ ਗੱਲ ਅੱਪੜ੍ਹਾ। ਮਨ 'ਚ ਆਪਣੀ ਬੱਚਤ ਦੀ ਜੁਗਤ ਬਾਰੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਢਾਈ ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾ ਲਈ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਘਰੇ ਘਰੀ ਡਾਲਰ ਹੁੰਝਦਾ ਇਲੈਕਟਰੀਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਘੰਟੇ ਲੇਟ ਪੁੱਜਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਾਂ ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਫਾਈਨ ਟਿਊਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਭਾਂਤ ਸਭਾਤੇ ਟੂਲਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਮਕੈਨਿਕ ਦੀ ਮੈਂ ਲਾਂਡਰੀ ਰੂਮ ਤਕ ਅਗਵਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਪੇਚਕੱਸਾਂ-ਪਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਡਰਾਇਰ ਦਾ ਢੱਕਣ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਮੋਟੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਜਿਆਂ ਦਾ ਗੋਰਖਧੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਚਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਭਲਦਾ ਹਾਂ 'ਅਜ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ' ਮੈਂ ਦ੍ਰਿਤਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਟਾਰਚ ਜਗਾ ਕੇ ਇਸ ਜਮਘਟੇ ਨੂੰ ਸਾਰ ਪਾਰ ਘੋਖਦਾ ਹੈ, ਟੈਸਟਰ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਚੈਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ ਉਪਰ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਨੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ

ਮਨ ਵਿਚ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰਹੱਸ ਭਰੀ ਫਰੇਲਾ ਫਰਾਲੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਕ ਚੌਰਸ ਪੁਰਜਾ ਕਢ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਏਧਰ ਉਧਰ ਗਰੂ ਨਾਲ ਵਾਚਦਾ ਜਾਂ ਵਾਚਣ ਦਾ ਢਕੱਸਲਾ ਕਰਦਾ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਇਸਦਾ ਬਰਮਲ ਫਿਊਜ਼ ਉੱਡ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਵਾਂ ਪੁਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

"ਅੱਛ" ਮੈਂ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਪੱਟਿਆ ਪਹਾੜ, ਨਿਕਲੀ ਚੂਹੇ ਦੀ ਮੁੱਛ। "ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੈਸੇ ਲੱਗਣਗੇ ਨਵਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਪੁਆਉਣ ਦੇ?"

"65 ਡਾਲਰ-25 ਡਾਲਰ ਫਿਊਜ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ, 40 ਡਾਲਰ ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ"

"ਜੇ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਫਿਊਜ਼ ਪਾ ਲਵਾਂ?"

ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ।

"ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਤਖਸੀਸ਼ ਦੇ ਮੇਰੇ ਬਣਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਉ" ਉਹ ਬੇਧਿਆਨੀ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਔਖਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁਰਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਪੁਛ ਕੇ ਲਿਖਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚਾਲੀ ਡਾਲਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਥੋਂ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਹ ਬੈਂਕਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੋੜਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, 'ਇਸਨੂੰ ਇਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਉ', ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਕਜ਼ੀਏ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। "ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੋਝਿਆ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੇ।" ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਸੈਟਬੈਕ ਲੱਗੀ ਪਰ ਆਪਾਂ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਖਰ ਚਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਬਚਾਉਣੇ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਰਾਇਰ ਕਿਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਸੰਦ ਵਰਤਣੇ ਹਨ, ਤੇ ਫਿਊਜ਼ ਕਿੱਥੇ ਟਿਕਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪਾਰਟ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪੁੱਜਣਾ ਹੈ। ਇਸ

ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹਾਂ। ਜੇ ਭਲਾ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾੜ ਏਧਰ ਉਧਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ? ਮੈਨੂੰ ਝੁਣਝੁਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਰਾਇਰ ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਇਕ ਬਰੂਦ ਤੇ ਖੜਾ ਬੰਬ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਵਿਚ ਔਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਇਹ ਫਟ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਬੈਠਾ। ਹੁਣ ਕੌਣ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਗਲ ਟੱਲੀ। ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ 'ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ?' ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਫੁਰਨੇ ਫੁਰਦੇ ਹਨ।

ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੰਦ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਟੈਸਟਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੋੜ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਆਖਰ ਅਮਰੀਕਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁਕੋ। ਏਨੇ ਕੁ ਦਿਨ ਕੱਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਮਿਸ਼ੀਨ ਦੀ ਮਾਰਚ ਦੀ ਮਰੀ ਜਿਹੀ ਧੁਪ ਦਾ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।... ਪੁਰਜਾ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਸੰਡੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਫਿਊਜ਼ ਫਿਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਵਾਰੇ ਵਾਰੇ ਜਾਈਏ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਿ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਮੈਂ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਫਿਊਜ਼ ਦਾ ਪੁਰਜਾ ਮੱਖਣ 'ਚੋਂ ਵਾਲ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਹੁਣ ਉਲਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਵਾਂ ਪੁਰਜਾ ਥਾਂ ਸਿਰ ਫਿਟ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਡਰਾਇਰ ਮੁੜ ਅਸੈਂਬਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪਸੀਨੇ-ਪਸੀਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਂ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਹੁਣ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦਾ। ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹਾਂ। ਜੇ ਭਲਾ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾੜ ਏਧਰ ਉਧਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ? ਮੈਨੂੰ ਝੁਣਝੁਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਰਾਇਰ ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਇਕ ਬਰੂਦ ਤੇ ਖੜਾ ਬੰਬ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਵਿਚ ਔਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਇਹ ਫਟ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਬੈਠਾ। ਹੁਣ ਕੌਣ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਗਲ ਟੱਲੀ। ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ 'ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ?' ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਫੁਰਨੇ ਫੁਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਕਦੇ ਕਦੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੀਕ ਜਿਹੀ ਚਮਕਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਕਸਰ ਹਨੇਰੀ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਘਰ ਫੂਕ ਕੇ ਹੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਦੇਖੋ ਅਰਬਾਤ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਡਰਾਇਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜੋਵੇ ਹੀ ਨਾ, ਮੇਨ ਸਵਿਚ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਔਨ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਾਜ 'ਚ ਲੱਗਾ ਮੇਨ ਸਵਿਚ ਔਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਡਰਾਇਰ ਦਾ ਸਵਿਚ ਆਨ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਗਰਾਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮੇਨ ਸਵਿਚ

ਇੰਨੀ ਕੁ ਬਾਤ

ਔਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। 'ਹੈਂ ?'

ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਡਰਾਇਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤਮਈ ਫਰਾਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਝੂਮਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਕੀ ਹਾਂ ਕਦੇ ਮਾਸਾ ਕਦੇ ਸੋਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਖੈਰ ਮੈਂ ਨੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਡਰਾਇਰ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਡਰ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਲਗਦਾ ਹੈ! ਇਹ ਚੱਲ ਤਾਂ ਪਿਆ ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੰਟ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਕਚੀਚੀਆ ਵੱਟਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ 'ਕੀ ਘੁਨਾ, ਡਰਪੋਕ, ਨਾਅਹਿਲ, ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਮੈਂ, ਨਿਘਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਖੋਟਾ ਪੈਸਾ। ਅਨਪੂੜ ਆਦਮੀ ਵੀ ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਠੀਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਔਕਾਤ!' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੇਰਾ ਡਰ ਯਥਾਰਥਕ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਚਲ ਰਹੇ ਸ਼ਕੀ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਾਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਟੈਸਟਰ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਫਿਰੇ। ਅਜੀਬ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਨੂੰ ਤਪਦੇ ਬੰਮ ਤੇ ਕੀੜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓ ਘੋਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੀੜੀ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿਸ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਮੱਥਾ ਠਣਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੀੜੀ ਦਿਸ ਵੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦਾ

ਕਰੰਟ ਤਾਂ ਹੀ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਗਲ ਗਲ ਤੱਕ ਡੁਬ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਹਰ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਨ। ਐਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਬਿੜਕਣਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੋਚਦਿਆਂ ਫਿਰ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੀਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਫੱਟੇ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਧਰੋਂ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਫੱਟਾ ਲਭ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਹੌਂਸਲਾ ਫਿਰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੁਝ ਫਿਰ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਲ ਜਾਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬੱਚਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਹੌਂਸਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। 'ਲੜਾਂਗੇ ਸਾਬੀ, ਡਰਾਇਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਹੈ।' ਮੈਂ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਦਾ ਪੋਟਾ ਛੁਹਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਡਰਾਇਰ ਨੰਡਾ ਠਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਹੌਂਸਲਾ ਫੜਦਾ ਹੋਇਆ ਫੱਟੇ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ, ਡਰਾਇਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਵੱਢਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਰਕਾਰ ਡਰਾਇਰ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਇਆ ਮੇਰਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬੱਸ ਆਪਣੀ ਘੂਕਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ। ਐਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਫਾਦਾਰ ਦੋਸਤ ਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ। "ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਡਰਾਇਰ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਤੂੰ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਚਲਿਆ, ਮੈਥੋਂ ਭੁਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਚੱਲ ਪਾ ਜੱਫੀ" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੁਟਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਮੈਂ ਸੁਰਮੇ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪਾ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਅਰ ਦਾ ਕੈਨ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਸ਼ਰ ਵਿਚ ਧੋਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਟਾਇਮਰ ਸੈਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਡਰਾਇਰ ਦੀ ਘੂਕਰ, ਬੀਅਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ, ਤੇ ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨਪਸੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮਾਰਚ ਮੈਡਨੈਸ, ਲੋਹੜਾ ਹੀ ਹੈ।... ਸੈਟ ਹੋਏ ਟਾਇਮ ਤੇ ਡਰਾਇਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁੱਕੇ ਕੱਪੜੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਡਰਾਇਰ ਦੀ ਵਿੰਡੋ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਉਵੇਂ ਦੇ ਉਵੇਂ ਗਿੱਲੇ ਪਏ ਹਨ।... ਡਰਾਇਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੁਕਸ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ।

ਸੰਧੂ ਪੁੱਤ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ-ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਲੇ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਨੱਖੇ ਰੱਜ ਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੋਹਣੇ ਹੋਣ ਵਿਚ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਹੁਤਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਗੁਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ‘ਕੱਠੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸੋਹਣਾ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰਾ ਵੀ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਵੀ। ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਯੁੱਗ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਰਿਹਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫਰੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ, ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇਵ ਨੂੰ ਮਾਣਕ ਨੇ। ਬਿੰਦਰਖੀਆ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ‘ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ’ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰੇ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੀ ਸੰਧੂ ਹੈ। ਅਸਲ ‘ਚ ਕੰਮ ਸੁਆਦਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਥਕੇਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਥਕਾਉਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬੁੜਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਹਨ। ਤਜ਼ਰਬਾ ਇਹੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਆਈ ਚਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਜਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੈਂਕੜੇ ਨਾਂ ਆਏ, ਪਰ ਚੇਤੇ ‘ਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਇਕ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ, ਲਾਚਾਰੀ ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਦੇ ਪੁੰਝੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਸਾਹ ਸੂਤ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦਾ ਦੀਵਾ ਚੱਤੋ ਪਹਿਰ ਜਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਉਹ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਗਲਤ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵੀ ਅਪਨਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਕਿਸੇ ਸਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਤਾਰੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਇਕ ਨੇੜਲੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਲਗਦੈ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇਗੀ।

ਕਰਜ਼ਈ ਬੰਦਾ ਛੇਤੀ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਛੇਤੀ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪੁੱਤੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮਸਾਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੰਚ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਵੇਂ ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨੀਝ ਨਾਲ ਵਿਚਰਿਆ ਹਾਂ ਪਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਬੁਢਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਸਹਿ ਗਾਇਕਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਗਈ ਹੈ। ‘ਤੀਆਂ ਲੋਗੋਵਾਲ ਦੀਆਂ’ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਹੋਰ ਜਵਾਨ ਹੋਈ ਜਾਂਦੈ, ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਗੁਰਦਾਸ ਲਿਫਟ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਮਾਣਕ ਵੀ, ਜੱਸੋਵਾਲ ਹਫ਼ ਗਿਆ, ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦੇਵ ਬੁਢਾਪੇ ‘ਚ ਪਹੁੰਚਾ ਫਸਾ ਬੈਠਾ ਪਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹਾਲੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਜਵਾਨੀ ‘ਚ ਲਗਦੈ, ਤੇ ਜਿਹਦੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਯਕੀਨ ਕਰਿਓ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੀ ਕਦੇ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਕਈ ਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪਰ ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਸਿਰਤੀ ਬੰਦਾ ਟਾਂਵਾ-ਟਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਅਸੀਵਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ‘ਅਜੀਤ’ ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ‘ਚ ਮੈਂ ਵੀ ਛੱਪਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ, ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦੇਵ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹਨਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ‘ਉੱਚਾ ਬੁਰਜ ਲਾਹੌਰ ਦਾ’ ਵਾਲੀ, ਭਾਵ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪਿੱਛੇ ਦੇਵ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਚਿਣਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ‘ਬਲਵੀਰੋ ਭਾਬੀ’ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਣਕ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਚਿੰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਤਫ਼ਾਕ ਇਹ ਕਿ ਮਾਣਕ ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਉਲਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ‘ਗੀਤ ਜਿੰਨੇ ਕਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਤੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ‘ਚ ਲਿਖਦਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ।’ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਛਿੱਦੇ ਤੇ ਮਾਣਕ ਦਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪਟਕੇ ਦੀ ਛਿੱਤ ਵਾਂਗ ਸੂਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਸੀ ਕਿ ਮਾਣਕ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਮੈਨੇਜਰ ਜਹੀਰ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਦੇਵ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਕ ਸਕਰਿਪਟ ‘ਜਿਊਣਾ ਮੌਤ’ ਸੁਣਾ ਕੇ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਡਿਸਕਸ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸੂਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਇਹ ਉਹੀ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਨਾਈਟ ਵਾਲੇ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ਬੜੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ ਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਕੂਨਰ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਗਾਇਕ ਬਣੇ ਸਨ। ਵਾਪਿਸ ਪਰਤਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਮਾਣਕ ਜਹੀਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲ ਦਾ ਖਲਾਰਾ ਪੈ ਗਿਆ, ‘ਭਾਈ ਮਾਣਕ ਉਹ ਜਿਊਣਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਹਮਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ। ਆਪ ਕੁਝ ਔਰ ਸੋਚੀਏ।’ ਮਾਣਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜਿਊਣਾ ਮੌਤ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ। ਮਾਣਕ ਸੋਚਦਾ ਸੀ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿੰਦੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੋ ਸਭ ਕੁਝ ਇਤਿਫ਼ਾਕਨ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਉਸ ਗਾਇਕਾ ਤਾਂ ਮਾਣਕ ਨੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਦੋ ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਸਿਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਪਟਕਾ ਗੱਡ ‘ਤਾ। ਦੇਵ ਨੂੰ ਦੂਹਰਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ‘ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ’ ਇਕ ਮੈਟਰ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਗਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਦੇ ਤੇ ਮਾਣਕ ਦਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੂਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਕੰਜਰਖਾਨਾ’ ਦੱਸ ਕੇ ਛਾਪਣ ਦੇ ਰੁੱਝੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗਜ਼ ਗਜ਼ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਤੇ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਅਜੀਤ’ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਡੇਢ ਫੁੱਟੇ ਆਰਟੀਕਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਲਿਖੇ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਾਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਰੁੱਸਿਆ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗਾਇਕ ਰੁੱਸੇ। ਪਰ ਆਪਾਂ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ‘ਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ‘ਮਾਹਿਲਪੁਰ ‘ਚ ‘ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਬਾਰਿਸ’ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ। ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਜੋਕਰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਾਣਕ ਦੇ ਨਾਂ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ: “ਭੋਰੇ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕਲਮ-ਘਸਾਈ ਮਾਣਕ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।”

ਸਰਦੂਲ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਰਗਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮਾਣਕ ਅਗਲੇ ਸਾਰੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਸੁਨੱਖਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਠਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਸਨ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਕਤਿੱਲ ਕੱਚੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪਾਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਪਾਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ‘ਜੋਤੀ ਜਦੋਂ ਚੁਬਾਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ’ ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਜਣਾ ਖਣਾ ਹੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਵਾਂਗ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਕਾਮਰੇਡੀ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੀ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮਨ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖੀ ਤੇ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਗੀਤਕਾਰ ਬਣਨ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਫਰ ਦੀ ਪੈਤ ਨੱਪ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮਾਣਕ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵਤਿਆ ਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ।

ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਵਰਗੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ‘ਦੁਪੱਟਾ ਤੇਰਾ ਸੱਤ ਰੰਗ ਦਾ...ਤੇਰੇ ‘ਚ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ’

ਵਰਗੇ ਹਿੱਟ ਗੀਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੰਟੀ ਨੇ ‘ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਛਤਰੀ’ ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਇਕ ਕਬੂਤਰ ਚੀਨਾ’ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਸਿਖਰ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦੇਵ ਤੇ ਮਾਣਕ ਨਿਭੇ, ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਚੱਲੇ, ਵਿਵੇਂ ਇੱਕ ਯੁਗ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਦੇ ਨਾਮ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਧੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਣੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਬੰਗਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਕੋਈ ਦਿਓ ਜਵਾਬ’ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ

ਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਯਥਾਰਤਵਾਦੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟੀ-ਸੀਰੀਜ਼ ਜ਼ਰੀਏ ‘ਆਓ ਸਾਰੇ ਨੱਚੀਏ’ ਤੱਕ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਜਿਸ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪਾਰਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਦਾ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਇਕ ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹੱਥ ਅਜਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ, ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਕੋਲ ਵੀ ਰਹੀ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਨਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਬਲਾ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਰ ਤਬਲੇ ਦੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਆਲੋਚਕ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਬਾਰੇ ਫੀਚਰ ਲਿਖਣਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣੀ ਹੋਵੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਵਰਗੀ ਲੱਛੇਦਾਰ, ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਤੇ ਹਾਸਰਸ ਸੁਬਦਾਵਲੀ ਆਮ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਖ ਬੜਾ ਕੇ ਸੁਰਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਆਦਤ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸੀ, ਉਹੀ ਆਦਤ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਰਦੂਲ

ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਦਾਰਪੁਰਾ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਬੰਗਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਛਪਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਧਰ ਉਹਨੇ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਹੋ ਅਖ਼ਬਾਰ ਉਹਦੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਪਛਾਣ ਹੈ। ‘ਲੋਕ ਸੁਰਾਂ’ ਤੇ ਸੁਰ ਦਰਿਆਓ ਪਾਰ ਦੇ’ ਉਹਦੀਆਂ ਇਧਰਲੇ ਤੇ ਉਧਰਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। ਮੰਟੋ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਚੀਰਫਾਤ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਿਓ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ।

ਬਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਦੇਵ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਹਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ‘ਜਾਨੀ ਚੋਰ’ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਿਹਾ। ‘ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਗਜੀਤ ਨੇ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਇਕ ਗੀਤ ਲਿਖਵਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ...ਦਰਜਨਾਂ ਕੈਸਿਟਾਂ, ਰੀਲਾਂ, ਐਲਬਮਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਉਹਦਾ ਗੀਤ ‘ਲੋਕ ਗੀਤ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਪੂਛ ਲੈ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ...ਜਾਂ’ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਕੋ ਬੁਖਾਰ ਹੋ ਗਿਆ...ਨਾਲ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਬਹਿ ਜਾ ਬਹਿ ਜਾ ਕਰਵਾਈ। ਚਰਨਜੀਤ ਅਹੁਜਾ ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਬਣਿਆ। ਉਦੋਂ ਜਸਵੰਤ ਭੰਵਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਪੁਲਾਘ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਭਤਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

‘ਬਦਲਾ ਜੱਟੀ ਦਾ’ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਗੀਤ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਲਿਖੇ ਫੇਰ ‘ਦਿਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ’, ‘ਧੀ ਜੱਟ ਦੀ’, ‘ਜੁਖਮੀ ਜੱਟ’, ‘ਜੋਰ ਜੱਟ ਦਾ’, ਤੇ ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਉਹਨੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਫੰਨ ਨਾਲ ਗੀਤਕਾਰੀ ਸਿਰੋਂ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਵਾਂਗ ਰਾਇਲਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੀਤਕਾਰ ਭੁਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗਾਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਢਿੱਡੋਰਾ ਪਿੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲੇ ਤੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਢਿੱਡ ਨਾਲ ਹੈ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਜੁਗਾੜੀ ਹੈ, ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਵਰਗਾ ਗਵੱਈਆ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਇਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਰਹੇ ਤੇ ਟਾਸ ਵਾਂਗ ਵਧੇਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹਦਾ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਗੀਤ ਹੋਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੈ:

ਨਾ ਧੁੱਪ ਰਹਿਣੀ ਨਾ ਛਾਂ ਬੰਦਿਆ,
ਨਾ ਪਿਓ ਰਹਿਣਾ ਨਾ ਮਾਂ ਬੰਦਿਆ,
ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੇ ਆਖਿਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ,
ਇਕ ਰਹਿਣਾ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਬੰਦਿਆ...।
ਉਹ ਫਖਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਤਿੜਕੇ ਘੜੇ ਦੇ ਪਾਣੀ’ ਵਾਂਗ ਇਹ ਗੀਤ ਉਹਦੀ ਅਮਰ ਤੇ ਸਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦਾ ਗੋਰਾ ਨਿਸ਼ੇਹ ਰੰਗ ਹੈ। ਉਹ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗਦੈ ਪਰ ਕਲਫ ਕਿਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਰਤਦੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਦੁਰਬੀਨ ਲੈ ਕੇ ਨੇੜਿਓਂ ਵੀ ਵੇਖਿਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਹੈ ਪੂਰਾ ਜੁਆਨ। ਦਾਰੂ ਉਹਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ। ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ‘ਚ ਮਦਾਰਪੁਰ ਜੰਮਿਆ, ਬੰਗਾ ਲਾਗੇ ਗੁਣਾਚੌਰ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੰਗਿਆਂ ‘ਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ‘ਚ ਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਧੀ ਤੇ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹ ਲਏ ਹਨ।

ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ‘ਚ ਚਪੜਾਸੀ ਲੱਗਾ ਮਾਣ ਨੀ, ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸਿਰੋਂ ਬੜਿਆਂ ਨੇ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਅਲਿਹਦਾ ਅਲਿਹਦਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਇਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਮਾੜੇ ਬਾਣੀਏ ਜਿੰਨੀ ਖੱਟੀ ਵੀ ਖੱਟੀ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਜਦੋਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ‘ਚ ਹੱਸੇ ਤਾਂ ਬੈਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੁਰਾਰਤ ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਬਿੱਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ। ਮੈਂ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਸੱਤ ਵਾਰ ‘ਡਿੱਗ ਕੇ ਅੱਠਵੀਂ ਵਾਰ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਉੱਠਣ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣ ਗਿਆ ਹੈ।’

NirpalKaur.com

ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ

A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ

ਖਿੱਚੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ

VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM

HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਮਿਸ ਪੂਜਾ: ਕੌਣ ਸਹੀ ਤੇ ਕੌਣ ਗਲਤ?

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ 'ਲਿਖਤਮ' ਤੇ 'ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ' ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕਾਲਮ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਰੂਹ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਕਾਲਮਨਵੀਸ-ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਹੀ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਰੂਹ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਤਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗੱਲ ਕਹਾਈ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪਾਤਰ ਲੱਗਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਜੁੜੇ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਜੋ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ 'ਲਿਖਤਮ' ਕਾਲਮ ਵਿਚ "ਲੱਜ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ..." ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੇ ਗਾਏ ਗਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਾ, ਇਹ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢਣੇ ਵੀ ਔਖੇ ਲਗਦੇ ਤੇ ਇਕ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਬਾਪੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਧੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਉਸ ਭੈਣ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਅਣਖ ਕਿੱਥੇ ਦੱਬੀ ਪਈ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸੀਟੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ

ਘਟੀਆ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਸ਼ੌਹਰਤ ਗਰਦਾਨਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਜ਼ਰੀਆ।

ਹੁਣ 9 ਮਈ ਦੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ 'ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ' ਕਾਲਮ ਵਾਲੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦਾ 'ਮਿਸ ਪੂਜਾ' ਬਾਰੇ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਜਾ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਏ 1500 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਖਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਭੋਰਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਆਈ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦਾ ਭਰਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਟੋਪ ਦੇ ਗਾਣੇ ਸੁਣੇ ਉਹ ਧੀ ਨੇ ਬਾਪ ਦੀ ਬਾਪਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਏ ਤੇ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਲੱਜ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਜਿਹੜੇ 1500 ਤੋਂ ਵਧ ਗੀਤ ਉਹ ਵੀ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗਾਏ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੇ 1100 ਕੁ ਦਿਨ ਬਣਦੇ ਤੇ

ਯਾਦਗਾਰੀ ਮੇਲਾ ਕਈ ਸਾਲ ਕਰਵਾਇਆ, ਉਹ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਮੇਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਾਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਛਪੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਜਿੱਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ' ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਪਈ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਪੱਖੋਂ ਘੋਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਹੋਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਹਾੜ ਨੇੜਿਉਂ ਵੀ ਸੁਹਣੇ ਲਗਦੇ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਹ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਨੇੜਿਉਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਗਲੇ ਲਿਖਤਮ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।

ਅਸਲ 'ਚ ਮੇਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕੋ ਸਵਾਲ, "ਕੌਣ ਸਹੀ ਹੈ" ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੋ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛੇ

ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਪੰਨਾ

ਜਿਹੇ ਹੋਏ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖੇ ਤੇ ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ 'ਤੇ ਤਪਸਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਮਿੱਤਰ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਹੀ ਉਹਦੇ ਦੇਖੇ-ਸੁਣੇ ਸੀ, ਜਿਦਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਸਾਡਾ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਫੈਨ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਿਆ ਵੀ ਫਰੀ ਹੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ "ਐਵੇਂ ਲੋਕੀਂ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਆ ਕਿ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਗੰਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੀਤ ਵੀ ਉਹਦਾ ਗੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।" ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਮਿੱਤਰ ਜੋ ਕਿ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਹਿਣ ਲਗਾ, "ਆਹੋ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੂਜਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਰਫ ਨਾਲ ਧੋ ਲੈਂਦੀ ਆ ਜਿਹੜੀ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਨਾਲ ਈ ਲਿਆਈ ਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੰਦੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਹੋਣੇ।" ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ।

-ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਵੇ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਅਡਵਾਨੀ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਸਭ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਫਿੱਕੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਬੜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ- 'ਬੋਝਾ ਚਨਾ ਬਾਜੇ ਘਨਾ', ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਪੈਸਾ, ਗੁੰਡਾ-ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਿੱਤ ਸਕੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੰਮ ਹਾਰੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੱਤਾ ਸਾਫ ਕੀਤਾ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ "ਦੋ ਪਈਆਂ ਵਿਸਰ ਗਈਆਂ" ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ? ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਉੱਥੇ ਪੂਰੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 1997 ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 10 ਮੈਂਬਰੀ ਇਕ ਵਫਦ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ, ਕੁਝ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀ ਵੀਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਲਿਆ। ਸੱਤ ਰੋਜ਼ਾ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਘਾਗ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸੀਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਜਿਥੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ, ਬੇਹਦ ਨਰਮ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਿਨਬੋਲਤੇ ਨੇਤਾ ਲੱਗੇ, ਉੱਥੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਹਮੇਸ਼ਾ "ਸਾਡੇ ਆਉਗੇ ਕੀ ਲਿਆਉਗੇ, ਅਸੀਂ ਆਵਾਂਗੇ ਕੀ ਦਿਉਗੇ" ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਜਾਪੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜੰਦ ਤਾਂ ਚਾਰ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਸਪਾਲ 'ਨੈਨ ਤੁਰ'

ਸੈਂਟਾ ਕਲਾਰਾ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

ਔਰਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਵੀ ਅਤੇ ਮੰਦੀਆਂ ਵੀ

'ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ।'

ਇਹ ਮਹਾਂਵਾਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਰਾਖੇ ਬਣ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇਕੱਲੇ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਮਾਨਵਵਾਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਰਹਿਬਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ, ਵਿਤਕਰੇ, ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ, ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਤਸੱਦਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਭੈੜੀ ਦਸ਼ਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਗੁੱਤ ਪਿਛੇ ਮੱਤਾ, ਮੱਖੀ, ਮੱਛੀ, ਇਸਤਰੀ ਤਿੰਨੇ ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ। ਮੁੰਡਾ, ਬੱਕਰੀ, ਇਸਤਰੀ ਤਿੰਨੇ ਉਜਾਤ ਦਾ ਬੰਨਾ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਇਸਤਰੀ, ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਘੋੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਯਾਰ ਨਹੀਂ।" ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਸੀ,

ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਵਿਚ 'ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਈਟ'

ਤੋਂ ਡਾ. ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਲੈਨਸਿੰਗ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬ ਬੈਂਡ ਤੋਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ, ਮਸਕੀਗਨ ਤੋਂ ਬੋਬੀ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੋਨੀ ਸਿੰਘ, ਲਾਲੀ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੈਲੇਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਜੱਸੀ ਧਾਮੀ ਅਤੇ ਨੰਦ ਨੇ ਕੀਤਾ।

"Oh fraility! Thy name is women."

ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦ ਦਾ ਵਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੋਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਪਤੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿਖਾ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤੀ ਦੀ ਰਸਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਮਹਾਂਵਾਕ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ-ਮਾੜੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ-ਗੁਰਮੁਖਿ ਤੇ ਮਨਮੁਖਿ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਦਾ ਸਬੰਧ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖਿ ਦਾ ਸਬੰਧ ਭੈੜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ। ਮਨਮੁਖਿ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਵ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ,

-ਰੰਨਾ ਹੋਈਆਂ ਬੋਧੀਆਂ

ਪੁਰਖ ਹੋਇ ਸਈਯਾਦ

-ਮਨਮੁਖਿ ਮੈਲੀ ਕਾਮਨੀ

ਕੁਲੱਖਣੀ ਕੁਨਾਰਿ।

ਪਿਰੁ ਛੋਡਿਆ ਘਰਿ ਆਪਣਾ,

ਪਰ ਪੁਰਖੈ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ।

-ਕਲੀ ਅੰਦਰ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨ ਦਾ ਆਉਤਾਰ।

ਪੁਤ ਜਿੰਨੂਰਾ ਧੀ ਜਿੰਨੂਰੀ

ਜੇਰੂ ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰ

ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ

ਆਗੂ ਇਸ ਮਹਾਂਵਾਕ ਦੇ ਅਰਥ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਲਤ ਹੀ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ 'ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ, ਜਿਤ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ।' ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਪਾਰਖੂ, ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ, ਗਲਤ-ਠੀਕ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸਤਰੀਆਂ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮਾਈ ਭਾਗੋ, ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ, ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ, ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ ਆਦਿ। ਪਰ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘਾਣ ਹੋਇਆ। ਕੌਰਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅਪ-ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀ। ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਤੇ ਰਾਵਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦੀ ਹੈ। ਲੂਣਾ ਨੇ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਨਾਲ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਤੀਰਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਤਾ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਵਤੀਰਾ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਤੋਹਮਤ ਲੂਣਾ ਨੇ ਪੂਰਨ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਉਹ ਅਣਮੁੱਖੀ, ਅਨੈਤਿਕ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਝੂਠੀ ਤੋਹਮਤ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਵਤੀਰਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਵੀ ਅਕਹਿ, ਅਸਹਿ, ਅਣਮੁੱਖੀ, ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਇਸਤਰੀ ਲੂਣਾ ਸੀ।

ਮਦਰ ਡੇ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੁਲਾਰੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਭਾਵ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਾਇਰ ਲੂਣਾ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਭਾਵ ਇਸਤਰੀਆਂ ਠੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਦ ਹੀ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਪਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੱਕ ਤੇ ਫਰਜ਼ ਦੋਨੋਂ ਬਰਾਬਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਇਕ ਭੈਣ ਹੈ, ਧੀ ਹੈ, ਪੁਤਰੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਮਾਂ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਫਰਜ਼ ਹਨ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕੇ ਕਿ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਪਿੱਛੇ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸਤਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਚੰਗਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਮਾੜਾ। ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

-ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ

ਇਰਾਨੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੁਸਨ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ

ਇਰਾਨੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੁਨਰ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ। ਏਨੇ ਸ਼ੈਦਾਈ ਕਿ ਪੇਪਰ ਕਲਿਪ ਵੀ ਬਗੈਰ ਪੇਟਿੰਗ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਫਰਸ਼ ਕਾਲੀਨਾ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮਹਲ ਦੰਗ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਇਹ। ਜੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਆਈਆਂ ਸੁਗਤਾਂ ਸਜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸ ਕਿਸ ਦਿਨ, ਕਿਸ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਬਾਬਤ, ਕੀ ਕੀ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਤੇ ਕਿਸ ਕਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੈਨਿਨ, ਸਟਾਲਿਨ, ਚਰਚਿਲ, ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ, ਮਸੇਲਿਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਮੈਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਬ, ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਜ਼, ਜੇਵਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਹੀਆਂ ਤੇ ਪੈਮਾਨੇ, ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼, ਤੁਹਾਨੂੰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਗਲੀਚੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚਲਾ ਕਾਲੀਨ ਪੁਰਾਣਾ ਰੁਮਾਲ ਲੱਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਇਰਾਨੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜੂਨ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਾਲੀਨ ਮੈਂ ਵਲੋਂ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਲੁਕਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਕਾਲੀਨ ਸੁਹਣਾ ਹੈ, ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ, ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ। ਕਾਲੀਨਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾਉ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 15 ਜਰਬ 8 ਇੰਚ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਐਲਬਮ ਰੱਖਣਗੇ। ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਫੋਟੋਆਂ ਨਹੀਂ, ਅਸਲੀ ਕਾਲੀਨ ਹਨ, ਨਿਕੇ ਨਿਕੇ। ਤੁਸੀਂ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਤੇ ਸਾਈਜ਼ ਦੱਸੋ। ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਕਾਲੀਨ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਦੇਣਗੇ। ਕਾਲੀਨਾ ਦੇ ਇਹ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਵਿਕਦੇ ਹਨ, ਦੋ-ਦੋ ਸੌ ਦਾ ਇਕ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਸ ਨਮੂਨੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆਇਆ, ਸੁਹਣੇ ਫਰੇਮਾਂ ਵਿਚ ਜੜਾ ਕੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਖਲੀਲ ਗੰਬਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-“ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸੂਮਾ ਦੇ ਹਰਮ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਓ।” ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਥੀ ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਗੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬੀਵੀ ਚਲੀ ਜਾਏ। ਇਹਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਨਾਂ ਹੀ ਜਾਇਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਬੁਰਾ ਮਨਾਓਗੇ, ਇਹ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਏਗੀ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਜੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਅਦਬ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।”

ਖਲੀਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ, ਉਸਦੇ ਵਰਜਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਬੀਵੀ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਛੇ ਫੁੱਟ ਲੰਮੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਛੁਹਾਈ, ਪੂਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੁਕਿਆ, ਫਿਰ ਫੁੱਲਾਂ ਲੱਦੀ ਟਾਹਣੀ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਰਥ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਵਲ ਵਾਪਸ ਜਾਉ। ਏਨੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ... ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਥੇ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਦਿਲਕਸ਼ ਅਦਾ ਦੇਖ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਬੀਬੀ ਮਾਸੂਮਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੈਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ, ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ। ਨਾਂ ਤੇ ਥਾਂ ਬਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਹੀਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ। ਮੈਂ ਹੀਰਿਆਂ ਵਰਗੀ ਦੇਸੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਤਾਂ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਥੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਕਿਵੇਂ?

ਅਨਸਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਜੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਸਰ ਮਿਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਸਰੀ ਮਿਸ਼ਰੀ

ਕੇਵਲ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜਿੰਨਾ ਕੇਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਕੇਵਲ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਰੋਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੇ ਮਰਤਬਾਨ ਹਨ, ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਕਿ ਚੀਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀ ਚਾਹ ਦਿਉ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸਫਰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਲੋਕਲ ਵੀ, ਦੂਰ ਵੀ। ਹਰੇਕ ਬਸ ਏ.ਸੀ.। ਪਿਛਲਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਗਲਾ ਅੱਧ ਮਰਦਾਂ ਲਈ। ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਤਾਕੀਆਂ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ। ਇਕ ਅਜਨਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਸਾਫਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਸੀਟ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਠਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ - ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਓ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ‘ਤੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ - ਜੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਦਸਲੂਕੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਾਕ ਆਮ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ-ਕੁਦਮ ਕਿਸ਼ਵਰ ਸ਼ੁਮਾ, ਵਤਨ ਸ਼ੁਮਾ ਕੁਜਸ? (ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਆਏ? ਵਤਨ ਕਿਹੜਾ ਹੋਇਆ?) ਆਯਾ ਸ਼ੁਮਾ ਅਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾ ਆਮਾਦਿ (ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ?) ਆਯਾ ਸ਼ੁਮਾ ਰੂਹਾਨੀ ਇ ਹਿੰਦੁਸਤਾ ਹਸਤੀਤ? (ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮੌਲਵੀ ਹੋ?) ਬੇਸ਼ੁਮਾ ਵ ਕਿਸ਼ਵਰੇਤਾਨ ਦੁਰੂਤ ਮੀ ਫਰਿਸਤਮ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਸਲਾਮ) ਖੁਦਾ ਸ਼ੁਮਾ ਰਾ ਖੁਸ਼ਨੀ ਗਹਿਦਾਰਤ (ਖੁਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਰੱਖੇ)। ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਤੁਰਦੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਚੋਰੀ ਜਿਹੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਫਿਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲੈਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤਾਂ, ਕੁੜੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ, ਤੋਰ ਵਿਚ, ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਾਉ, ਸੰਕੋਚ, ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਲਿਆਕਤ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕਦੀ ਕਹਿ ਵੀ ਦਿੰਦੀ- ਮੇਰੇ ਘਰ ਧੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਰਗੀ। ਸਹਿਜੇ, ਕੋਈ ਕੋਈ ਲਾਗਿਓਂ ਲੰਘਦਾ ਆਖ ਜਾਂਦਾ-ਖੁਸ਼ ਆਮਦੀਦ ਈਮਾਮਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾ, ਖੁਸ਼ ਆਮਦੀਦ। ਇਕ ਬੰਦਾ ਸਲਾਮ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ, ਦੋ ਕੁ ਮਿੰਟ ਕੁਝ ਵਾਕ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਦਾਹੜੀ ਚੁੰਮ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰੂਹਾਨੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ-ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਹ ਭਾਈ? ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੈਰ ਮੰਗੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ, ਫਿਰ ਕਿਹਾ- ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਈਮਾਮਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ, ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹਰ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗਾ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੇ ਈਮਾਮਾਂ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ।

ਇਹ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਛਤਾਉਣਗੇ ਆਖਰ ਜਦੋਂ ਦੇਖਣਗੇ ਦੁਆਵਾਂ ਪੁਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ?-ਇਕ ਮੁੱਦਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹਾਉਕੇ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੌਣ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ?

ਤਹਿਰਾਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਇਵਰ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਪੁੱਛਿਆ, ਪੱਚੀ ਸਾਲਾ ਗੁਲਾਬੀ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ ਡਰਾਇਵਰ ਬੋਲਿਆ-ਜੀ ਹੁਸੈਨ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਕੀ ਹੋਇਓ ਤੁਹਾਨੂੰ? ਜਿਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਨਾਮ ਪੁੱਛਿਆ-ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ-ਹੁਸੈਨ।

ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-ਠੀਕ

ਆਖਿਆ ਤੁਸਾਂ। ਬਹੁਤ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਫਾਤਿਮਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਫਾਤਿਮਾ (ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦੀ ਬੀਵੀ, ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਕਰਬਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹਸਨ ਤੇ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਮਾਂ) ਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ੈਦਾਈ ਹੋਏ ਪਏ ਹਾਂ।

ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਲ ਮੈਂ ਕਾਰ ਦੀ ਤਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਕਾਰ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚੀਏ।

ਉਹ ਬੋਲਿਆ-ਕਾਹਨੂੰ ਜੀ ਝੀਲ ਨਹੀਂ ਇਹ, ਦੋਜਖ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ। ਇਹ ਲੂਣ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਤਹਿ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਲਦਲ ਹੈ ਇਹ। ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਉਪਰ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਬਸ ਗਿਆ ਸਦਾ ਲਈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਵੀ ਦੂਜਾ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿਚੋਂ ਇਸੇ ਦੋਜਖ ਵਿਚ ਸੁਟਵਾ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਅਹਿਤਿਆਤ ਵਰਤਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੂਣ ਪੁਟਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਏਨੀ ਤਾਜ਼ੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੁਣੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਬਸ ਹੁਣ ਜਾਗ ਪਏਗਾ।

ਮੈਂ ਟੋਕਿਆ-ਹੁਸੈਨ ਇਹ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਲੂਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ ਗਲ ਜਾਂਦੀ ਐ।

ਉਹ ਬੋਲਿਆ-ਨਹੀਂ ਜੀ, ਲੂਣ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ

ਕੋਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਬੰਦਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਜਿੰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਵੀਤ ਦਿਉ। ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਬਬੇਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰਾ ਵਹਿਮ ਹੈ, ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਦਿਮਾਗੋਂ ਕੱਢ ਦੇਹ। ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਚਾਰ ਤਵੀਤ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ-ਅਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤਵੀਤ ਦੱਬ ਦੇਈਂ। ਬਸ ਜਿੰਨ ਆਉਣੋਂ ਹਟ ਜਾਏਗਾ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਥੋਂ ਕੀਤਾ। ਜਿੰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿੰਨ ਆਉਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਫਿਰ ਮੌਲਵੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੌਲਵੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਹੈ ਜੀ।

ਮੌਲਵੀ ਬੋਲਿਆ-ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਜਿੰਨ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈਂ। ਉਹੀ ਚਾਰ ਤਵੀਤ ਜਿਹੜੇ ਤੈਨੂੰ ਦਿਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੱਬੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਆਉਣੋਂ ਹਟ ਜਾਏਂ। ਤੇਰੇ ਘਰ ਜਿੰਨ ਆਉਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਣੋਂ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ।

ਕੁਝ ਮੌਲਵੀ ਏਨੀ ਵਾਰ ਦੇਰ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਸਜਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਪਰ ਅੱਟਣ ਅਤੇ ਦਾਗ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਲਵੀਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ

ਕੋਈ ਕੋਈ ਮੌਲਵੀ ਚਮਚਾ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਉਪਰ ਦਾਗ ਦੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਵੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ। ਹਬੀਬ ਨੇ ਗੰਬਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ-ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤ?

ਗੰਬਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸੀ ਹੈ, ਸਿਆਸੀ ਉਤਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਇਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪੂਰੀ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤ, ਤੀਜਾ ਧੜਾ ਆਖਦਾ ਹੈ-ਨਹੀਂ ਰਲਵਾਂ ਮਿਲਵਾਂ ਇੱਜ਼ਾਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਹਾਲੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ-ਤੇਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂ?

ਗੰਬਰੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਉਸ ਕਿਹਾ-ਸਾਰੇ ਸਾਮੀ ਧਰਮ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮਜ਼ਹਬ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਘੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਸੂਈਆਂ ਅਤੇ ਡਾਇਲ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਉਹ ਘੜੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹਨ, ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਚੱਲਦੀ ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਧੀਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹਨ।

ਉਹ ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲਗਦੇ ਕਿ ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਬਾਕੀ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ?

ਉਸ ਕਿਹਾ-ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਵਧੀਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਬੋਤਮ ਰੂਹਾਨੀ ਉਡਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਦਮਜ਼ਾਤ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਰਸਾਤਲ ਅਤੇ ਬਦੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਧਨ-ਦੇਵੀ (ਲੱਛਮੀ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਮ-ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵੀ। ਗੰਬਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਛੱਡੋ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਭਾਈ। ਥੱਕ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਰਾਨ ਦਾ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਗਾ ਕੇ ਜੋ ਟੱਪੇ ਸੁਣਾਏ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਅਰਥ ਹਨ:

ਗੋਰੀ:ਪਰਦੇਸ ਚੱਲਿਆ ਮਾਹੀਆ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਲਿਆਏਗਾ?

ਜੁਆਨ:ਇਤਰ ਅਤੇ ਵੰਗਾਂ, ਗੋਰੀਏ ਇਤਰ ਤੇ ਸੁਹਣੀਆਂ ਵੰਗਾਂ।

ਗੋਰੀ:ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਦਾਰੇ (ਡੋਰੀਅਸ) ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਸੁਣੀਂਦਾ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਸਿਪਾਹੀਆ?

ਜੁਆਨ:ਨਾ ਗੋਰੀਏ ਨਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੇਰੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੂਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਦਾਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ? ਦਾਰਾ ਵਡਪਰਤਾਪੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ।

ਬੇਸ਼ਕ ਇਰਾਨੀ ਗੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੂਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ੀ ਪਸੰਦ ਨੇ। ਸ਼ੀਰਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਘੁੰਝ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਜੁਆਨ ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੰਬਰੀ ਹਸਮੁਖ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਸੁਣਾਇਆ-ਜਿਸ ਗਲੀ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਉਪਰ ਨਾ ਜਾਈਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਦਿਸ ਪਈ ਫਿਰ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਂਦਾ ਫਿਰੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਬਚੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਬਾਕੀ ਜਹਾਨ ਮਾਰਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਸਿਰ ਭਨਾ ਕੇ।

ਮਿਫਤਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗੋਰੇ ਗੋਰੀਆਂ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਇਰਾਨ ਇਰਾਨੀਆਂ ਬਾਬਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਲੈ ਕੇ ਹੱਸ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ-ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਦਿਉ। ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਦੇਈਏ ਕੀ?

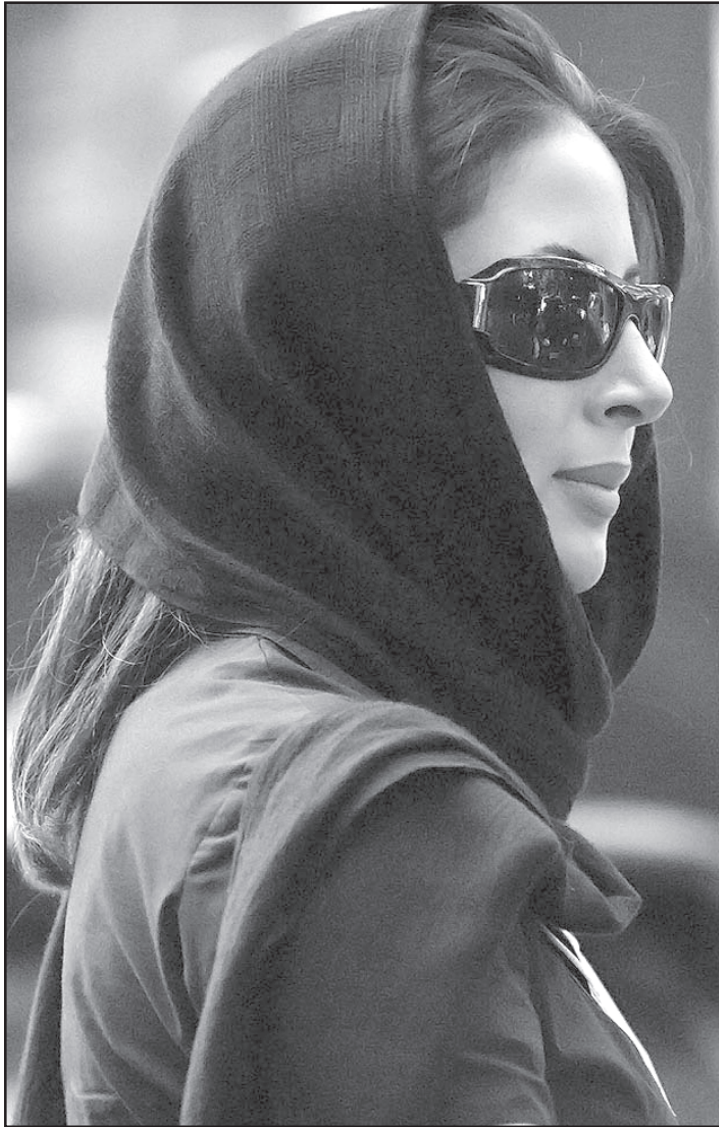
ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਅਦੀ ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਹੀਂ - ਕਿ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਰਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਿਆਲ ਸਰਬੋਤਮ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਸ਼ਾਹਨਾਮੇ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਅਰਬਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਹਨਾਮਾ-ਇ-ਫਿਰਦੌਸੀ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਿਅਰ ਸੁਣੋ:

ਬਸੇ ਰੰਜ ਬੁਰਦਮ ਦਰ ਈਂ ਸਾਲਿਸੀ।
ਅਜ਼ਮ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਦਮ ਬਦੀਂ ਪਾਰਸੀ।
ਨਮੀਰਮ ਅਜ਼ੀਂ ਪਸ ਕਿ ਮਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਮ।
ਕਿ ਤੁਖਮਿ ਸੁਖਨ ਰਾ ਪਰਾ ਕੰਦਾ ਅਮ।
(ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲੇ।

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫਾਰਸੀ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਮਰਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਬੀਜ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਫਿਰਦੌਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਤੁਸ ਹੈ। ਫਿਰਦੌਸ ਮਾਇਨੇ ਸੁਰਗ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਗੜ ਕੇ ਇਹ ਫਿਰਤੁਸ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਆਖਰ ਅੱਜ ਤੁਸ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਕ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਉਪਰ ਤੀਰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਸਤਾ ਅੱਰਾਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗਗਫਾ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹਕੇ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਗਲਤ ਕਿਉਂ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਸਤਾ ਇਰਾਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਅੱਰਾਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਰਾਕ ਇਰਾਨ ਦਾ ਉਹ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਲਉ ਜੀ, ਕਮਾਲ ਹੋਈ। ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਅੱਰਾਕੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਰਾਕੀ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਰਾਕੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਇਰਾਕੀ ਲਫਜ਼ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਅੱਰਾਕੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਘੋੜਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ-ਅੱਰਾਕੀ ਕਿੰਨੇ ਦਾ ਲਿਆਇਓਂ ਬਈ? ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪੁਛਣ ਵਾਲਾ ਢੀਚਕ ਟੈਰ ਨੂੰ ਅੱਰਾਕੀ ਦੱਸ ਰਿਹੈ।

ਕੁੰਮ ਦੀ ਉਚੀ ਪਹਾੜੀ ਉਪਰ ਪੈਗੰਬਰ ਖਿਜ਼ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤੱਕ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਘੰਟਾ ਕੁ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਅਸੀਂ ਦਰਗਾਹ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਚਾਅ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਿਲਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਜਾਣੈ ਤਾਂ ਜਾ ਆ। ਉਹ ਚਲੀ ਗਈ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ

10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੀਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇਣ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਅਤੀਅਲ ਵਤੀਰਾ ਇਸ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਂਝ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੀਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰੱਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਹਿਮ ਮੋੜ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਤਪਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਸੀ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹਲਚਲ ਮਚਾਈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਗ਼ੈਰ' ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ।

ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਉਦੋਂ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਘਰ ਜਵਾ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੀ ਜਵਾ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਫੌਜ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਫੌਜ ਦੇ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਗੂੰਜਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣੀ।

ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਪਰ ਬੰਬ ਬਣ ਕੇ ਫਟੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਜੋ ਘਾਤਕ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਾਂ।

ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਈ। ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੋੜ ਪਿੰਡ ਪੰਥਕ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੰਨ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਦੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਜਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਝਾਬ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਸੰਗ ਰਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੋ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਅਹਿਮ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਇਕ ਬੱਚੀ ਦੀ ਵੇਦਨਾ:

‘ਉੱਠ ਜਾਗ ਨੀਂ ਮਾਏ ਸੁੱਤੀਏ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉੱਡਦੀ ਧੂੜ ਨੀਂ
ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ ਦਾ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਚਕਨਾਚੂਰ ਨੀਂ’
ਸੁਣਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਯਾਦਾਂ 'ਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ।

‘ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਨਾਉਸਮੈਂਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ,
ਜਥੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਓ।’

ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੀਜੀ

ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਭੰਗਾਲੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋ ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਕੇ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਥੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਜਥੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਬੀਬੀਆਂ ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਰਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲੀ...ਤੇ ਕੁਝ ਵਿੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਈ।

ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 2 ਜੁਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਥੇ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਦਾਰਜੀ (ਮੇਰੇ ਭੈਣੀ) ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀ। ਦਾਰਜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਮਨੋਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਤਾੜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ :

“ਤੂੰ ਕਿੱਧਰ?”

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਅਹੁਤਿਆ।

“ਬੋਟਾ ਤੂੰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਤੂੰ ਘਰ ਬਹਿ ਜਾ ਕੇ...” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ।

“ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓਗੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਊਂ...” ਮੈਂ ਸੋਚ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਨਈਂ...ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗਈ ਹੋਈ ਆ...ਮੈਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਘਰੇ ਈ ਰਹਿਣੈਂ...” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਪਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ ਤੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਣੂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਰਲ ਗਈ।

ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਜਥਾ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਗੁਆਂਢਣ ਚਾਚੀ ਪੂਰੇ ਨੇ ਇਕਦਮ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਝਿੜਕਦੀ ਹੋਈ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸੀ। ਮੈਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਕਹੂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰੇ ਨਿਆਣੇ ਈ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ...”

ਮੇਰਾ ਹਠ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਲ ਲੈ ਤੁਰੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੀ ਜੀ ਸਨ। ਚਾਚੀ ਪੂਰੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਦਾਦੀ ਜੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਜਥਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਕਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਜਥੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਭੰਗਾਲੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋ ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਕੇ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ।

ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਥੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਜਥੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਬੀਬੀਆਂ ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਰਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲੀ...ਤੇ ਕੁਝ ਵਿੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਈ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ ਗੋਲਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੋ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਪੰਥ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਦੋ ਬਜੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁੜੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਬਜੁਰਗ ਰੁਕ ਗਏ ਤੇ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਜਥਾ ਰਵਾਂ-ਰਵੀਂ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਜਥੇ ਤੋਂ ਨਿੱਖੜ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਸੀ। ਸੋ, ਮੈਂ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੀ ਹੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬਜੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇ ਦੇ ਵਿਚ ਰਲਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘੀ ਤਾਂ ਇਕ ਬਜੁਰਗ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਝਿੜਕਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੂੰ ਕੁੜੀਏ ਕਿਧਰ ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ ਐਂ...ਜਾਹ ਪੁੱਤ ਘਰ ਮੁੜ ਜਾਹ ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਦੇ ਉਡੀਕਦੇ ਹੋਣਗੇ।”

ਮੈਂ ਪਟਾਕ ਦੇਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੋਚਿਆ ਹੋਇਆ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਈ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਆ... ਮੈਂ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਘਰ ਰਹਿਣਾ...”

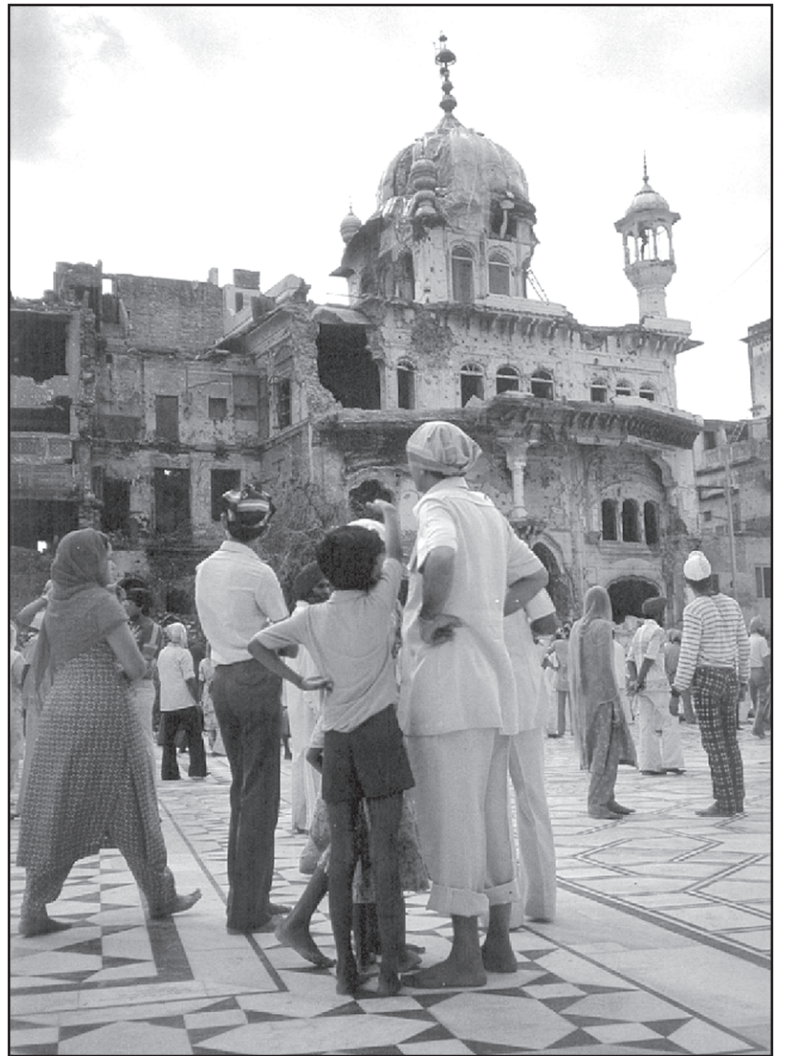
ਉਹ ਕੁਝ ਚਿਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਹ 'ਚ ਆਪਾਂ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਲਾਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਜੁਰਗ ਹੀ ਸਨ, ਜੋ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਬਾਕੀ ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਤਾਘ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰਿਆ। ਮੈਂ ਬੋੜਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਭੱਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਜੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ ਤੇ ਜਥੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲੀ।

ਇਸ ਜਥੇ ਦਾ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਛਕਣ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਵਿਦਾਇਗੀ ਵੀ ਬੜੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੰਗਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਹ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਖਰਬੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਖਰਬੂਜੇ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਓ।

ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਅੰਬ ਤੋੜ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਰਾਜੂ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲੜਕਾ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਰਾ ਖੇਤ ਉਜਾੜ ਦਿਓ,

ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਖਾਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸਖਸ਼ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਖਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਖਾਣ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਕਿਸਨੂੰ ਸੀ? ਮੈਂ ਮਨ

ਵਿਚ ਸੋਚਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਮੇਰੇ ਬੀਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਵਾਂਗੀ? ਮੈਂ ਉੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਇਕ ‘ਲੋਕ ਹੜ੍ਹ’ ਬਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਵਗ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਨਾਲ ਦੇ ਬਜੁਰਗਾਂ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਖਰਬੂਜੇ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਏ, ਕਹਿੰਦੇ ‘ਇਹ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਖੁਆ ਦਿਆਂਗੇ...’ ਉਹ ਰਾਹ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਾ ਖਾਧੇ। ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਖਾ ਲਏ।

ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਹੜ੍ਹ ਰੁਕ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਾਈਪਾਸ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੜਵੰਤੇ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਜੋਸ਼’ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ‘ਹੋਸ਼’ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹਰ ਇਕ ਬੁਲਾਰਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਫੌਜ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਣਿਆਈ ਮੌਤੇ ਮਰਨ

ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਐਕਸ਼ਨ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਇਕ ਇਕ ਤਕਰੀਰ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਇਥੋਂ ਵਾਪਸ ਤੁਰ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਟੁੱਟਦੀ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਖਲੋਤੀ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਮੇਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਾਚੇ ਕੰਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ‘ਬਾਪੂ ਅਕਾਲੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਬਜੁਰਗ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਓ ਕੁੜੀਏ, ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਿਐ...ਤੂੰ ਐਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਈ?’

ਮੈਂ ਕਈ ਬਹਾਨੇ ਲਾ ਕੇ ਗੁੱਟ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਾਪੂ ਅਕਾਲੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਗੁੱਟ

ਹੋਰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਵੈਸੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕਦਮ ‘ਰੀਐਕਸ਼ਨ’ ਵਾਲੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੋਝਾਬ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਜੁਝਾਰੂ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾ ਰਲੀ।

ਪਿੰਡੋਂ ਜਥੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਸਰਕੇ ਪਿੰਡ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪੈੜ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੋੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ - 1

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰੜਕਿਆ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਖਿੜਕ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਨੇ ਮਗਰੋਂ ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਹੜਾ ਬੁਹਾਰਦੀ ਮਲਕੀਤੋਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਣੀ ਵਲ ਫੇਰ ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਏ ਸਿਰ ਵਲ ਤੱਕਿਆ। ਪਾਲ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਝਾਕਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਲਕੀਤੋਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਬਾਹਰੋਂ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪੁਛਿਆ, “ਕੁਤੇ ਇਥੇ ਰਾਣੇ ਤਾ ਨੂੰ ਆਈ?”

“ਆਈ ਸੀ।” ਮਲਕੀਤੋਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਵੇਖਿਆ ਈ ਦੱਸਿਆ।

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਪਈ ਪੀਹੜੀ ਪੈਰ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ‘ਵਾ’ ‘ਚ ਉਲਾਰੇ, “ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਯਹਿਬਰਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ! ਭਜਨ ਕੁਰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਮਣ ਮਣ ਰੋਂਦੀ ਐ। ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਸ਼ ਭਾਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ।”

“ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ-ਗੀ?” ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਉਸ ਵਲ ਇਕੱਠੇ ਝਾਕੇ।

“ਰਾਣੇ ਕਲੇਸ਼ ਪਾਈ ਬੈਠੀ ਐ।”

“ਕਿਉ?”

“ਆਂਹਦੀ ਵਿਆਹ ਨੀ ਕਰਾਉਣਾ।”

“ਲੂਲੇ ਲੰਗੜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਕਰਾਵੇ।”

ਪਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਰਦੇ ਆ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉੱਥੇ ਨਰਕ ਭੋਗਦੀ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਆਤਮੇ ਨੂੰ।”

“ਤੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਆਖਣਾ ਐ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਘੁਰਿਆ, “ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਕੀ? ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਚੂਹੜਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਚਮਿਆਰ ਲੈ ਜਾਣ। ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣਗੇ।”

“ਕਿਉਂ ਬੇ ਜੀ, ਆਖਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖੀ ਜਾਈਏ।”

“ਵੇ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਮਲਾ ਐ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਆਂ ਹੱਸ ਪਈਆਂ, “ਤੂੰ ਕੀਹਦੀ ਕੀਹਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਬੰਨੇਗਾ! ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸੋਢੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹੀਆਂ। ਕੋਈ ਵਿੰਗੇ ਨੂੰ ਫੜਾ-ਤੀ, ਕੋਈ ਬਾਉਲੇ ਨੂੰ।”

“ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਅਨਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਪੀਹੜੀ ਤੋਂ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਉਠਦਿਆਂ ਪਾਲ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ, “ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਰਾਮ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਜਾਹ। ਐਥੇ ਹੋਰ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਆਪਾ ਖੜਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਤੈਨੂੰ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਕੀ ਚੱਜ ਐ?”

ਦੋਵੇਂ ਵਹੁਟੀਆਂ ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਈਆਂ, ਪਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਤੋਂ ਦੰਦ ਕੱਢੀ ਜਾਨੀਓ।”

“ਵੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਹੱਸਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।”

ਬਹੁਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੋੜ ਕਰਿਆ, “ਦੇਖ ਬੇ ਜੀ, ਇਹ ਵੀ ਸਲਾਹਿਆ ਸਲਾਹਿਆ ਵਿਗੜ ਗਿਆ।”

“ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਮੈਂ! ਆਖਕੇ ਉਹ ਫਟਾਫਟ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬੁਰਕੀਆਂ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾਉਣ ਲਗ ਪਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਕੌੜਾ ਜਿਹਾ ਝਾਕਦਿਆਂ ਥਾਲੀ ਕੰਧ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਮਾਮੂਲੀ ਖੜਕਾ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਹੁਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਵੀ ਹੱਸ ਪਈ। ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਨੇ ਥਾਲੀ ਚੁੱਕ ਲਈ, “ਵੇ ਥਾਲੀ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਐ?”

“ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈ ਜਾਹ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਦਬਾਦਬ ਆਪਣਾ ਅੱਧੋਰਾਣਾ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਆਖਣ ਸਵੇਰੇ ਹਰਪਾਲ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਯਤਨ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਸਬੱਬ ਨਾ ਬਣਦਾ। ਫੱਗਣ ਚੇਤ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਰਾਣੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਹਰਪਾਲ ਕੋ ਘਰ ਆਈ। ਹਰਪਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮੰਜਾ ਡਾਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖਿੜਕ ਦੇ ਖੜਕਣ ਨਾਲ ਉਸ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਰਾਣੀ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ

ਅੱਧੀ ਕੁ ਚੁੰਨੀ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਕਰੀ ਬੇਬਾਹ ਸੋਗੀ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਚੌਂਕੇ ਵਲ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਪਲ ਕੁ ਬੈਠਾ ਇਧਰ ਉਧਰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਮਲਕ ਮਲਕ ਤੁਰਦਿਆਂ ਕੱਚੀ ਕੰਧੋਲੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਖਲੇ ਗਿਆ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਫਿਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ, ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੀ ਛੋਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਗ ਹੇਠ ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਪਾਲ ਵਲ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੱਗੋਂ ਤਾੜਕੇ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਰਾਣੀ ਦੇ ਝੁਕੇ ਸਿਰ ਵਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਫੇਰੀਆਂ।

“ਕੀ ਗੱਲ, ਰਾਣੀ ਇਉਂ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਦੇਈਂ ਬੈਠੀ ਐ।” ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਰਾਣੀ ਕੋਲ ਆਣ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਪੁੱਛ ਲੈ, ਭਾਈ!” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਰਾਣੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਗੱਲ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਈ ਵੀਹ ਵੀਹ ਤੋਤਕੜੇ ਜੋੜਦਾ ਵੇ।”

“ਲੈ ਲੈ।” ਛੋੜੀ ਨਾਲ ਮਗਰ ਭਉਕੇ ਉਸ ਵੱਡੀ ਭਾਬੀ ਵਲ ਖਸਿਆਨਾ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਭਾਬੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਸੀਸੇ ਵਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਰਾਣੇ, ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਨਣਦ ਐਂ ਤਾਂ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕਲਾਮ ਨਾ ਕਰੀ। ਇਹਨੇ ਸਮਝਿਆ ਬਈ ਚਲ, ਏਸੇ ਖੁੱਡ ਸਹਿਆ ਐ।”

“ਵਿਆਹ ਜੋਗੇ ਦੇ, ਅੜਾਣ ਭੋਗੇ ਦੇ।”

ਪਾਲ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਹੱਸ ਪਿਆ, “ਗੱਲ ਸਾਡੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਦੀ ਐ, ਤੈਨੂੰ ਐਵੇਂ ਉੱਚੜ ਪੈਰੀਂ ਲੱਗੀ ਐ।”

“ਲੱਗੇ ਨਾ, ਤੂੰ ਵਿਚਾਰੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਬਟਨ ਈ ਸਮਝਦਾ ਏ।”

“ਇਹ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਜੱਭਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਜੂਗੀ।”

“ਦੇਖ ਲੈ, ਕੁਤੇ ਰਾਣੇ! ਤੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜੱਭਲ ਈ ਦੱਸਦਾ ਐ। ਬੰਦੇ ਕੀਹਨੇ ਚੰਗੇ ਬਣਾਏ ਐ। ਇਹਨਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਈ ਸਿੱਧੀ ਰੱਖਣੀ ਐ।”

“ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਬੰਦਾ ਆਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਮੁੰਡਾ ਆਂ।” ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਚਾਈਆਂ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਸੁਤਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਭਾਬੀ ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਖਹਿਬੜ ਨਾ, ਵਕਤ ਆਏ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਇਹਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਾਂਗੇ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਰਾਣੀ ਵਲ ਤੱਕਿਆ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਤਿਰਛੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਗੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸੋਜ਼ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਉਠਦਿਆਂ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੂੰ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਸਿਰ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਮਾਸੀ, ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਣਾ ਨਹੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਕਹਿ ਚੱਲੀ ਆਂ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇ।”

“ਕੋਈ ਨਾ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਗੱਲ ਠੰਢੀ ਹੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀ।

“ਰਾਣੇ, ਮੈਂ ਚੂਹੜਾ ਆਂ।” ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਰਤਾ ਕੁ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਬਈ ਮੈਨੂੰ ਆਖਣ ਨਾਲ ਭਿੱਟ ਚੜ੍ਹਜ਼।”

“ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ।” ਉਸ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਬਿਨਾ ਝਾਕਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਲੈ ਮਾਸੀ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਜਾਣੇ, ਤੇਰਾ ਕੰਮ। ਜੇ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ।”

“ਲੈ...ਕਾਹਨੂੰ!” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਬਹੁਤੀ ਹੀ ਮਿੱਠੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਧਿਆਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ! ਤੂੰ ਇਉਂ ਕਾਹਤੋਂ ਦਿਲਗੀਰ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਐ! ਧੀਏ, ਤੂੰ ਜਿਵੇਂ ਆਖੇਗੀ, ਉਵੇਂ ਕਰਾਂਗੇ।”

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਣਾ ਸੀ, ਆਖ ਚੱਲੀ ਆਂ-ਬੱਸ।” ਤੇ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਕੜ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਖਿੜਕ ਵਲ ਤੁਰ ਪਈ, ਹਰਪਾਲ ਉਸ ਨੂੰ

ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੁੰਨ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ।

ਭਾਬੀ ਨੇ ਫੇਰ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤੂੰ ਵਾਹ ਜਹਾਨ ਦੀ ਲਾ ਲੈ! ਰਾਣੀ ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਗਈ।”

“ਨਾ ਕਰੇ!” ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਬੋਲ ਕੁਰੱਖਤ ਸੀ। “ਮੇਰਾ ਇਹਦੇ ਬਿਨਾਂ ਗੱਡਾ ਖੜਾ ਐ।”

“ਨਾ ਵੇ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਘੁਰਿਆ, “ਉਹਨੇ ਕਿਤੇ ਏਥੇ ਬੈਠੀ ਰਹਿਣਾ ਐ। ਨਿਆਸਰੀ। ਜੇ ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਭਰਜਾਈਆਂ ਕਿਸੇ ਕਰਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਬੋਡੀ ਪੂਛ ਪੂਛ ਕਿਉਂ ਕਰੇ। ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਹ ਲਾਹ ਸਿੱਟਦਾ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਜਬਤ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਬੈਠਕ ਵਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਉਸ ਚਾਂਵਲੀ ਫਿਰਦੀ ਭਾਬੀ ਵਲ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਤੱਕਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਧਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੱਬੇ ਦਿਨ ਤੁਫਾਨ ਵਾਂਗ ਨੇੜੇ ਸਰਕ ਆਏ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠੰਢ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਹਰਪਾਲ ਮੋਹਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਚਾਈ ਚਾਈ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਆਇਆ, ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਆ ਗਈ, ਵਿਹੜੇ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਸ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਨੀ ਭਾਈ, ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੂਪ ਚੜ੍ਹਐ, ਜਾਣੀਂ ਦੇਖ ਦੇਖ ਹੋਸ਼ ਭੁੱਲਦੀ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਇਕਦਮ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਲ ਝਾਕਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਰਾਤ ਦੇ ਢੁਕਣ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਘਰ ਆ ਕੇ ਸਾਹਮਣੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਡੱਠੇ ਪਏ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਐਵੇਂ ਸਰਸਰੀ ਪਾਲ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਗੁਲਾਬੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੁਣ ਮਾਂਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਚੱਪਲਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਪਾਲ ਵਾਲੇ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਸਿਰੋਂ ਚੁੰਨੀ ਲਾਹ ਕੇ ਮਮੂਲੀ ਉੱਠੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜਮਾਂ ਭੂਤ ਐ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਂਹਦੇ ਸੀ, ਮਾੜਾ ਜਿਆ ਬੱਜ ਐ। ਉਹਦੀ ਤਾਂ ਬਾਂਹ ਈ ਇੱਲ ਦੇ ਫਰ ਵਾਂਗ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਧਾ ਕੁ ਲੇਟਿਆ ਰਤਾ ਕੁ ਹੱਸਿਆ।

“ਤੂੰ ਹੈਂ ਆ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ?”

“ਉਈ”

“ਕੰਮ ਪੰਦਾ ਕੌਣ ਕਰਾਉਂਦੇ ਉਥੇ। ਅਗਲੇ ਆਖਣਗੇ ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਆਪਦੇ ਘਰ ਜਾ ਪਿਆ। ਨਾ ਪੁੱਤ, ਤੂੰ ਉਥੇ ਈ ਜਾਹ।”

“ਨਹੀਂ, ਕੰਮ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।”

“ਫੇਰ ਗੱਲ ਕੀ ਐ?”

ਹਰਪਾਲ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਝੋਲ ਜਿਹੀ ਪਾਈ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੇ ਲਾਈ ਉਦਾਸ ਪਿਆ ਸੀ, ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ, ਭਾਬੀ ਨੇ ਪਾਲ ਦੀਆਂ ਅੱਧ ਕੁ ਨੀਵੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਲ ਦੇਖਿਆ।

“ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਬੇ ਜੀ, ਇਹਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਜੀਅ ਖੱਟਾ ਹੋ ਗਿਆ।”

“ਲੈ ਪੁੱਤ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਕੀ? ਅਗਲੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਐ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਸ਼ ਕਰਨ। ਮਾਂ ਪਿਉ ਤਾਂ ਹਾਰੇ ਪਏ ਐ! ਭਰਾ ਭਰਜਾਈ ਪੰਜ ਕਰਨ, ਪੰਜਾਹ ਕਰਨ। ਨਾਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਹੜਾ ਖੁਰਜੀਆਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਬਈ ਕੱਢ ਕੱਢ ਲਾਈ ਜਾਣ। ਮਾਂ ਉਹਦੀ ਤਾਂ ਰੋਂਦੀ

ਨੀ ਝੱਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਨਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਐ, ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦੀ ਐ।”

ਇਸ ਵਾਰ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਪਿਆਂ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਗਾਸ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਲ ਤੱਕਿਆ। “ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਏਹੀ ਕੜ੍ਹੀ ਘੋਲਣੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।”

“ਗੁਊ ਉਥੇ ਈ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਐ, ਜਿੱਥੇ ਘਾਹ ਹੋਵੇ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਮੋੜ ਕਰਿਆ, “ਭੁੱਖੀ ਮਰਦੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸੱਲ ਐ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਉ! ਤੂੰ ਵੇਖੀਂ, ਇਸੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਉਂਗੀ।”

“ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ!”

ਹਰਪਾਲ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ, “ਸਾਲਾ ਕਾਂ, ਜਲੇਬੀ ਚੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।”

ਭਾਬੀ ਤਿੜ ਤਿੜ ਹੱਸ ਪਈ, ਬਹੁਕਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਸੰਬਰਨ ਲੱਗ ਗਈ।

“ਤੇਰੇ ਖਿਆਲ ਮੁਜ਼ਬ ਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਈ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਫੇਰ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਚਿੱਤ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਵਲ ਵੇਖ ਵੇਖ ਉਦਾਸ ਹੋਣੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਬਰਾਤ ਦੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਉਠ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਰਾਣੇ ਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੱਦ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਣੀ ਗੋਟੇ ਲੱਗੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਹੀ ਚੁੰਨੀ ਵਿਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੁਸਨ ਦੀ ਰਾਣੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਲ ਬੈਠੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਸਿੱਧਾ ਜੇਹਾ ਝਾਕਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਵੇਖਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਰਾਣੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਨਾਸ ਮਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਾਦਰ ਦੇ ਲੜੂ ਨਾਲ ਪੁੱਝਦਿਆਂ ਭਾਰੇ ਬੋਲ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਪੁੱਤ ਜਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਲੈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਓਂ ਇਹਦੇ ਭਰਾ ਓ! ਉਸ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਵਲ ਭਉਂ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਆਂਦਰਾਂ ਢਿੱਡ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੇ ਭੁੜਬਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪਈਆਂ।”

“ਬੱਸ, ਤੂੰ ਓਸ ਦਾਤੇ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ, ਤੇਰੀ ਧੀ ਬਾਰੋਂ ਉਠ ਖੜੋਤੀ! ਅਜੇ ਤਾਂ ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ, ਜਿਹੜਾ ਤੈਨੂੰ ਡਿੰਗਦੀ ਢਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਐ। ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਪਈ ਐ!” ਘਰਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਬੁੜ੍ਹੀ ਬੋਲੀ।

ਰਾਣੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਬੇਬੇ, ਤੈਨੂੰ ਵੀਰਾ

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਐ, ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੈ! ਅੱਜ ਤਾਂ ਨਾ ਮੱਤਾਂ ਦਿਉ। ਫੇਰ ਤੇ ਲਇਉ। ਅੱਗੇ ਰੱਜੇ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ!”

ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਲਵੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਮਾਸੜ ਨੇ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਐ।”

“ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਐ?” ਇਕਬਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਦਾੜ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਵੇਖੀ ਜਾਨਾ ਆਂ! ਕੋਈ ਟੰਗ ਫੜ ਲੈਂਦੇ, ਕੋਈ ਬਾਂਹ! ਕਿਉਂ ਬਈ? ਮੈਂ ਕਮਲਾ! ਆਹ ਨਾ ਕਰੀ, ਅਹੁ ਨਾ ਕਰੀ!”

ਕਾਲਜੀਏਟ ਨੇ ਫੇਰ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਬਈ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ! ਭਾਬੀ, ਹੋਮਾ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਐ।”

ਪਾਲ ਇਕ ਦਮ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਝਾਕਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਮਸਕੀਨ ਸੁਰ ਵਿਚ ਹੱਸਦਾ, ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਢੂਹੀ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਜੇ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਰੀ ਜਾਂਦੀ, ਖੋਹ ਲਉ।”

ਢਾਣੀ ਵਿਚ ਹਾਸੜ ਮੱਚ ਗਈ, ਹਰਪਾਲ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਿਆ, ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਬਿੱਲ੍ਹ, ਤੂੰ ਕਿੱਧਰ ਚਲਿਆ ਏ!”

“ਆਉਣਾ ਜੀ!” ਆਖਦਾ ਪਾਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਾਚੇ ਨੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਇਕ ਪਠੀਰ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਹੁੱਝ ਮਾਰੀ, ਫੇਰ ਠਰੱਠੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਭਾਈ ਮੁੰਡਿਓ, ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਓ! ਗੱਲ ਆਸਾ ਪਾਸਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰੋ।”

ਕਾਲਜੀਏਟ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ, ਪਰ ਇਕਬਾਲ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਚਾਚਾ ਜੇ ਕੁਝ ਆਖਦਾ, ਉਹ ਹੋਰ ਭੂਸਰਦਾ। ਆਖੀਰ ਕਾਲਜੀਏਟ ਨੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਬ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਮਨ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਭੈੜਾ ਪਿਆ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਤਕਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਚ ਕਿਚੀ ਆਉਂਦੀ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਠਿਆ, ਦਿਨ ਚਿੱਟਾ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਣੇ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡਾਵਾਂ ਡੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬਿਨਾ ਪਲੱਸਤਰ ਲੱਗੀਆਂ ਇੱਟਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੋਈ ਪਿੱਲੀ ਇੱਟ ਝਾਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਟੋਏ ਪੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਨ, ਇਕ ਛੋਟਾ। ਥਾਂ ਪਰ ਥਾਂ ਲੱਗੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਘਰ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੋਝਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਾਲ ਸਾਰਾ ਰਾਹ ਏਹੀ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਣੇ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਹੁੰ ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਰਚ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹਰਪਾਲ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਹੀ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਣੇ ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਜੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, “ਉਹ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਫਜ਼ੂਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਹੇੜੀ ਫਿਰਦੈ!” ਫੇਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਤਖੁਤੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਾਣੇ ਕਦੋਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੜੇ, ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਕਾਲਜੋਂ ਵੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਲ ਘਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਣੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੂਹਰ ਦੀ ਲੰਘਿਆ। ਰਾਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸੂਟ ਵਿਚ ਤਈਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੇ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਪੁੰਝ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਪਾਲ ਵਲ ਝਾਕੀ ਤੇ ਖਿੜ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, “ਸਾਸਰੀ ਕਾਲਾ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਗੋਟੇ ਵਾਲੀ ਰੱਤੇ ਦੁਪੱਟੇ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਪਾਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਹੀ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਖਿੜਕ ਤੱਕ ਗੁੰਮ ਗੁੰਮ ਹੋਇਆ ਤੁਰ ਆਇਆ। ਰਾਣੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਗੋਟੇ ਵਾਲੀ ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਨੀ ਚੁੰਨੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ

ਮਾਸਟਰ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੈਡ ਹੁਣ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗੋਡਿਆਂ ਦੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਫਿਲਕੂ ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਕਾਂ ਅੱਖ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਏ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਜਦ ਉਹ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿਲ-ਹੁਲਾਰੇ ਜਿਹੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਤਰਾਸਦੀ ਜਿਹੀ ਦੇ ਭਾਵ ਉਪਜਦੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ-ਮਨਿਆਈ ਦੀ ਭਰੀ ਪਲੇਟ ਲੈ ਕੇ, ਕਦੇ ਬਾਬਾ ਅਦਲੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ, ਸਿਰ ਝੁਕਾਈ ਤੁਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ। ਅਗਲੇ ਪਲ ਜਰਨੈਲ ਮੇਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਜੁੱਤੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ...ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਪਏ ਟੋਏ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਭੋਲਾ ਪੰਛੀ ਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ।...ਕਦੇ ਭੋਗਾਂ, ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨ ਸਾਹਮਣੇ

ਜੇਡ ਭੰਗਲ

ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ, ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੈਸ ਵਿਚ ਵੀ ਲੈ ਆਉਂਦੀਆਂ।... ਭੋਲਿਆ, ਦੇਖੀ ਕਿਤੇ...। ਇਹ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਆ। ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਰਮਲ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਹੁਲਤ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬਦਲੀ ਜੈਡ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੱਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਜੋੜੀ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਨੇੜਿਸ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਸੂਰੂ ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰ ਪੈਰ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਰਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਂਜ ਮਾਸਟਰ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੈਡ ਮੈਨੂੰ ਹੁਲੀਏ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬੜਾ ਭਲਾ, ਨਿੱਘਾ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗਿਉਂ ਪਰਦਾ ਸਰਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਹਦੇ ਪੂਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਇਹ ਜੈਡ ਕੀ ਹੋਇਆ?” ਆਖਿਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਣਾ ਹੀ ਪਿਆ। ਸੁਣ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਨੇ ਦਫਤਰ ਮੂਹਰੇ ਟਹਿਲ ਰਹੀਆਂ ਘੁੰਗੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਉੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਬਾਊ ਜੀ, ਕੀ ਦੱਸੀਏ। ਇਹਦੀਆਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਈ ਇਕ ਅਚੰਭਾ ਨੇ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨਜ਼ਰ ਦੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਆ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਥੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 'ਚ ਇਹਦੀਆਂ ਲਿਜ਼ਗਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਿਖ ਸਕਦਾ।” ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

“ਜੈਡ ਨਾ ਇਹਦਾ ਆਪਣਾ ਈ ਗਲ 'ਚ ਪਵਾਇਆ ਪਟਾ ਆ। ਅਖੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾ ਜੈਡ ਨਾਲ ਬਣਦੇ ਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਆ।...ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਦਾ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵੇਅ ਨਾਲ ਜੈਡ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ 'ਤਾ। ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਭੜ੍ਹਾ ਪਿੱਟਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਓ ਕੱਦ ਜਿਹਾ ਜਰਨੈਲ ਖੜ੍ਹਿਆ ਦਿੱਸਿਆ। ਪਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਦੁਬਰੀ ਜਿਹੀ ਉਹ ਭੋਲੀ ਚਿੜੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ, “ਆਹ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਾਜਰਾ ਆ?” ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਕੂਲ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਤੰਦੂਰ ਕਾਂਡ ਵਾਂਗ ਭੱਖਦੀ ਖੁਬਰ ਸੀ।

ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਹੱਸਣੇ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਸੀਰੀਅਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਜੇ ਸਫ਼ੀ ਪੁੱਛਦੇ ਓ ਤਾਂ ਇਹਦੇ 'ਚ ਮਾਸਟਰਾਂ ਆਲੀ ਗੱਲ ਈ ਕੋਈ ਨਈਂ।”

“ਇਹਨੂੰ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਰੋਈਏ, ਇਹ ਬੜਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਦੀਨਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਆਲੀ ਪਾਲਸੀ ਵਰਤਦਾ। ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ। ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਤਾਂ ਇਹ ਬਣਾਂਦਾ ਈ ਬਣਾਂਦਾ। ਅਗਾਂਹ ਪਿੱਛ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਿਆਇਆ 'ਚ ਪਾਟੇ ਧਾਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਆ।” ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਿਆ।

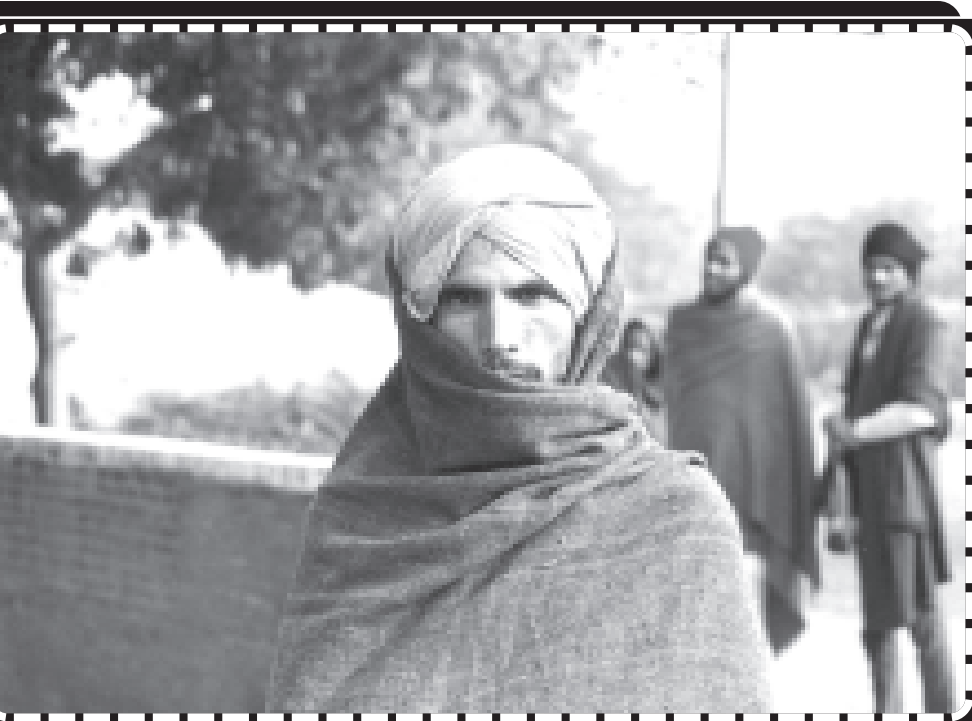
ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ 'ਚੋਂ ਜਰਨੈਲ ਦੇ 25 'ਚੋਂ ਲੱਗੇ 24 ਨੰਬਰ ਤੇ ਉਂਜ ਬਿਊਰੀ 'ਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖੋ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਕੁੜੀ ਵਿਚਾਰੀ 4 ਨੰਬਰ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਰਿਟ 'ਚ ਆਉਣੋਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਕਾਰਨ, ਉਹਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ 'ਚੋਂ ਲੱਗੇ ਸਿਰਫ 9 ਨੰਬਰ। ਬਿਊਰੀ 'ਚੋਂ ਉਹਦੇ 75 ਚੋਂ 73 ਨੰਬਰ...ਹੈ ਕੁ ਨਹੀਂ ਦਿਨੇ ਨੇਹਰ।

ਫੇ ਇਹਦੀ ਭੜ੍ਹੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੁਣੋ...ਅਖੇ ਉਹ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ 'ਚੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕੰਨੋਂ ਫੜ ਕੇ ਪੁੱਛ ਪਈ ਤੂੰ ਬਈ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਾਏ ਕਦ ਸੀ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਅਸਲ ਗੱਲ ਕਹਿਣੋਂ ਨਾ ਜਕਿਆ।

“ਪਰ ਕੁੜੀ ਦੇ 9 ਨੰਬਰ ਲਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹਦੀ ਕੀ ਦਲੀਲ ਸੀ” ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਲੈ ਉਹ ਸੁਣ ਲੈ।...ਇਹ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ 'ਚ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਸੱਦਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਤੇ ਜਕਦੀ ਜਕਦੀ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਕਹਿ ਤਾ...ਸਰ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਚੈ ਪਈ।” ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ।

“ਗੱਲਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸੁਣ ਲਉ। ਅਖੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਦੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ।” ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਂਗ ਜਿਹੀ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪਈ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਣ ਨੂੰ ਕੀ ਬਿੱਲੀ ਛਿੱਕ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਨਿਆਣੇ ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾ ਲਏ। ਹੁਣ ਗੌਰਮਿੰਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਮਾਤਤ ਧਮਾਤਤ ਪੜ੍ਹਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਆ।”

“ਇਹ ਸਾਲਾ ਲੁੱਚਾ ਵੀ ਆ। ਲੁੱਚੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਕੇ ਇਧਰ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ ਇਹਨੂੰ। ਕਾਲਾ ਮੂੰਹ ਤੇ ਗਧੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਬਚਾ ਕੇ ਹੇਠ ਉੱਤਾ ਕਰਕੇ ਖਿਸਕ ਆਇਆ। ਮੈਥਿਆ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਅਗਲਿਆਂ ਸਕੂਲੇ ਨੂੰ ਵੜਨ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਈਂ ਕਿਹਦੇ ਕਿਹਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਿਆ ਹੋਊ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਨੱਕ ਰਗੜੇ। ਆਖਿਰ ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਪੱਲਾ ਫੈਲਾਅ ਕੇ, ਖੋਰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਣ ਆ ਬਹੁਤਿਆ।” ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਯਾਰ! ਇਹਨੂੰ ਸੂਗਰ ਵੀ ਹੋਊ?...ਇਹ ਸੂਗਰ ਦਾ ਕੀ ਚੱਕਰ ਆ?”

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਐਸਾ ਹੱਸੇ ਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਨਿਆਇਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ।

“ਬਾਊ ਜੀ, ਬਾਊ ਜੀ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਇਹੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਚੱਕਰ ਆ। ਜਾਂ ਐਂ ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਇਹ ਇਹਦਾ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚੱਕਰ ਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਗਰ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਆਪ ਚੱਕਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਹੈ! ਉਹ ਕਿੱਦਾਂ?...ਮੂਹਰੇ ਕੋਈ ਮੁਰਖ ਬੈਠੇ ਆ।” ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਪੀਰੀਅਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਕਲਾਸਾਂ, ਮਾਸਟਰਾਂ 'ਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਿਲਜੁਲ ਹੋਈ।

“ਇਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਭੁਲੇਖਾ ਬਾਊ ਜੀ। ਇਸ ਮੁਰਖ ਦੀ ਮੁਰਖਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਸਮਝਦੇ ਆ।...ਤੁਸੀਂ ਬਾਊ ਜੀ ਬੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਫਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰੋ, ਜਦ ਨੂੰ ਅਹੀਂ ਕਲਾਸਾਂ 'ਚ ਹੋ ਆਈਏ। ਆ ਕੇ ਕਰਦੇ ਆਂ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਫਿੱਕੇ ਦਾ ਫਿੱਕਾ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤੋਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿੱਠਾ ਜਿਹਾ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ।

“ਬਾਊ ਜੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਨਾ ਬਚੇ ਬਚੇ ਬਚੇ, ਇਸ ਘਾਹ ਦੇ ਸੱਪ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਬਚ ਹੁੰਦਾ ਬਚੇ। ਨਈਂ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸੇ ਫਸੇ ਫਸੇ।” ਰਮੇਸ਼ ਇੰਜ ਕਹਿੰਦਿਆਂ

ਦਿਨੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਦਾ ਰੁਕ ਗਿਆ, “ਹੁਣੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਮਿੰਟਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਗੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਨਿਆਇਆਂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਗਰਮ ਕਰਨ ਆਉਣਾ। ਆਪਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਝੀਬ ਥਾਈਂ ਦੇਖ ਲਿਉ ਡਰਾਮਾ।”

“ਹੈ!” ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਿਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਲਾਸਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਜੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਮਿੰਟ ਹੀ ਹੋਏ ਹੁਣੇ ਆ ਗਿਆ ਨੂੰ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲਾਗੇ ਘੁਸਰ ਮੁਸਰ ਜਿਹੀ ਸੁਣਨ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਝੀਬ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਨਿਆਣੇ ਦੁੱਧ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਗਿਲਾਸਾਂ 'ਚ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਜੈਡ ਚੁਪਕੇ ਚੁਪਕੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਕਮਰੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਗਿਲਾਸ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਅੱਧੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਇਹਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਗਿਲਾਸ ਭਰਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗਿਲਾਸ ਲੈ ਕੇ ਪਰੇ ਨੂੰ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, “ਇਹ ਕੀ?” ਮੈਂ ਅਜੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ, “ਕਿਉਂ ਸਮਝੋ ਕੁਛ?”

“ਨਈਂ, ਮੈਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਇਹਦੀ ਪਾਲਿਸੀ।” ਰਮੇਸ਼ ਹੱਸਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਮਝੋਗੇ ਇਹਦੀ ਕਮੀਨਗੀ।...ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਧ ਡਬਲ ਪੀਣਾ, ਪੈਸੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇਣੇ ਆ।...ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿਉਂ?...ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੋਰਿਉਂ ਹੀ ਹੀ ਹੀ ਕਰਦਾ ਕਰੇਗਾ।...ਮੈਂ ਮਿੱਠਾ ਘੱਟ ਲੈਨਾ, ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ।”

“ਪਰ ਮਿੱਠਾ ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਜਿੰਨਾ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਹਨੇ ਤਾਂ ਫਿੱਕਾ ਦੁੱਧ ਜੋ ਪਰੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗਿਲਾਸ ਭਰਿਆ। ਇਹ ਐਂ ਫਿੱਕਾ ਕਰਕੇ ਪੀਂਦਾ।”

...ਹਾਂ ਹਾਂ...ਠੀਕ ਸਮਝੋ। ਆਪਣੇ ਚਿੱਤੋਂ ਇਹ ਖੁਦ ਉਲੂ, ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲੂ ਬਣਾਂਦਾ।...ਅਖੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਗਰ ਆ। ਕੱਖ ਨੂੰ ਹੈ ਬਾਊ ਜੀ ਇਹਨੂੰ, ਸਭ ਇਹਦੇ ਡਰਾਮੇ ਆ। ਦੇਖੋ ਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲੱਗਦੀ ਆ ਇਹਦੀ

ਪਚਾ 'ਤੀ। ਉਥੇ ਪਹਿਲੋਂ ਅੱਟੀ ਸੱਟੀ ਲਗੀਊ ਜੀ।” ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਦੀ ਵੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ।

“ਹੈ!”

“ਬਾਊ ਜੀ! ਇਹਨੇ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਈ ਨਈਂ ਜਿੱਤਿਆ, ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਅਗ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ।

“ਅੱਛ! ਉਹ ਕੀ?”

“ਮਨਮੋਹਣ ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਕਾਤਲ ਵੀ ਇਹੀ ਆ।”

“ਐਨੇ ਵਧੀਆ ਮਾਸਟਰ ਨਾਲ ਇਹਦਾ ਕੀ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ?...ਨਾਲੇ ਜੈਡ ਸਾਨੂੰ ਐਨੇ ਜੋਗਾ ਤਾਂ...ਹਾਂ ਉਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਇਹ ਕਾਰਾ।”

“ਬਾਊ ਜੀ ਸਮਝੋ ਨੂੰ!...ਮਨਮੋਹਣ ਸੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਭਾਵੁਕ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਬੱਸ, ਐਸੇ ਕਿਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾ ਬੈਠਾ। ਦਿਲ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਉਹ ਪਹਿਲੋਂ ਸੀ।...ਜਿੰਦਣ ਇਹਨੂੰ ਭੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ। ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਾਰ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।...ਬੱਸ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਪਰਤਿਆ।”

“ਪਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਜੀ ਐਨੀ ਕੁ ਗੱਲ 'ਤੇ....।”

“ਬਾਊ ਜੀ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਗੱਲ ਸੀ।...ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਂਗ ਨਈਂ ਸੀ ਸੋਚਦਾ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਜੇ ਐਂ ਈ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਕੀ ਬਣੈ। ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਗਧੇ ਗਧੀਆਂ ਬਣੀ ਜਾਣਗੇ।”

“ਇਹ ਦਿਨੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਆ।...ਯਾਨੀ ਜੀ, ਜੈਡ ਦਾ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਮਨਮੋਹਣ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਡੁੱਬੀ ਕਿ ਜੈਡਾਂ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ।”

ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਇਕ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀ, ਕਬਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਸ਼ਬਾਬ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਜੈਡ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦਫਤਰ 'ਚ ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਦੇ ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਜਣੇ ਖਣੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਬਾਗੇ ਬਾਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, “ਬਾਊ ਜੀ! ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਬੜਾ ਮਾਨ ਕਰਦੇ ਜੇ। ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਜਾਂ ਖੰਡ ਪਾਠ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਈ ਸੱਦਣਾ।...ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਨਾ ਦੱਸੋ, ਕਾਰਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਆਇਆ ਜੇ।”

“ਆਹੋ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਆ।”

“ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਇਕ ਅੱਧ ਹੋਏਗੀ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੇ।” ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਫੁੱਲ ਕੇ ਢੋਲ ਹੋਇਆ ਪਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗਾ।

“ਆਹੋ, ਕਰਦੇ ਆ ਇਹਦਾ ਬੜੇ ਪਰੋਹਤ ਦਾ।...ਉਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਾਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਚੱਕਦਾ।” ਰਮੇਸ਼ ਜੋ ਪਰੇ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਲਹਿਜੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ।

ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਘੁੰਮਦਾ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਆਖਿਰ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਮਾਸਟਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਵਾਈ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਉਹ ਦੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਡਾਹੀ ਲੱਤਾਂ ਪਸਾਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੜੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਕਲਾਸ ‘ਕੋਲੇ’ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਸਤ ਸੀ। ਮਨੀਟਰ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਕ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਪਰੇ ਹੋਰ ਕੋਲੇ ਪਏ ਸਨ। ਵਾਈ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ‘ਕੋਲੇ’ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕਲਾਸ ‘ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕੋਲੇ ਲਿਆਉਣਾ ਨਿਆਇਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਨਿਆਇਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲੇ ਖਾਣਾ ਮਾਸਟਰ ਵਾਈ ਅਤੇ ਜੈਡ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਈ ਦੀ ਛੇਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ‘ਨਿਆਇਉ! ਬਣਾਉ ਕੋਲਾ, ਡਰੋਂਗ ਮਾਹਟਰ ਵਿਹਲਾ।’ ਇਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਵਾਈ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਸਕੂਲੇ ਆ ਕੇ ਕੱਢਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਰੌਲ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ। ਨਾਲੇ ਜੈਡ ਅਤੇ ਵਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਊਰੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਾਣ ਦੇ ਵੀ ਉਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੀ ਜੇ ਜਿੰਨੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਣ ਦੇ। ਫੇ ਨਫਾ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਣ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤਾਂ ਨਫੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜਾ ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਕਦੋਂ ਇਹ ਸਕੂਲ ਵਿਕੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖਰੀਦੀਏ। ਆਪਣੇ ਮੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਪ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਣ ਲਈ ਪਟੇਲੋਂ ਜਿਹੇ ਰੱਖੀਏ। ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਲਾਈਏ।

ਜੈਡ ਅਤੇ ਵਾਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬਹਿਣ ਲਈ ਘਿਉ ਖਿਚਤੀ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਉਂਜ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੌਰ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਤ 'ਤੇ ਖੂਬ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਦੇ। ਇਹ ਡਰਾਇੰਗ ਵਾਲੇ ਵਾਈ ਦੀ ਉਂਦਾਂ ਸਕੂਲ 'ਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਹ ਬੱਸ ਆਪਣਾ ਉੱਲ੍ਹ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖਦਾ। ਪਰ ਜਿੰਦਣ ਇਹਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਠ ਦੀ ਰੌਲ ਲਾਉਣ ਲਈ ਫਰਲੇ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਉਦਣੇ ਇਹ ਵਿੰਗਾ। ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮੁਢਾਵ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਮੁੱਕਾ ਬਣ ਕੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਦੁਆਲੇ ਜਾ ਤਣਦੇ। ਪਰ ਮੇਰੇ

ਮੁਖੀ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਉਹਨੇ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਦ ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਗਲ ਤੱਕ ਆਉਣ ਲੱਗਾ, ਤਦ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਹੇਗਾ, “ਲਿਆਈਂ ਸੇਵਿਆ ਜ਼ਰਾ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ, ਸਾਬੂ ਕਿਤਾਬ ਕਰੇ ਲਈਏ।” ਬੱਸ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਮਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦੀ। ਮੁਖੀ ਕਹਿੰਦਾ, “ਇਹ ਜਿੰਨ ਆ ਜੋ ਮੈਂ ਡੱਬੀ ‘ਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ। ਦੱਸਣ ਕੁਸਕ ਕੇ। ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਲਿਟਾ ਕੇ ਛੱਡੂੰ।”...ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਜੈਡ ਵਾਈ ਤੋਂ ਕਈ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲਣ ਦਿੰਦਾ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੀ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿੰਘ ਹੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਖੀ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਅਤੇ ਵਾਈ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਗਰੀਬ ਜਿਹੀ ਜੋੜੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗਏ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪਿਉ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਾਉਂਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਹੈਡ ਬਾਂਦਰ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਚਾਉਂਦਾ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋਇਆ ਸੀਨ ਫੇਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੈਡ ਮੈਨੂੰ ਮੱਲੋਮਲੀ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।...ਹੈ! ਇਹ ਕੀ?” ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਦੇਖ ਕੇ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮਣਾਂ, ਰਸਗੁੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਲੇਟ ਭਰ ਲਈ। ਬੱਸ, ਛੱਕ ਗਿਆ ਮਿੱਟੇ ਮਿੱਟੀ। ਬੋਤ੍ਰੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਫੇਰ ਮੋਰੇ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਮੀਟ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵੱਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਦੋ ਕੁ ਪੈਂਗ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਂਹ ਨਾਂਹ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਲੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਰੰਗ ‘ਚ ਹੋ ਗਿਆ। “ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੁਹੀਂ ਤਾਂ ਸੂਗਰ ਦੇ...”

“ਉਹ ਨਈਂ ਨਈਂ ਬਾਊ ਜੀ, ਤੁਹੀਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਜਾ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਨਾ। ਹੁਣ ਖਾ ਪੀ ਲਿਆ। ਸਮਝੋ ਅਗਲੇ ਕਿਹੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੱਕ ਵਰਤ ਏ।...ਇਹ ਸੂਗਰ ਵੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਜੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਏ।”

“ਚਲੋ, ਮੰਨ ਲਿਆ ਮਾਰਾਜ਼, ਤੁਹੀਂ ਆਖਿਰ ਸੈਂਸ ਮਾਸਟਰ ਆਂ, ਆਪਾਂ ਨਹਿਰੇ ਇਕ ਬਾਊ।”

ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲਣੇ ਨਾ ਹਟੇ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਟੱਲੀ ਆ ਤੇ ਟੱਲੀ ਆਂਗ ਟਣਕੂ।

“ਮੇਰੇ ਯਾਰ! ਉਹ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਚੱਕਰ...”

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਟਰਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਿਰ.... ਐਹ ਜਿਹੜੀ ਦੇਸੀ ਮੇਸ਼ੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਜੇ, ਹੈ ਬੜੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ। ਇਹ ਸਭ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਕ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਚਿੜੀ ਜਿਹੀ ਦੇ ਮੈਂ 9 ਨੰਬਰ ਲਾਏ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਕ ਆਰੀ ਕਿਤੇ ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ ‘ਚ ਸੱਦੀ। ਮੋਰਿਉ ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, “ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਸੈਂਸ ਰੂਮ ‘ਚ ਨਾ ਸੱਦਿਆ ਕਰੋ। ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਸੂਗਰ ਦਾ ਮਰੀਜ਼, ਤੇਰੇ ਕੀ ਮੈਂ ਫੁੱਲ ਤੋੜ ਲੈਨੇ ਸੀ।” ਇੰਜ ਕਹਿੰਦਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਜਿਹਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਰ ਪੈਂਗ ਇਕੋ ਸਾਰੇ ਚਾੜ੍ਹੀ ਗਿਆ।

“ਫੇ ਤਾਂ ਘਰ ਆਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਂ।” ਮੈਂ ਵੀ ਬੋੜਾ ਸਰੂਰ ‘ਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਬਾਊ ਜੀ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਚਿਹਾ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟਨੀਆਂ ਸਾਡੇ ਕਿਹਾ ਛਾੜੀ ਡਾਹੁਨੀ ਏ। ਹੋਰ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ‘ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਫੇ ਲੱਗਨੇ ਲੱਗਨੇ ਜੇ।”

“ਇਹ ਰਮੇਸ਼....ਦਿਨੇਸ਼....।”

“ਦੋਵੇਂ ਕੁੱਤੇ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੇ, ਇਕ ਨੰਬਰ ਦੇ। ਉਹ ਠੀਕ ਜੇ, ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਖੂਨ ਜੇ। ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ ਜੇ ਅਜੇ। ਬਾਊ ਜੀ, ਅਹੀਂ ਵੀ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੇ। ਆਖਰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜੇ।”

“ਇਹ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਤੁਹਾਨੂੰ....।”

“ਐਮੀਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬਾਊ ਜੀ ਬੜੇ ਵੇਲਨ ਵੇਲਨੇ ਪੈਂਦੇ ਜੇ। ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਛਨਨੀਆਂ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਚਲੋ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਨੇ ਆਪ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦੇ।”

“ਅੱਛਾ ਅੱਛਾ!”

“ਬਾਕੀ ਅਹੀਂ ਜਦ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਸੀਂ ਸੀ। ਹੁਨ ਤਾਂ ਆਹ ਸਾਲੀ ਸੂਗਰ ਜਿਹੀ ਕਰਕੇ ਬਕੇਮਾਂ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।” ਐ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹਨੇ ਉਠਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਕੁਰਸੀ ‘ਚ ਫਸ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮਸਾਂ ਜੇ ਕੁਰਸੀ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ ਬਿਠਾਇਆ ਤਾਂ ਮੋਰੇ ਪਏ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉੱਧਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸ਼ੋਅ ਆਪਣੀਆਂ ਆਖਰੀ ਸਿਖਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਮੋਰੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਸਟੇਜ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਦੋ ਨੇ ਤਾਂ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਲਾਈਨ ਜਿਹੀ ਲਾ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਾਚੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਨੋਟ ਵਾਰਨ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਉਹ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀਆਂ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀਆਂ, ਸਟੇਜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਲ ਨੂੰ ਖਿਸਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਬੱਸ, ਕੁਝ ਕੁ ਜੈਡ ਜਿਹੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਟੇਢੇ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਮੱਖੀਆਂ ਭਿਣਭਿਣਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਜੈਡ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਜਿਹੇ ਮਾਰੇ। ਹਿਲਾ ਜੁਲਾ ਕੇ ਕਾਇਮ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

ਕੁਝ ਕੁ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਖਲੋਂਦਾ, ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਆਖਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕਦਮ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। “ਹੈ! ਇਹ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਅਰਗਾ ਆ। ਇਕ ਦਮ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ ਮੈਥੋਂ ਕਿੰਨਾ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਇਹਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਚਾਨਕ? ਕੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ?”

ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦਾ ਮੈਂ ਸੋਚੀ ਜਾਵਾਂ। ਇਹਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁੜਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁੱਤੀ ਲਾਹੀ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਪੋਲਾ ਜਿਹਾ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਪੱਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਅੱਧਾ ਕੁ ਫਰਲਾਂਗ ਪੋਲੇ ਪੋਲੇ ਪੈਰੀਂ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਵਧਿਆ। ਫੇਰ ਰਾਹ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਫੈਦੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਪਿਛਲ ਕਦਮੀਂ ਪਿੱਛੇ ਆਇਆ। ਸਿੱਧਾ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਸੰਭਲਿਆ, “ਬਾਊ ਜੀ! ਇਹ ਬਾਬਾ ਅਦਲੀ ਦੀ ਬੜੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜੇ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਬਦਲੀ ਇਥੇ ਸਕੂਲ ‘ਚ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਅਦਲੀ ਕਰ ਬਦਲੀ। ਬੱਸ ਮੰਨਤ ਉਦੇ ਪੂਰੀ। ਤੇ ਝੱਟ ਮੇਰੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ।” ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ

ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਘੁੰਮਦਾ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਆਖਿਰ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਮਾਸਟਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਵਾਈ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਉਹ ਦੋ ਕੁਰਸੀਆਂ ਡਾਹੀ ਲੱਤਾਂ ਪਸਾਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਅੱਖੀਂ ਮੀਟੀ ਬੜੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਕਲਾਸ ‘ਕੋਲੇ’ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ‘ਚ ਮਸਤ ਸੀ। ਮਨੀਟਰ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸੀ। ਇਕ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਪਰੇ ਹੋਰ ਕੋਲੇ ਪਏ ਸਨ। ਵਾਈ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ‘ਕੋਲੇ’ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕਲਾਸ ‘ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕੋਲੇ ਲਿਆਉਣਾ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲੇ ਖਾਣਾ ਮਾਸਟਰ ਵਾਈ ਅਤੇ ਜੈਡ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਈ ਦੀ ਛੇੜ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ‘ਨਿਆਣਿਉਂ! ਬਣਾਉ ਕੋਲਾ, ਡਰੈਂਗ ਮਾਹਟਰ ਵਿਹਲਾ।’ ਇਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਵਾਈ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਸਕੂਲੇ ਆ ਕੇ ਕੱਢਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਰੌਲ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ। ਨਾਲੇ ਜੈਡ ਅਤੇ ਵਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਉਰੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਾਣ ਦੇ ਵੀ ਉਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੀ ਜੇ ਜਿੰਨੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਣ ਦੇ। ਫੇ ਨਫ਼ਾ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਣ ‘ਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤਾਂ ਨਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜਾ ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਕਦੋਂ ਇਹ ਸਕੂਲ ਵਿਕੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖਰੀਦੀਏ। ਆਪਣੇ ਮੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਪ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਣ ਲਈ ਪਟੋਲ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਰੱਖੀਏ। ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਲਾਈਏ। ਜੈਡ ਅਤੇ ਵਾਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਬਹਿਣ ਲਈ ਘਿਉ ਖਿਚੜੀ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਉਂਜ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੇਰ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਤ ‘ਤੇ ਖੂਬ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਦੇ।

ਉਹਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਚੰਭਾ ਸੀ।

ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਅੱਡੇ ‘ਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਵਾਲੇ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਜਾ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਧੁੱਪ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚਮਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ, ਪਰ ਬੋਲਿਆ ਕੁਝ ਨਾ। ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਉਹ ਸੀਰੀਅਸ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। “ਬਾਊ ਜੀ, ਤੁਹੀਂ ਵੀ ਕਰਾਉ ਪਾਲਿਸ਼, ਇਹ ਆਪਣਾ ਚੇਲਾ ਬਾਲਕਾ।” ਮੈਂ ਬੋੜਾ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। “ਹੈ! ਇਹ ਕਿਤੇ ਜਰਨੈਲ ਤਾਂ ਨਈਂ?” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਪਿਉ ਮਰ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮੀਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁੜਦਾ ਟਰੱਕ ਦੀ ਲਪੇਟ ‘ਚ ਆ ਗਿਆ। ਮਾੜੀ ਕੁ ਬਸ ਸੈਡ ਈ ਵੱਜੀ, ਬਾਏਂ...। ਬੰਦੇ ‘ਚ ਹੈ ਵੀ ਕੀ ਜੇ।...ਐਮੀਂ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ, ਘੜੀ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨੂੰ ਉਹਦਾ।” ਮੁੰਡਾ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ‘ਚ ਮਗਨ ਸੀ। “ਕਾਕਾ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖ ਆਪਾਂ ਔੜੀ ਸੌੜੀ ਲਾਈ ਹਾਜ਼ਰ ਜੇ। ਬੱਸ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ।” ਜੈਡ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਥਾਪੀ ਜਿਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਟਾ ਫੇਰਿਆ। ਜੈਡ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ, “ਬਾਊ ਜੀ ਇਹ ਆਪਣਾ ਜਰਨੈਲ ਆ। ਚੇਲਾ ਬਾਲਕਾ ਆ ਆਪਣਾ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਜੇ। ਔਰ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਈਂ ਹੁੰਦਾ।”

“ਅੱਛਾ ਅੱਛਾ! ਉਹ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਆਲਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ ਦਾ ਜਰਨੈਲ।” ਮੈਨੂੰ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਇਹਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ‘ਤੇ। ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਭਰੇ ਪੀੜੇ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ, “ਦੇਖ ਲਉ, ਬੁਆਡੇ ਪੜ੍ਹਾਇਉ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਲੱਗ ਪਏ।”

ਉਹ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਹੱਸਿਆ। “ਬਾਊ ਜੀ, ਇਹ ਵੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਕੰਮ ਏ। ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲੀ ਪੂਰਾ ਮਾਹਿਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ।” ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਬਹਿਸਣਾ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਜਰਨੈਲ ਦਾ ਜਿਸਮ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਚਾਂ ਕਿ ਵਾਕਈ ਇਹ ਫੌਜ ‘ਚ ਕਿਤੇ ਜਰਨੈਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਬਾਏ ‘ਚ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਪਰ ਜੈਡਾਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਜੈਡ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜੈਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਕਬੂਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਫੁਰਰ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ‘ਚ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ।...ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਜਿਹੇ ਮੂਡ ‘ਚ ਬੈਠਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੋਂ

ਮੌਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰੇਲੂ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜੀਆਂ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਮੇਰੇ ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ‘ਤੇ ਉਗਲ ਧਰੀ।

“ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜੇ ਬਾਊ ਜੀ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ‘ਚ ਫੇ ਵੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ, ਧੰਨ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸਿੰਗਲ ਹੈਡ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ...। ਅਸੀਂ ਦੋ ਜੇ ਫੇ ਪੂਰੀ ਨਈਂ ਪੈਂਦੀ।...ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਾਂ ਜੇ ਤੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਹਮਦਰਦ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਹੋਰ ਰਲਨ।...ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਕ ਗੇਮ ਹੈਗੀ। ਐਰੇ ਗੈਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਨਈਂ।...ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਕੀ ਕੰਮ ਹੋਏਗਾ।...ਕੰਮ ਕੁਛ ਵੀ ਨਈਂ। ਮਿੱਤਰ! ਹਿੰਗ ਲੱਗੇ ਨਾ ਫਟਕੜੀ ਰੰਗ ਚੋਖਾ ਆਏ।” ਜੈਡ ਮੈਨੂੰ ਥਾਪੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੁਟਕੀਆਂ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਇਹ ਐਸੀ ਗੇਮ ਜੇ, ਬੱਸ ਇਕ ਵਾਰ ਚਾੜੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਫੇ ਆਪੇ ਚੱਲਦੀ ਜੇ। ਜਦ ਹੌਲੀ ਹੋਨ ਲੱਗੇ, ਫੇਰ ਚਾੜੀ ਦੇ ਦਿਉ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਹੋਨਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੈੜ ਨੱਪਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਨਾ।...ਕੰਮ ਤੇਰਾ ਮੈਂ ਚਲਾਵਾਂਗਾ। ਵਾਧੂ ਰਿਹਾ।” ਮੇਰੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਕੁਝ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕਿਆ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖੁਦਬਖੁਦ ‘ਉਹ’ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਹੀ ਠਾਠਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਗੇਮ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ

ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਬੈਠੇ। ਇੰਦਾਂ ਦੇ, ਕਲ੍ਹ ਅਜੇ ਮੈਥੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਏ ਜੇ।” ਉਹ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦਾ ਚੌੜਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਲਾਸ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਈਂ ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਮੰਨਦਾ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਡਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਲਾਸ ਵਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜੈਡ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਡਣ ਲੱਗਾ। ਅਜੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਉਚਾਈ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਦਿਨੇਸ਼ ਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਡਦਾ ਉਡਦਾ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਝ ਲਿਆ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁੱਕਾ ਚੱਲ ਗਿਆ।

“ਪਿਛਲੇ ਸਕੂਲ ‘ਚ ਇਹਨੇ ਹੈਡ ਤੇ ਬਾਊ ਨੂੰ ਪੁੱਠੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਾ ‘ਤਾ ਸੀ।” ਦਿਨੇਸ਼ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਜਾ ਸੁਣਾਈ।

“ਹੈ! ਸਸਪੈਂਡ!” ਮੇਰੇ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਮ ਖੰਭ ਝੜ ਗਏ।

“ਦਿਨੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਇੰਦਾਂ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਜੈਡ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਦੇ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਇਕ ਕੋਈ ਮਾਸਟਰ ਵਿਦੇਸ਼ ‘ਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਉਹਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਪੋਸਟ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਜੈਡ ਨੇ ਹੈਡ ਤੇ ਬਾਊ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਇਹ ਮੁਰਲੀ ਮਹਿਕਮਾ ਆਂ, ਇਥੇ ਮੋਇਆ ਪੁੱਛਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਆਲ ਇਨ ਆਲ ਹੋ। ਬਾਅਦ ‘ਚ ਹਿੱਸਾ ਪੱਤੀ ਬਦਲੇ ਇਹਦੀ ਹੈਡ ਤੇ ਬਾਊ ਨਾਲ ਖੜਕ ਪਈ। ਕਿਤੇ ਆਡਿਟ ਪਾਰਟੀ ਸਕੂਲ ਆਈ, ਇਹੋ ਕਮੀਨਾ ਬਚ ਗਿਆ। ਬਾਊ ਜੀ, ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਨਾ ਕਿ ਬਚੇ ਬਚੇ ਬਚੇ, ਇਸ ਗੰਦੇ ਆਂਡੇ ਤੋਂ ਬਚੇ।” ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਰਮੇਸ਼ ਦਿਨੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਜਿਹੀ ਪਾ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਹੈਡ ਤੇ ਬਾਊ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। “ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਜੈਡ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਹਵਾ ‘ਚ ਉਡਣ ਲੱਗਾ?”

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਉਹ ਦਿਨ ਭੁਲਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਛੁੱਟੀ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਲਾਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਸਬਜ਼ੀ-ਫਲ ਲੈਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮੰਡੀ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਅੱਡੇ ਵਲ ਨੂੰ ਘੁੰਮੀ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਬੱਸ ਤੁਰੀ ਸੀ, ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਉਥੇ ਪਏ ਇਕ ਖੱਡੇ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਲਾਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਚੁਫੇਰੇ ਘੁੰਮਾਈ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਮੰਦਿਰ, ਮੜ੍ਹੀ ਮਸੀਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। “ਹੈ! ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਰਹਿ!...ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆ। ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੈਡ ਸਲਾਮ ਕਰ ਜਾਊ, ਐਂ ਨਈਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।” ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੋਚਦਾ ਆਖਿਰ ਉਹਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਜੈਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਾਂਹ ਦੇਖਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਸੀਤ ਆ, ਉਹ ਆਪੇ ਸਫਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਮੇਰਾ ਕਾਕਾ ਆ ਨਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਦਾ। ਛੁੱਟੀਆਂ ‘ਚ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਥਾਂ ਜਿਹੜੀ ਬੱਸ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਬੱਸੇ ਗਿਆ ਵਾਪਸ।”

“ਤਾਂ ਫੇ....।”

“ਤੁਸੀਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਬਾਊ ਜੀ। ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਅਰਥ ਜੇ।”

“ਅੱਗੇ ਐਨਾ ਕੁਛ ਸਮਝਾਂਦੇ ਰਹੋ ਆਂ, ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾ ਦਿਉ।”

“ਬੱਸ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅੱਗੇ। ਜਿਥੋਂ ਬੱਸ ਤੁਰੀ ਏ, ਇਹ ਥਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੱਕਾ ਏ। ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੱਸ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਠਾਕ ਉਹਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪੁਚਾ ਦੇਵੇ।” ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਬਸ ਗਈ ਸੀ, ਜੈਡ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। “ਚੰਗਾ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਕਾਹਲੀ ‘ਚ ਜੇ। ਘਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰ ਡੀਕਦੇ ਹੁਨੇ ਜੇ। ਵਾਪਿਸ ਜਾ ਕੇ ਕਾਕੇ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਵੰਡਨਾ।” ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੁੜਦੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ, “ਮੈਂ ਐਮ.ਸੀ. ਲਈ ਖੜਨਾ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਨੀ ਜੇ। ਹਵਾ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਏ। ਮੀਦ ਬੜੀ ਜੇ ਕਿ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟੀ ਹੱਥ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਲੈਵਲ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਏ।”

“ਓ! ਅੱਛਾ! ਕਿਆ ਬਾਤਾਂ। ਵਧਾਈਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ ਜੀ, ਹੱਥੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਦੁਆ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੈਡ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਾਏ ਖੜ੍ਹਾ ਘਮੇਟਾ ਜਿਹਾ ਖਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਮੈਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। “ਜੈਡ ਔਰ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ।” ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਚੀਰ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਠਿਆਈ ਦੀ ਭਰੀ ਪਲੇਟ ਲੈ ਕੇ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ।

...ਉਹ ਹੁਣ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਮਣੇ ਜੁੱਤੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।...ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਚੁੱਕੀ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਕਰਦਾ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।... ਲੈ ਔਰ ਬਾਬਾ ਅਦਲੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਲ ਸੇਵਕ ਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।...ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਗੇਮ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ।... ‘ਇਹ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ। ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।...ਲੈ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀ ਜੈਡ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਾ।...ਇਹ ਕੀ?...ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਘੁੰਮਣ ਡਿਹਾ।...ਮੈਂ ਆਖਿਰ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਬੈਠਾ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਸਾਹਿਦ ਨੂੰ

ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦੇ ਨਾਇਕ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉਛਲਦੇ ਰਹਿਣ, ਪਰ ਸਟਾਰਡਮ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਸਾਹਿਦ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਮਾਣ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਦ ਨੇ ਇਕ ਗਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਰੀਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਰੈਂਡ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਤੱਕ, ਬਾਰੇ ਬੇਬਾਕ ਰਾਇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਕਮੀਨੇ' ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਮੇਰੇ ਇਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡਬਲ ਰੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਬੋਤਾ ਕ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਾਂ।

ਆਪਣੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਇਮੇਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਰਫ਼ ਐਂਡ ਟਫ਼ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਤੁਹਾਡੀ ਇਕ ਇਮੇਜ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਯੂਥ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਮੇਰੇ ਡਾਂਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜਨਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਇਮੇਜ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। 'ਕਮੀਨੇ' ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਗਰਲਫਰੈਂਡ ਕਰੀਨਾ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਨਾਲ ਹੁਣ 'ਮੇਰੀ ਐਕਸ ਗਰਲਫਰੈਂਡ' ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਜੋੜੋ।

ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜਤਨਾਂ ਖੋਜਣ ਲਈ ਹੀ ਕਰੀਨਾ ਦਾ ਨਾਮ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਆ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਲਈ ਸਸਤੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵਾਂ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਕਿਥੇ ਹੈ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ! ਆਪਣੀ ਹੀਰੋਇਨ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਸਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ

ਸਾਹਿਦ ਕਪੂਰ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੋਸਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਸਾਹਿਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਹੀ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਰਦ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਦਿਲ ਹਾਂ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਰਸੇਵਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਫਲੈਟ ਦੁਆਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਟੀ ਡੀਲਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਕਿਥੇ ਫਲੈਟ ਖਰੀਦ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟਿਊਨਿੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਲੇ ਉਹ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਹਾਂਗਾ ਹੀ। ਆਖਿਰ ਲੋਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਅਫੇਅਰ ਵਿਚ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੀ ਤਾਂ ਮਸਾਲਾ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਉਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਖ਼ਬਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨਾਲ ਅਫੇਅਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਹੀਰੋਇਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਫਾਰ ਯੂਅਰ ਕਾਈਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਮੇਲ ਜਾਂ ਫੋਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੋਈ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਲ ਫਾਈਨਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਂ, ਹਾਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛੋ।

ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਮੈਡੋਨਾ

ਰੈਪਰ ਕੋਨੀ ਦੀ ਗਰਲਫਰੈਂਡ ਏਂਬਰ ਰੋਜ਼ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਇਕ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੌਪ ਗਾਇਕਾ ਮੈਡੋਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਮੈਡੋਨਾ ਏਂਬਰ ਨਾਲ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੜੀ ਹੈ। 50 ਸਾਲਾ ਮੈਡੋਨਾ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ, ਪਰ ਏਂਬਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਨੈਟਵਰਕਿੰਗ ਸਾਈਟ ਟਿਵਟਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। 22 ਸਾਲਾ ਜੀਸਸ ਲੁਜ਼ ਨਾਲ ਡੇਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਮੈਡੋਨਾ ਮਲਾਵੀ ਤੋਂ ਮਰਸੀ ਜੇਮਸ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ।

ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ ਵੀ ਨਗਨ ਸੀਨ ਨਹੀਂ-ਕੰਗਣਾ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੰਗਣਾ ਰਣਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਗਨ ਸੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਇਕ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਗਨ ਸੀਨ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ।

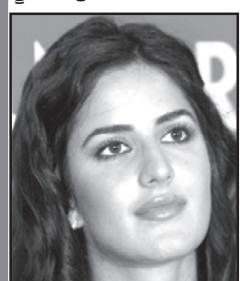
ਕੰਗਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ ਵੀ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਗਨ ਸੀਨ ਨਾ ਦੇਵਾਂ।” ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਸਲੀਲ ਸੀਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੀਨ ਫਿਲਮਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਸਿਫਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਕੰਗਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਂ ਮਰਿਆਦਾ ਟੱਪੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਮੈਨੂੰ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਸੱਦ ਲੈਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਐਨਾ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸੁਹੱਪਣ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਸਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲਕਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਪਰਤੀ ਕੰਗਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਫਵਾਹ ਦਾ ਸੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਫੋਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੂਰੀ ਜਗਨਨਾਥ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੰਗਣਾ ਇਥੇ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੇ 'ਵਨਸ ਅਪੌਨ ਏ ਟਾਈਮ ਇਨ ਮੁੰਬਈ' ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਰਾਇਲ ਦੇਣ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਝੰਗ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਹੈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਕਈ ਵਿਗਿਆਪਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਗਿਆਪਨਾਂ 'ਚ ਇਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਸ਼ੈਪੂ ਅਤੇ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਗਿਆਪਨ ਕਰਨ 'ਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਜ਼ਾ ਆਵੇਗਾ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਚਪਨ 'ਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਝੰਗ ਨਾਲ

ਖੇਡਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਬਚਪਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੰਡਨ 'ਚ ਬੀਤਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੰਦਨ 'ਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ 6 ਭੈਣਾਂ 'ਚ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬਾਬਰੂਮਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੈਪੂ ਅਤੇ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸਨੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ? ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਨਾਂਹ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰੀ ਕੈਟਰੀਨਾ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਦਾ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਦੂਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਝੰਗ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਮਿਤਾਭ ਹਨ ਧੋਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਨੂੰ 'ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ, ਪਰ ਧੋਨੀ ਨੇ ਅਮਿਤਾਭ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੱਕ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਜਦੋਂ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਜਾਨ ਅਬ੍ਰਾਹਿਮ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਇਕੱਠੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ ਧੋਨੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨ ਅਬ੍ਰਾਹਿਮ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਜਾਨ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਧੋਨੀ ਨਾਲ ਅਮਿਤਾਭ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. 'ਚ ਧੋਨੀ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ ਜਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਨ ਨੇ ਅਮਿਤਾਭ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਧੋਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ। ਉਂਜ ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਲਾਗ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਨੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਫੀ ਬਿਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਛੱਕੇ ਛੁਡਾਉਂਦਾ ਰਹੇ।

ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਧੋਨੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਮਿਤਾਭ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਅਮਿਤਾਭ ਵੀ ਧੋਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਧੋਨੀ ਇਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ

ਮੁੰਬਈ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਬਿਗ ਬੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੈਫ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਦਿਲ

ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ-ਬਬੀਤਾ ਦਾ ਦਿਲ ਕਦੋਂ ਦਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੈਫ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰੇ। ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਜੀ ਹਾਂ, ਕਰੀਨਾ-ਸੈਫ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਨਾਲ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਬੇਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਗੱਦਗੱਦ ਹੋ ਗਏ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਰੀਨਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਸੈਫ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਇਸ ਕਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਟਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਅੱਗੇ ਖਿਸਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਆ ਬਣਾਇਆ

ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਭਰਤ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੌਪ ਗਾਇਕਾ ਮੈਡੋਨਾ ਨੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਆ ਬਣਾਇਆ, ਉਥੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੀਨਾ

ਕਪੂਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, “ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਤਾਰੇ 'ਰੋਲ ਮਾਡਲ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਯੋਗਾ ਜ਼ਰੀਏ ਜੀਰੋ ਸਾਈਜ਼ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੋਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਲ ਝੁਕਾਅ ਵਧਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਮੈਡੋਨਾ ਨੇ ਯੋਗਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਚੇਹਰੇ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਯੋਗਾ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੈ।”

ਰਣਬੀਰ ਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਮਾਲ ਦੀ-ਕੋਕਣਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਕੋਕਣਾ ਸੇਨ ਸ਼ਰਮਾ ਸਿਨੇਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਿਊਕਮਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਕੋਕਣਾ ਰਣਬੀਰ ਨਾਲ ਕਰਣ ਜੌਹਰ ਦੀ ਅਯਾਨ ਮੁਖਰਜੀ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ 'ਵੇਕਅੱਪ ਸਿਡ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਰਣਬੀਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਟਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਐਂਗਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਿਊਕਮਰ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਜੋੜੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ੁਕ ਹਨ।”

ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਿਲਮ ‘ਲੱਗਦੈ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ’

ਰੰਗ ਮੰਚ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਖੇਤਰ ਵਲ ਆਏ ਅੱਜ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਲਮ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਦੀ ਕਲਮ ਵੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨੂੰ ਜਿਜਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੌ-ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਟੋਰੀ ਲਾਈਨ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਨੇ 'ਮੇਲਾ' ਤੇ 'ਬਾਗੀ' ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰਕੇ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਂਝਣ ਬਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਿਭਾਅ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਹੇਠ ਫਿਲਮ 'ਲੱਗਦੈ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ' ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਣਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਅਤੇ ਨੈਟਵਰਕ ਨਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਸਰਹੱਦ' ਤੇ 'ਮਨ ਜੀਤੈ ਜਗਜੀਤ' ਵਰਗੇ ਸਫਲ ਸੀਰੀਅਲ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਜੋ ਹਾਈ-ਫਾਈ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ 'ਲੱਗਦੈ ਇਸ਼ਕ

ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਹਿਲੀ ਵੱਸ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਝੁੱਗਾ ਨਾ

ਢਾਹੇ। ਇਹ ਪਿਆਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਧੰਜਲ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ 'ਬੋਬੀ', 'ਏਕ ਦੂਜੇ ਕੇ ਲੀਏ' ਤੇ 'ਕੁਛ-ਕੁਛ ਹੋਤਾ ਹੈ' ਦੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਝਲਕ ਦਿਸੇਗੀ। ਮਤਲਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਤਕਨੀਕ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ, ਐਕਸ਼ਨ, ਡਾਂਸ, ਰੁਮਾਂਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ।

ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੀਰੋ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਸ਼ਵੇਤਾ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹੀ, ਵਿਜੇ ਟੰਡਨ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ, ਉਪਾਸਨਾ ਸਿੰਘ, ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ੌਂਕ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਬਣੇ ਹਨ।

ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹਾਉਕੇ, ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਤੇ ਕਾਮੇਡੀ ਦੇ ਚਾਅ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗਾ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹਸੀਨ ਹਨੀਮੂਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹਸੀਨ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਰੀਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪਏਗਾ।

Punjabi Pack only on **DISH Network!**

PUNJABI PACK

\$19.99/mo.

INTERNATIONAL TV

Call to Subscribe TODAY!

1-888-242-2276

All prices, packages and programming subject to change without notice. Local and state sales taxes may apply. Programming is available for single-family dwellings located in the continental United States. All DISH Network programming, and any other services that are provided, are subject to the terms and conditions of the promotional agreement and Residential Customer Agreement, which is available upon request. Hardware and programming sold separately. Customer must subscribe to minimum programming, including DishFAMILY, DishMEXICO, TurboHD Bronze or a qualifying International package, or a \$6.00/mo. Service Access fee will apply in addition to the monthly price for International programming. A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Additional receivers must be activated in conjunction with a primary receiver, and are subject to a \$5.00 or \$7.00 per month programming access fee per receiver, depending on model selected. All services marks and trademarks belong to their respective owners. ©2009, DISH Network L.L.C. All rights reserved.

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨਾ ਵਿਸਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਮਨਿ ਮੰਤ੍ਰੁ॥ ਧੰਨੁ ਸਿ ਸੇਈ ਨਾਨਕਾ ਪੂਰਨੁ ਸੋਈ ਸੰਤੁ॥

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਬਾਣਾ ਬਰਾਦਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਜਵਲ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ।

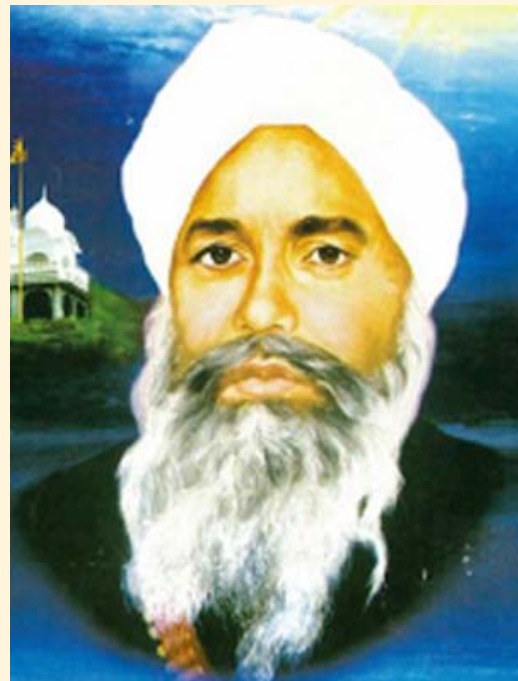
ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਵਲੋਂ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ

10005 Colorado Street Crown Point IN 46307

ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 59ਵੀਂ ਬਰਸੀ

ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਆਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

5 ਜੂਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 9.30 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

6 ਜੂਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 7:30 ਤੋਂ 9:00 ਵਜੇ

ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਭੋਗ

7 ਜੂਨ ਐਤਵਾਰ 10.00 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਰਾਗੀ ਜਥੇ

ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆਨਾ
ਭਾਈ ਅਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਰਾਮੂਲਾ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ
ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਲੋਂ 7 ਜੂਨ 2009 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਚੌਥਾ ਮੇਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣਾਓ ਜੀ।

6 ਜੂਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ

ਸੰਗਤ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਟਰਸਟੀ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ (ਚੇਅਰਮੈਨ): 765-714-2699, ਪਾਲ ਖਲੀਲ (ਸਹਾਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ): 269-861-1800, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ (ਪ੍ਰਧਾਨ): 317-362-5843, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ): 574-320-3242, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸਕੱਤਰ): 219-741-2119, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ (ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ): 646-420-8682, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ (ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ): 219-670-7289, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ (ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ), ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ (ਸਹਾਇਕ ਖਜ਼ਾਨਚੀ): 219-775-5903, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਸਹਾਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ): 219-484-9403, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ (ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ) 219-588-1817, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੈਂਡੀ (ਫੰਡਰੇਜ਼ਰ ਸਕੱਤਰ) 219-617--5641, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਭੀਵਾਲ (ਫੰਡਰੇਜ਼ਰ ਚੇਅਰਮੈਨ): 515-991-4274, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੇਲੀਆ (ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ): 219-218-2042, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਭਾਮੂ (ਫੰਡਰੇਜ਼ਰ ਸਕੱਤਰ): 219-828-8410

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਡਾਲਾ), ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਨਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਗਿਆਣਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਤਲਵੰਡੀ ਕੂਕਿਆਂ), ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਵਾਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਆ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੰਟੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੇਮਪੁਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੇਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਤਲਵੰਡੀ ਕੂਕਿਆਂ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ